

Riksdagens protokoll

2013/14:93

Tisdagen den 1 april

Kl. 13.00 – 16.01
18.00 – 19.13

Protokoll
2013/14:93

1 § Justering av protokoll

Protokollen för den 25 och 26 mars justerades.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att val av riksrevisor skulle tillkomma *onsdagen den 2 april kl. 16.00*. Därefter skulle votering äga rum.

3 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 3 april kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utbildningsminister Jan Björklund (FP), statsrådet Ewa Björling (M), statsrådet Hillevi Engström (M), statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M) och statsrådet Erik Ullenhag (FP).

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:367

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:367 Livssituationen för äldre kvinnor i Sverige

av Maria Stenberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 6 maj 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inplanerade aktiviteter.

Stockholm den 27 mars 2014

Socialdepartementet

Maria Arnholm (FP)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2013/14:379

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:379 Barnomsorg på obekvämt arbetstid
av Kerstin Nilsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 11 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 28 mars 2014

Utbildningsdepartementet

Maria Arnholm

Interpellation 2013/14:387

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:387 Friluftslivets villkor
av Isak From (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 april 2014. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 28 mars 2014

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:389

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:389 Konsekvenser när omhändertagna barns rättigheter kränks
av Hillevi Larsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 15 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 28 mars 2014

Socialdepartementet

Maria Larsson (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

5 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2013/14:202 till socialutskottet

2013/14:208 till justitieutskottet

Motioner

2013/14:Ju18 till justitieutskottet
2013/14:A6–A8 till arbetsmarknadsutskottet
2013/14:So15 och So16 till socialutskottet
2013/14:K21 och K22 till konstitutionsutskottet
2013/14:U10 till utrikesutskottet
2013/14:Ju16 och Ju17 till justitieutskottet
2013/14:MJ13 till miljö- och jordbruksutskottet
2013/14:Sk8 till skatteutskottet
2013/14:MJ12 till miljö- och jordbruksutskottet

6 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Finansutskottets betänkanden 2013/14:FiU17 och FiU22
Trafikutskottets betänkande 2013/14:TU15
Socialutskottets betänkanden 2013/14:SoU13, SoU14 och SoU17
Justitieutskottets betänkanden 2013/14:JuU11, JuU12 och JuU22
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU23
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2013/14:AU7

7 § Svar på interpellationerna 2013/14:358 och 384 om behovet av likvärdig digital utbildning i skolan

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Cecilia Dalman Eek har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att stärka den svenska skolans digitalisering genom en svensk it-strategi för skolan. Désirée Liljevall har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka lärarnas it-kompetens och för att eleverna ska få tillgång till en likvärdig digital utbildning.

Fru talman! Jag har valt att besvara interpellationerna i ett sammanhang eftersom de i högsta grad berör samma område. Som jag har aviserat avser regeringen att ta fram en nationell it-strategi för skolan, men jag vill ändå nämna vad som redan har gjorts.

Låt mig först konstatera att svenska elever, enligt PISA, är bättre på digital läsning än på traditionell läsning.

Som jag tidigare har tydliggjort, bland annat då jag har svarat på liknande frågor från Cecilia Dalman Eek, partikamrater till henne och Désirée Liljevall, anser jag att det är viktigt att svenska elever har en god digital kompetens och tillgång till moderna och bra lärverktyg. Jag har då också redogjort för de krav som skollagen ställer på huvudmännen att säkerställa att eleverna har tillgång till de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Dessutom har jag redogjort för läroplanens skrivningar om att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången

skolgång ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

De mål och riktlinjer som riksdag och regering anger ska garantera utbildning av hög kvalitet för alla, även vad gäller utvecklandet av elevernas digitala kompetens och användningen av it i skolan. Det är huvudmännen, i huvudsak kommunerna, som ansvarar för att läroplanens intentioner uppfylls och att personalen ges möjlighet till kompetensutveckling. Men regeringen har också vidtagit åtgärder för att stödja huvudmännen i detta arbete, bland annat genom uppdrag till Skolverket. Regeringen har även kommit överens med Sveriges Kommuner och Landsting om att inrätta ett samverkansforum för att tillvarata digitaliseringsens möjligheter i undervisningen.

Jag kan dock konstatera att vi behöver göra mer, och därför avser regeringen att ta fram en nationell it-strategi för skolan.

Anf. 2 CECILIA DALMAN EEK (S):

Fru talman! Bäst på datorer, sämst på att använda dem – domen var hård när regeringens egen kommission underkände skolans digitalisering. Man pekade på att Sverige har stora brister i hur digitala verktyg används i skolan. Vi ligger i topp när det gäller att ha datorer i skolorna, men betydligt längre ned när det gäller att använda dem.

Det är rätt att utbildningsministern och jag har diskuterat frågan och debatterat den här i kammaren. I juni förra året var tonen betydligt mindre försonlig än den var för ett par veckor sedan, då vi också debatterade frågan. Jag tror att det är ett tecken på att insikten har kommit om att detta är en strategisk fråga för Sveriges elever, för Sveriges skola och för Sveriges framtid.

Då var utbildningsministern i alla fall ganska säker på att detta inte var det stora problemet. Svensk skola och utbildningsministern har stora utmaningar; det är sant. Även om det finns fantastiska eldsjälar och många skickliga lärare i skolan som gör ett oerhört stort jobb dyker resultaten i internationell jämförelse. En fjärdedel av pojkarna kan inte läsa en ordinär dagstidningsartikel när de lämnar skolan. Alla kan inte räkna; det är samma sak där. Kunskapsklyftorna ökar mellan landets skolor och elever. Den enskilt viktigaste förklaringsfaktorn är numera föräldrarnas utbildningsbakgrund.

Utmaningarna för den svenska skolan är stora. Men den svenska regeringen har också använt mycket tid, pengar och fokus på att sänka skatterna. 130 miljarder har undandragits från statskassan. Det är pengar som inte har använts för att investera i skolan. De har inte använts till mindre klasser, till att stärka lärarna eller till tidigt stöd. Det finns andra insatser som skulle ha kunnat göras för att till exempel stärka förutsättningarna för digitaliseringen.

Det märkligaste tycker jag är att utbildningsministern inte för ett ögonblick har sett digitaliseringen som en möjlighet att lösa just dessa problem. Förutom att kunskapsresultaten sjunker visade PISA-studien på ett viktigt värderingsskifte i svensk skola – och i hela det svenska samhället, tror jag. Eleverna ser inte längre skolan som det som är mest relevant för deras framtid. De ser inte skolan som ett viktigt verktyg vare sig för sin roll som samhällsmedborgare eller för sin roll i yrkeslivet.

Det här är elever som är fullständigt öppna mot världen både geografiskt och över generationsgränser. Man samverkar med människor på många olika håll, och man lever i en digital värld. Därför är det utomordentligt märkligt att inte utbildningsministern har kopplat ihop bristerna i skolans digitalisering med denna värderingsförändring. Det handlar inte bara om att eleverna kommer sent; det handlar om att skolan inte är viktig.

På den senaste tiden har en del oroväckande forskarstudier presenterats som visar att de digitala verktygen inte används på ett sätt som följer skollagen, även om skollagen och de styrdokument som finns mer pekar på verktygsperspektivet än it-pedagogikperspektivet. Trots att tillgången på digitala verktyg har ökat har inte utvecklingen gått framåt. Socialdemokraterna har gång på gång här i riksdagen visat, vilket ministern också hänvisar till, att vi behöver ha en nationell it-strategi – och en bra sådan.

Vi behöver också ha ett bredare arbete än att fokusera på tekniken i en strategisk form. Därför skulle jag vilja fråga utbildningsministern hur ett sådant här nytt välkommet beslut att skapa en strategi skulle kunna utformas. Hur ser utbildningsministern på vad som ska ingå i ett sådant uppdrag?

Anf. 3 DÉsirÉE LILJEVALL (S):

Fru talman! Denna debatt kommer att handla om den svenska skolan, om en ny deprimerande PISA-rapport och om regeringens kovändning. Kovändning är precis vad det är – utbildningsministerns plötsliga lappkast. Från att tidigare ha sagt blankt nej meddelade ministern för några dagar sedan, och nu i Sveriges riksdag, att det blir en nationell it-strategi.

Denna kovändning är så märkvärdig i den digitaliserade världen att jag har lust att rekommendera dem som gör de små emojifigurerna att lägga till ytterligare en figur – en liten kovändare. Den behöver uppenbarligen finnas.

Det är klart att jag är nöjd med att det blir en nationell it-strategi. Vi socialdemokrater är nöjda, och även it- och telekomföretagen samt Lärarförbundet är nöjda. Vi har lobbat för detta under många år. Vi har pratat om det i debatter och skrivit om det i motioner. Men det är som man säger: Utan ansträngning kommer ingen skörd att vara rik. I den här debatten vill alltså jag, liksom mina kolleger, passa på att ge utbildningsministern några förslag på vad som ska ingå i den nationella it-strategin.

Fru talman! Den svenska skolan ska ge alla elever en likvärdig utbildning, men det uppdraget uppfylls inte när det gäller digital kompetens. Den färiska doktorsavhandling av Ulli Samuelsson på Jönköpings högskola jag hänvisar till i min interpellation visar att det finns stora skillnader mellan olika skolor och mellan olika klassrum. Hon fann att mycket hänger på lärarna. Ulli Samuelsson är inte heller den enda, utan det finns många fler.

Digitaliseringskommissionen, den utredning regeringen själv beställt, föreslår ett digitalt kompetenslyft för lärare – inte för att det så ska vara utan för att det behövs. Kairos Future har i sin tur sett att lärare är i stort behov av kompetensutveckling. Fyra av tio intervjuade lärare och elever tycker inte att lärarna har tillräckligt hög it-kompetens och kan använda den på ett bra sätt i undervisningen. I Skolverkets rapport uppges även att mer än hälften av lärarna i grundskolan, 56 procent, tycker att de saknar

tillräcklig kunskap för att använda it som ett pedagogiskt verktyg i undervisningen.

Det kan vi vara överens om här i riksdagens kammare: Enskilda lärares kompetens och engagemang ska inte få avgöra vilka elever som får en bra digital utbildning och vilka som inte får det.

Fru talman! Ministern har som sagt ändrat sig. I en tidningsintervju säger han att det är bra med en nationell it-strategi och att ett förslag till en sådan ska tas fram före valet – såklart. I samma andetag säger han dock – och det är nu jag ser orosmoln torna upp sig på himlen – att man inte ska inbilla sig att allt löser sig bara för att vi har en it-strategi. Nej, det är sant, fru talman. Allt löser sig inte. Men jag inbillar mig att mycket klarnar med en it-strategi, särskilt den del som berör lärarnas digitala kompetens.

Jag ställer alltså om min fråga, dock något modifierad: Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att se till att ett digitalt kompetenslyft för lärare finns med i den kommande nationella it-strategin?

Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag tror att den största otjänst vi skulle kunna göra svensk skola vore att de två interpellanterna och jag själv satte oss ned, vi tre, och skrev it-strategin. Så ska det inte gå till, och så ska inte svensk skola styras.

När ni nu ber mig att tala om vad som ska ingå i it-strategin vill jag säga att jag tänker överlåta det till våra skolmyndigheter och våra experter. Att jag nu liksom på volley skulle tala om vad som ska stå i den vore fel, och jag tycker inte att ni ska göra det heller. Vi måste i stället överlåta detta till våra experter. Det är så skolan bör styras.

Vi har fullt med strategier för allt möjligt i svensk skola. Det påverkar ibland, och ibland påverkar det ingenting. Jag tror inte att man ska inbilla sig att alla problem i skolan löser sig bara för att vi får en it-strategi – vi har redan en läroplan, men vi har rätt stora problem ändå. Jag har dock lyssnat på dem som anser att detta är ett viktigt steg, och jag har inga svårigheter med det. Vi tar fram en sådan. Man får dock inte luta sig tillbaka och tro att allt löser sig med en it-strategi, för så är det inte.

I dag redovisades ytterligare en PISA-undersökning, eller snarare en delundersökning i samma undersökning. Den visar att Sverige när det gäller problemlösning ligger på ungefär samma nivå som när det gäller övriga kunskaper, det vill säga OECD-genomsnittet. Det är mycket allvarligt. Det allvarliga är dock i grunden den undersökning som kom i december, för de hänger ju ihop.

Man ska inte inbilla sig att man kan vara bra på problemlösning om man inte först har gedigna kunskaper. Det hänger ihop. Det har funnits en myt i svensk utbildningsdebatt om att Sverige inte är så bra på faktakunskaper men att vi satsar på kreativitet och problemlösning. Så funkar det inte. I verkligheten hänger det ihop. De som är bra på och har mycket goda kunskaper har också lättare för att lösa problem. Det har varit en förrädisk tanke att man ska kunna hoppa över faktakunskaper och bas-kunskaper – grundläggande kunskaper – och ändå nå en hög kunskapsnivå när det gäller problemlösning.

De som nu undersöktes i denna undersökning var den sista årskullen som gick ur den gamla grundskolan. De gick ur årskurs 9 år 2012. De

hade inga betyg före åttan, de hade inga nationella prov tidigt och kate-derundervisning var i princip tabubelagt för den årskullen. Det är den utbildningspolitiken Sverige nu överger. Det är precis därför vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken.

Jag är glad att Socialdemokraterna i dag, trots att ni röstade nej till nästan alla viktiga omläggningar, säger att ni kommer att låta omläggningarna vara kvar om ni skulle vinna valet. Även om era tilltänkta koalitionsbröder inte säger det – de vill riva upp de mesta – är jag glad över den väldiga kovändning ni har gjort i utbildningspolitiken. Den välkomnar jag naturligtvis.

Det betyder att jag tror att de åtgärder vi behöver vidta under nästa mandatperiod, utöver it-strategin, handlar om att gå ned med betygen till fyran. Vi måste ha ett tydligare resultatfokus i den svenska skolan. Att det i svensk skolpolitik finns en sådan enorm rädsla för att mäta och utvärdera resultat har varit förödande. Det är den betygsfria skolan som har skapat nedgången i PISA-undersökningarna – 30 år av betygsfrihet där man bara har betyg de tre sista terminerna. Vi började sist i världen.

Detta, tillsammans med den socialdemokratiska kommunaliseringen av den svenska skolan, sammanföll med de sjunkande resultaten. Det är de två stora misstagen som har gjorts. Det kommer inte att kunna kompenseras med en it-strategi. Vi måste gå in med betyg tidigare, och vi måste återförstatliga den svenska skolan för ökad likvärdighet.

Vi behöver ha mindre klasser, och vi behöver ha fler speciallärare. Där är jag glad att vi numera är överens. Det är till och med så att alliansregeringens budget nu är större – trots allt ni säger om skattesänkningar satsar vi mer på skolan än vad ni gör i era budgetförslag. Men det behöver inte vara någon tävling, utan ni får gärna ansluta er till våra nivåer.

Det betyder dock att den stora skillnaden som kvarstår är frågan om betyg och om återförstatligande, och den får väljarna ta ställning till i höst.

Anf. 5 CECILIA DALMAN EEK (S):

Fru talman! Ja, då börjar det igen. Utbildningsministern börjar diskutera möbler.

Han gör det efter att först ha raljerat lite grann om oss politiker och vad vi ska säga till om och inte när det gäller skolans roll, hur skolan ska fungera och hur it ska användas i skolan. Var möblerna ska stå har dock utbildningsministern en klar uppfattning om. Det tror jag är en dålig taktik om man vill få lärarna att jobba mer engagerat än de gör – som om det egentligen skulle vara möjligt i dag.

För övrigt var det påtagligt vilken svårighet utbildningsministern hade att hitta en forskare som stödde hans uppfattning om att betyg i lägre åldrar ger bättre kunskaper. Det var intressant att se det. Det är snarare så att svensk och internationell forskning är ganska bra på att visa betygens roll och att de inte är någonting som stärker kunskapen för dem som har problem. Det gör dock digitaliseringen. Låt oss tala om kunskap en stund!

Digitaliseringskommissionen lyfter fram flera exempel på detta. Ett väldigt tydligt kommer från där jag bor, nämligen Nödinge i Ale kommun. Efter att ha jobbat med en en-till-en-satsning, som det kallas, där eleverna fick använda en variant av lärplattor hade de nationella proven i

årskurs 3 förbättrats högst väsentligt. När det gäller matematikkunskaperna, de grundläggande färdigheter utbildningsministern helt rätt vurmar för, ökade andelen elever med godkänt från 80 till 95 procent första året efter att man hade jobbat med detta.

När det gäller läsning ökade andelen godkända elever från 75 till 90 procent. Särskilt effektivt var det här för pojkarna. Digitaliseringskommissionen skriver att de mest påtagliga resultaten i studien pekar på att elevernas förmåga att skriva längre berättelser ökar betydligt när de får skriva på datorn. Den största ökningen sågs hos pojkarna, som ökade sin textmängd med 123 procent, men även flickorna hade en kraftig ökning.

Det finns även ett tydligt genusperspektiv i det här. Om man använder digital teknik på ett genomtänkt och pedagogiskt sätt, tidigt, blir tekniken inget problem för flickor, och kunskaperna blir inget problem för pojkar. Det här är någonting som skapar bättre kunskap, och det skapar bättre förutsättningar för eleverna att sedan bli de kompetenta 15-åringarna. I sju år har utbildningsministern haft möjlighet att jobba med detta. Det är talande att vi först i dag får lov att tänka tanken att vi ska ha en nationell it-strategi för skolan.

Jag tycker att det är bra, men min fråga gällde inte vad som ska stå i strategin utan vad som ska stå i uppdraget. Skolverket kommer att få ett uppdrag, om jag inte är helt felunderrättad – vilket för all del kan hända; berätta då det för mig. Det är Utbildningsdepartementet som skriver uppdraget. Hur ska det formuleras?

Handlar det om verktygen och om tillgängligheten till dem? I vilken roll kommer lärarnas vidareutbildning? I vilken roll kommer arbetet med att sprida öppna läranderesurser att vara en del av detta? I vilken utsträckning kommer Skolverket att få i uppgift att sprida, samla och skapa förutsättningar för att sovra och återanvända de öppna läranderesurser – webbtjänster, filmer och annat – som i dag är en självklarhet för de lärare som redan jobbar med digital pedagogik?

Det är frågor jag vill ha svar på. Ska det vara ett datorkörkort, eller hur är det tänkt? Det här kan nämligen spela stor roll för den svenska skolans framtid men faktiskt också för Sveriges framtid. Därför är det inte så lätt att bara raljera med oss som står här i kammaren och säga att vi inte ska inte ha några uppfattningar. När det gäller hur det ska slå igenom i skolan är det verkligen sant, men när det gäller hur uppdragen till de statliga myndigheterna ska utformas måste det väl ändå vara politikerna som avgör det.

Anf. 6 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Fru talman! Det är inget snack om att skolan är den viktigaste frågan inför valet, inte bara för oss utan också för väljarna. Och precis som ministern sade kom det en ny, deprimerande undersökning för några timmar sedan, en ny del av PISA-rapporten – ett nytt PISA-fiasko. Sverige hamnar återigen under OECD-snittet. Den här gången handlar det om elevers problemlösningsförmåga. Och även om ministern vill så vete katten om det faller sig väl att skylla på oss socialdemokrater i det här läget.

Som mamma till två barn blir jag orolig över PISA-undersökningen. Är det denna haltande utbildning som erbjuds dem och deras jämnåriga?

Hur ska de då förberedas för samhället utanför? Vad kommer regeringen att göra för att räta upp det lutande Pisatornet i svensk, modern skola?

Fru talman! Ett bärande fundament för en sådan upprättning är, enligt mig, digitaliseringen av skolan. När den allmänna skolan infördes i mitten av 1800-talet var en av huvuduppgifterna att förbereda eleverna för det samhälle som fanns utanför, för det arbetsliv de skulle de komma till. Det gäller än i dag, och då behöver man behärska de möjligheter it erbjuder.

För bara något år sedan fick alla elever på gymnasiet i Kalmar datorer. Min 17-åriga dotter, liksom hennes klasskompisar, var överlyckliga, och nu är datorn dotterns käraste ägodel, näst hennes smartphone. Kalmar följer trenden. Antalet datorer i den svenska skolan har ökat markant under de senaste åren. Nästan alla lärare på gymnasieskolan och tre av fyra lärare i grundskolan har tillgång till en egen dator. Det är stor skillnad mot hur det såg ut 2008. Då var siffran en helt annan. Då hade bara en av fyra lärare i grundskolan en egen pc.

Tyvärr hänger utvecklingen inte med när det gäller användningen av datorerna i undervisningen. I matematik och naturkunskap är datoranvändningen låg, oroväckande låg. Datorn används för att skriva och söka information, helst ska Nationalencyklopedin användas och inte Wikipedia. Det är signalen. Varför har skolan svårt att ta till sig de nya redskapen, datorerna? Sitter skolans kunskapssyn kvar i väggarna?

Den tekniska utvecklingen går helt klart så snabbt att skolorna inte hänger med. Men, fru talman, det räcker inte att ha en egen dator i skolan. Man måste lära sig att använda de moderna verktygen på bästa sätt. Och det är här kommer lärarna in, om man inte vill ha ett A-lag och ett B-lag i klasserna. Lärarna måste tycka att det är kul att använda datorer. De måste vilja experimentera, och de måste vilja göra så att eleverna lär sig sina baskunskaper på ett bättre och effektivare sätt med hjälp av it. Det duger inte att pressa in it-integrationen under en studiedag.

Fru talman! Vad kommer regeringen att göra för att räta upp det lutande Pisatornet i svensk, modern skola med digitaliseringen som ett bärande fundament?

Anf. 7 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Det är viktigt både för den enskilde eleven och för Sverige som land att vi har en modern skola. Tillgången till it är en central del i det. Jag är helt övertygad om att Sverige som land och staten behöver ta ett ansvar, och därför är det välkomnat att regeringen nu lämnar besked om att en nationell it-strategi ska tas fram. Så har det inte låtit i tidigare debatter. Men det är bra att vi är överens om att Sverige som kunskapsnation måste stärkas.

Alla elevers rätt till digital kompetens, likvärdig digital kompetens, är helt avgörande. EU-kommissionen har listat de åtta nyckelkompetenserna, och just digital kompetens är en av dem. Det handlar såväl om att ha tillgång till det, att kunna använda det digitala som att utveckla ett kritiskt tänkande som gör att man kan reflektera och skapa sig en egen uppfattning kopplat till den information man får.

Jag är helt säker på att alla kommuner i landet förstår vikten av att jobba med it i skolan och att man har ambitioner. Men det handlar också om att få förutsättningar för att klara det uppdraget. Det krävs ganska

omfattande resurser för att klara den digitala teknikutvecklingen men också för att säkerställa kompetensen och kompetensutvecklingen bland lärarna för att de ska kunna använda verktygen, vilket tidigare talare har pekat på.

Den här debatten har två intressanta delar. Den ena delen är vad ministern själv har dragit för slutsatser av den bild om barns, elevers och lärares it-användning och kompetens som Skolverket har redovisat enligt sitt uppdrag. Den andra delen är om ministern är beredd att ta ansvar för alla elevers rätt till likvärdig digital kompetens och att säkerställa att också de små kommunerna, små glesbygdskommuner i landet som har särskilda villkor och förutsättningar, och deras utmaningar finns med i uppdraget när en nationell it-strategi nu ska utarbetas.

Anf. 8 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Oppositionen tyckte att det var så bra att kommunerna skulle ta hand om skolan. Det var det som var själva grejen. Kommunerna skulle klara detta. Och nu står oppositionen och säger att små kommuner inte grejar det och att jag behöver intervensera där. Ja, precis! Av det borde vi dra slutsatsen att kommuner inte klarar skolan. Varför orkar ni aldrig dra den slutsatsen?

Så fort det dyker upp ett problem ska staten in och peta och styra. När det funkar bra behövs det inte, men så fort det är problem ska de ansvariga aldrig behöva ta sitt ansvar. Då ska staten alltid in och peta och styra. Det är alltid er lösning. Varför ska den då vara kommunal? Kan ni inte berätta det? Berätta gärna i era slutinlägg varför den kommunaliserade skolan är en sådan succé.

När jag möter lärare i Sverige hör jag aldrig dem säga att den är en succé. Det första som alla tar upp är att skolan borde återförstatligas. Den reform som ni har infört är en katastrof! Att mängder av kommuner struntar i fortbildning av lärare är bara ett område. De struntar i digitaliseringen som borde ske, och ni tror att ett papper på Skolverket om it-strategi kommer att lösa det.

Jag är för en it-strategi, men ni tror att det kan ersätta styrningen av skolan. Vi har fullt med strategier, och allvarligt talat betyder de flesta mycket lite i verkligheten. Berätta nu i era inlägg varför det är bra! Varje gång staten ska gå in och intervensera måste man ändå fråga varför styrningen då ska vara kommunal. Besvara gärna den frågan.

Cecilia Dalman Eek talar om forskningsbaserat och raljerar sedan när jag kritiserar det egna arbetet. Gör gärna det, men ta del av forskningen. Det egna arbetet har varit förödande, och det är arbetarbarnen som är förlorarna. Det är de som växer upp i hem där det inte finns studietradition. De har varit förlorarna på Ylva Johanssons, Ingegerd Wärnerssons, Thomas Östros och Ibrahim Baylans flum när det gäller undervisningsmetoder i skolan. De har varit de stora förlorarna, och det är det vi nu ser i PISA-undersökningarna. Det är därför vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken.

Katederundervisning betyder inte att läraren ska sitta i katedern. Katederundervisning är ett ord som man använder för att visa att läraren aktivt ska leda undervisningen i klassrummet i stället för att överlämna ansvaret åt eleverna. Det är vad det är. Och den ena forskningsstudien

efter den andra visar att det egna arbetet har varit förödande. Erkänn det! Och stå inte och raljera när jag tar upp det.

Det är arbetarbarnen som har varit förlorarna. Er skola har varit allra värst för arbetarklassens barn. Det är sanningen. Och det är därför vi lägger om politiken.

Vi får inte vara rädda för att ställa kunskapskrav. Man är inte elak om man ställer krav i skolan. Man är inte elak mot barn för att man har krav i skolan.

Att ställa krav är att bry sig om eleverna. Sedan behöver många elever hjälp och stöd för att uppfylla kraven. Den betygsfria skolan, den kommunaliserade skolan, har varit katastrofal. Det visar PISA-resultaten. De elever som deltog i PISA-undersökningen, och som ni nu säger är mitt fel, skrev proven 2012, för två år sedan. Då gick de ut nian; de började skolan 2003. Våra reformer började gälla när de lämnade skolan.

Den betygsfria skolan där katederundervisning var tabu, den kommunaliserade skolan, skulle bli så fantastisk, men det är den som har orsakat problemen. Där fanns inga nationella prov tidigt. Socialdemokraterna röstade nej till nationella prov. Jag har sett att Socialdemokraterna nu hänvisar till någon skola som hade lyckats bra i de nationella proven i trean. Vilken tur att vi inte gick på er linje! Vilken tur att vi införde proven så att vi nu kan se resultatet.

Ni röstade nej till betyg från sexan, och nu är ni emot betyg från fyran. Ni är för betyg från sexan, fast ni var emot då. Vilken kovändning! Vilket forskningsstöd finns det för att betyg är bra från just sexan? Berätta gärna det. Ni röstade emot den nya skollagen. Ni röstade emot den nya lärarutbildningen. Ni har röstat nej, nej, nej till varenda omläggning av utbildningspolitiken när ni inte haft några egna alternativ. Hade ni styrt skulle den gamla politiken ha varit kvar, den som sänkt den svenska skolan.

Nu lägger vi om utbildningspolitiken. Vi behöver ha tålmod innan resultaten vänder uppåt, men det finns ingen annan väg. Att gå tillbaka till den gamla politiken skulle leda utför.

Anf. 9 CECILIA DALMAN EEK (S):

Fru talman! Det är intressant att observera hur fernissan av it-vänlig samarbetsperson försvinner från utbildningsministern. Nu är vi tillbaka i den vanliga retoriken. Det här riskerar att bli en alldeles vanlig utbildnings- eller skoldebatt där utbildningsministern väljer ut de fakta som passar honom och inte använder det övriga. Jag tänker inte nappa på det.

Tidigt stöd och mindre klasser har utbildningsministern talat om tidigare. Det är inte länge sedan som han raljerade över hur omöjligt det var. 130 miljarder i skattesänkningar hade kunnat användas till tidigt stöd, för sju år sedan, om ministern hade velat det.

Låt oss se på hur man ska jobba med it i skolan, i en kommunaliserad skola. Vi behöver bara se över vattnet på Finland för att ha ett exempel. Finland leder OECD:s arbete med statliga it-strategier, öppna lärresurser, licenser och datapedagogik genom att de har en kommunaliserad skola. De har en tydligt kommunaliserad skola. De har till och med kommunala läroplaner. Vi har inte kommunala läroplaner i Sverige. I Finland har man både nationella och kommunala läroplaner.

Jag förstår inte att det ska vara ett sådant problem för ministern att inse att en kommunal skola får hjälp av en statlig strategi. Det är en självklarhet i Finland, det land som ministern ofta hänvisar till när det handlar om resultat i skolan. Det är en självklarhet också i de andra OECD-länderna, utom i ett par tre länder. Bristen på statlig strategi har inneburit att Sverige hamnat på efterkälken. Regeringens egen kommission för digitaliseringen har tydligt påpekat det. Det är därför läge för lite ödmjukhet.

Jag ställde en fråga, nämligen: Vad kommer uppdraget till Skolverket att innehålla? Jag har inte fått något svar på den. I stället har jag fått ta del av ministerns vanliga raljanta förhållningssätt till Socialdemokraternas önskan och vilja att skapa en bättre skola för eleverna i Sverige. (Applåder)

Anf. 10 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Fru talman! När den nationella it-strategin tas fram är det viktigt att den inte bara kommer att handla om datakörkort. Jag vill att den ska betyda något, även för utbildningsministern. Precis som Cecilia Dalman Eek sade kändes det som att betydelsen minskade under debattens gång. Det hoppas jag inte är fallet.

Hela skolans arbetssätt måste få ett rejält ansiktslyft så att våra elever, våra barn, är förberedda för det arbetsliv de ska in i efter skolan. Både lärare och elever bör vara, ska vara, digitalt utbildade för att kunna hantera den digitaliserade värld som vi lever i. Det är en självklarhet.

Jag rekommenderar ministern att se över examensmålen för lärarutbildningarna och se till att krav på pedagogisk digital kompetens förs in. Många yngre lärare känner sig hemma i tekniken men har svårt att integrera kunskapen i pedagogiken. I Ulli Samuelssons avhandling refereras till en studie som visar att svenska lärarstudenter i många fall har en digital kompetens och livsstil som ligger under övriga svenskars nivå. Det hänvisas dessutom till både svenska och internationella undersökningar som visar att lärarstudenter använder it mindre än andra studenter.

Fru talman och utbildningsministern! Det är dags för ett rejält omtag i dagens skola. In med it på allvar!

Anf. 11 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Man kan raljera över de små kommunernas villkor och verklighet, men jag är helt säker på att det inte för debatten framåt. I så fall har man missat den verklighet dessa kommuner lever i. Varför har ministern inte levererat under de här åren vad gäller förstatligandet av skolan, om det är regeringens samlade bild att det skulle vara lösningen?

Vi kan fortsätta att föra debatten om skolan och dess form, men verkligheten är här och nu. Jag är helt övertygad om att de mindre kommunerna i landet kommer att behöva ett särskilt stöd för att inte halka efter. Därför vore det intressant att höra om ministern är beredd att säkerställa alla elevers rätt till likvärdig digital kompetens och att ett glesbygdsperspektiv verkligen finns med i uppdraget när en ny nationell digital strategi ska tas fram.

Ministern valde att använda en stor del av sitt förra inlägg inte till att svara på frågorna utan till att tala om sin egen förträfflighet och våra brister. Det intressanta är att fundera på vem som är förlorare efter åtta år

med Jan Björklund som utbildningsminister. Det går inte att bara titta bakåt och konstatera att det är någon annans fel. I åtta år har han haft makten. Vad är resultatet av det och hur länge kommer vi att få lida av det i svensk politik och i Sverige som land?

Prot. 2013/14:93
1 april

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Eftersom debatten delvis handlar om statlig kontra kommunal styrning ställde jag en fråga till interpellanten. Trots att de är tre som debatterar är det ingen som törs ta upp handsken och berätta varför kommunalisering är så bra. Tvärtom sade debattörerna i sina sista inlägg att vissa kommuner behöver ännu mer stöd från staten. Något sådant stöd återfinns dock inte i deras egna partimotioner, kan jag säga.

Jag vet att det är många kommuner som inte klarar skolan. Jag raljerar inte över det. Det är därför jag vill förstatliga skolan. Det är inte att raljera. Ni har ingen lösning. Ni bara tittar på och säger att kommunerna inte klarar skolan, men ni har ingen lösning på det.

När man bryter ned PISA-undersökningen i delar visar det sig att det generellt är i de mindre kommunerna som resultaten sjunker mest. Det gäller inte bara kommunerna i glesbygden utan även mindre kommuner i södra Sverige. Sanningen är att de inte har kompetensen för att lyfta skolan. Det är ett stort problem som ni socialdemokrater måste fundera över.

Skolan är mitt ansvar. Det är jag som är utbildningsminister. Jag har varit utbildningsminister i snart åtta år, precis som Fredrik Lundh Sammeli säger. Jag tar det ansvaret genom att göra den största omläggningen av svensk utbildningspolitik någonsin. Vi gör det eftersom den gamla politiken hade havererat. Det kan avläsas i de undersökningar som elever som gick ut nian för några år sedan deltagit i. Den gamla politiken hade havererat. Man vågade inte ha betyg. Man vågade inte ha nationella prov. Man vågade inte ens uttala ordet studiedisciplin. Lärarledd aktiv katederundervisning var tabu. Eleverna skulle själva lära sig genom att ta eget ansvar.

En it-strategi ska vi ta fram. Jag tänker inte stå här och göra som Cecilia Dalman Eek och rabbla upp vad den ska innehålla. I stället tänker jag låta skolmyndigheterna göra det. Exakt hur det blir utformat kommer vi naturligtvis att presentera när det är klart att ges. Det kommer att vara ett ganska vitt uppdrag. Det är inte vi här som ska skriva it-strategin. Det är inte heller it-branschen som ska skriva den; de är mycket aktiva och intresserade eftersom de har sina intressen. It-strategin måste skrivas utifrån skolans verklighet, inte utifrån branschens verklighet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2013/14:325 om situationen i Syrien

Anf. 13 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Ibrahim Baylan har frågat mig hur jag ser på möjligheterna till att förhandlingarna i Genève kan leda till en fredlig lösning av

den syriska konflikten och på etablerandet av en skyddszon för kurdiska och kristna minoriteter.

Det är med fortsatt stor oro som vi alla ser på konflikten i Syrien. Våldet har tilltagit, och nöden ökar för varje dag. Ca 140 000 människor har dödats, två och en halv miljon har flytt och nära tio miljoner människor är i behov av humanitär hjälp.

Det är på grund av den syriska regimens reaktion på fredliga demonstrationer för tre år sedan som dagens situation har uppstått. Bland de särskilt drabbade grupperna återfinns de kristna, men även kurder och sunniter har drabbats hårt.

Det står klart att ingen av parterna kan vinna rent militärt och att det endast finns en politisk hållbar lösning på konflikten. Således välkomnade EU och Sverige att Genèveprocessen kunde påbörjas i januari. Vi visste att förhandlingarna skulle bli svåra och riskerade att bli utdragna. Oppositionens förhandlingsdelegation har uppträtt konstruktivt, medan den syriska regimen har vägrat diskutera den centrala transitionsfrågan.

Även om inget nytt datum har satts för nästa förhandlingsomgång har båda sidor aviserat sin avsikt att återvända till Genève när FN:s Lakhdar Brahimi återkallar dem. För Brahimis del gäller det nu att identifiera de åtgärder, avsiktsförklaringar och händelser som kan försäkra honom om att det är meningsfullt att kalla till ett nytt möte.

I en politisk lösning måste Syriens multietniska samhälle bevaras. Således måste det finnas ett solitt skydd för minoriteter, oavsett vilka dessa minoriteter är. Detta har Europeiska unionen och Sverige arbetat för sedan konflikten bröt ut. Säkerhetsrådets nyligen antagna resolution 2139 uppmanar också samtliga aktörer att vidta åtgärder för att skydda etniska, religiösa och konfessionella grupper.

För att stödja den fortsatta Genèveprocessen har Sverige bland annat givit ett direkt finansiellt stöd till oppositionens förhandlingsdelegation för att bidra till deras möjlighet att fullfölja förhandlingarna när de återupptas. I Montreux underströk jag även vikten av att samtliga delar av det syriska samhället inkluderas i den politiska processen.

Vi fortsätter att ge vårt stöd till det syriska folket. Regeringen har sedan konflikten började anslagit över 1,1 miljard kronor, främst humanitärt stöd men även utvecklingsbistånd. Sverige står redo att göra mer och värderar ständigt vilka olika möjligheter som finns, både till Syrien och till dess grannländer.

Utöver detta har Sverige tagit emot nära 35 000 asylsökande från Syrien, vilket är flest i Europeiska unionen. Dessutom kommer familjeåterföreningar att följa på detta.

Säkerhetsrådsresolutionen 2139 lyfter fram behovet av ökat tillträde till hela Syrien snarare än uppdelade skyddszoner. Detta ligger i linje med vad de humanitära aktörerna framfört, liksom med vår önskan att bevara ett sammanhållet och multietniskt Syrien.

Anf. 14 IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Bakgrunden till min fråga är att vi under en längre tid med rätta haft väldigt mycket fokus på förbrytelsena i Ukraina och den oro som invasionen av delar av landet föranlett. Men bara därför att det i dag inte står så oerhört mycket om den syriska konflikten betyder det inte att situationen i Syrien är bra.

Tvärtom är kriget inne på sitt tredje år, som utrikesministern påpekar. Det är redan i dag horribla dödstal, och miljoner människor är på flykt. Därför tycker jag att det är viktigt att vi också i den här kammaren resonerar kring de förhandlingar som sker och möjliga vägar framåt.

Jag delar i mångt och mycket den förhoppning som utrikesministern ger uttryck för om att vi ska kunna få till en fredlig, politisk och diplomatisk lösning. Det är egentligen den enda hållbara lösningen. Det är svårt att se framför sig att militärt våld ska kunna ge långsiktiga och hållbara lösningar. Det gläder mig också att Sverige är med och på alla sätt försöker bidra till en fredlig lösning genom både ekonomiskt och diplomatiskt stöd.

Jag delar i mångt och mycket även utrikesministerns förhoppning om att Syrien också i framtiden ska vara ett religiöst och etniskt blandat och mångkulturellt samhälle. Jag tror att det vore välgörande om ett land i Mellanöstern kunde visa att konflikter inte alltid måste utmynna i etnisk eller religiös rensning av olika slag. Men även om man kan hoppas på en fredlig och demokratisk utveckling måste man ändå ta med i beräkningarna vad vi ska göra om detta inte händer. Trots allt har redan många förhoppningar brustit i den här konflikten, som började med en förhoppning om demokrati och mänskliga rättigheter men har utmynnats i ett av de mest barbariska krig vi har sett i modern tid.

Då måste man ställa sig frågan om världssamfundet kan göra någonting ytterligare, och därav följer min andra fråga i interpellationen. Jag skulle ändå vilja få höra utrikesministern utveckla detta ytterligare, för jag tycker att frågan avfärdas alldeles för snabbt i interpellationssvaret. I ett läge när vi inte har det vi alla önskar, nämligen en diplomatisk och politisk lösning, kan man tänka sig att världssamfundet skulle ta ansvar för många av de civila etniska grupper som i dag hamnar i kläm nästan oavsett vem som har det militära övertaget.

Detta började som sagt som ett tydligt krav på demokrati och mänskliga rättigheter, men har sönderfallit i ett krig där det ibland är väldigt svårt att se vem som är vän och vem som är fiende. Därför vill jag upprepa min fråga till utrikesministern: Är det uteslutet att se framför sig att världssamfundet tar ansvar för att skapa en skyddszon, om inte diplomatiska och politiska medel ger den utveckling vi alla hoppas på?

Anf. 15 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Utan tvekan har den syriska konflikten skördat många liv. Det sägs att 140 000–150 000 personer har dödats, men många befarrar att dödsstatistiken är ännu högre med tanke på att närmare 100 000 personer är försvunna. Hur många av dessa som har dött under tortyr är det ingen som vet.

Den syriska konflikten har förvärrats, åtminstone de senaste två åren. Från att det tidigare, som Ibrahim Baylan säger, var fredliga demonstrationer där man krävde reformer, demokrati, yttrandefrihet och fria val, som inte existerade i Syrien, har man gått över till en annan fas. Man mötte demonstranterna med våld redan från första dagen. Det är viktigt att komma ihåg de ord presidenten sade redan efter en vecka: Det handlar om bakterier. Jag är läkare och vet vad jag talar om, och bakterier måste elimineras.

Det här fortsatte sedan med att fler och fler extremister började ta sig till landet, vilket gjort situationen mer komplex. Men det innebär inte att man ska välja mellan två onda sidor, fru talman. Här måste vi vara tydliga med att vi inte accepterar en regim som har suttit vid makten i 51 år, sedan 1963 – det är längst tid i hela världen – och en president vars familj styr landet i 44 år. Han tog över 2000, för 14 år sedan, när hans fader dog efter 30 år vid makten. Det är klart att det är väldigt svårt att tro att en sådan regim och en sådan president genom fredliga förhandlingar ska kunna ge vika och avskaffa sig själva. Det är naivt att tänka så.

Samtidigt måste man låta förnuftet segra, som utrikesministern säger. Det är inte hatet som ska avgöra. Man ska vara tydlig i förhandlingarna med att presidenten, som är den högste ansvarige och bär ansvaret för så många människors död, inte ska vara en del av den politiska lösningen. Jag är för min och Folkpartiets del mycket glad över att regeringen på den punkten har varit hur tydlig som helst. Man vill bevara den nuvarande mosaiken i Syrien. Olika religiösa och etniska grupper ska skyddas i landet. I en framtida konstitution i Syrien ska man trygga demokrati, mänskliga rättigheter och framför allt fria val, men konstitutionen ska även trygga minoriteternas och de religiösa gruppernas rättigheter.

Jag är jätteglad över att utrikesministern vid flera tillfällen har sagt att Assad inte ska vara en del av lösningen. Låt fria val bestämma vem som ska styra landet.

Anf. 16 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Ibrahim Baylan för interpellationen, och för den delen också hälsa honom välkommen till kammaren. Precis som han sade befinner vi oss just nu mitt i en annan mycket stor utrikespolitisk kris. Det tar huvuddelen av vår och mediernas uppmärksamhet. Då är det speciellt viktigt att komma ihåg att detta krig pågår.

Som Ismail Kamil sade kan vi diskutera hur stora siffrorna är och hur många som är döda. Men detta är nu ett krig som går in på sitt fjärde år. Om det är 140 000, 150 000 eller 160 000 döda är det miljoner människor som har tvingats på flykt. Det är barn som oskyldiga tvingas växa upp i flyktingläger med en synnerligen osäker framtid. Det är ett samhälle som är förstört och som det även under de bästa av omständigheter kommer att ta mycket lång tid att bygga upp igen.

Jag tror att vi i den här debatten är rätt eniga om vad vi gör. Det är ett starkt stöd till Förenta nationerna och Lakhdar Brahimi och det utomordentligt svåra arbete att åstadkomma den politiska lösning som är den enda möjliga lösning som finns. Det är ett direkt stöd till oppositionen i området i olika avseenden. Det är ett omfattande humanitärt stöd på 1,1 miljard kronor. Det är ett regionalt stöd, inte minst via Europeiska unionen, till länderna i regionen som är hårt drabbade. Sedan har vi arbetat mycket hårt för den resolution om den humanitära rätten som mycket sent men dock antogs av Förenta nationernas säkerhetsråd.

Interpellationen tar upp den konkreta frågan om någon typ av skyddszon för människor, med betoning på kristna eller kurdiska minoriteter, med EU:s eller FN:s stöd. Jag är skeptisk. Jag var skeptisk till detta redan när vi diskuterade samma sak under den akuta situationen i Irak. Anled-

ningen till att jag var skeptisk är att det finns risk att det bidrar till en etnisk rensning.

Om det skulle vara möjligt att etablera det kommer man i andra delar av Syrien att säga till företrädare för den minoriteten, säg den kristna: Ni har inte rätt att vara här, utan ni ska vara där, och köra ut dem. Den kristna minoriteten, för att ta just den, är relativt spridd över olika delar av landet. Till det kommer andra argument.

Detta torde fordra, om vi gör tankexperimentet att det kan upprättas, att vi militärt går in och säkrar zonen på ett eller annat sätt med trupp från EU eller från de länder som de facto måste ställa upp. Detta är inte möjligt utan en resolution av Förenta nationernas säkerhetsråd. Jag ser begränsade förutsättningar för att en sådan ska komma till stånd.

Det slutliga argumentet är att även om så skulle bli fallet att vi skulle etablera zonen, skulle det vara både praktiskt och ännu mer moraliskt alldeles omöjligt att säga: Detta är en kristen zon, när det kommer någon annan som vill ha skydd. Det kan vara en kurd, en sunnit, en alavit eller en drus som också är förföljd. Vi skulle inte kunna säga: Tyvärr, detta är inte din zon. Det är zonen bara för denna etniska grupp. Då skulle vi bidra till något som vi de facto vill förhindra.

Jag säger detta med stor respekt för de motiv som ligger bakom frågeställningen. Det är bra att frågeställningen läggs på bordet så att vi intellektuellt, praktiskt och politiskt prövar denna väg liksom vi ska pröva varje möjlig väg att hjälpa. Jag tror att denna väg, av de skäl som jag anförde, kanske inte är framkomlig. Vi ska också pröva alla andra vägar. Men huvudinriktningen får bli de punkter som jag angav inledningsvis och som jag tror att det finns ett mycket brett stöd för i denna kammare.

Anf. 17 IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Utrikesministern är skeptisk till denna typ av tankar. Jag måste medge att också jag är det under normala omständigheter. Den typen av ingrepp är väldigt långtgående och också väldigt krävande, precis som utrikesministern ger uttryck för.

Likväl får vi inte på det sätt som vi nu har gjort under ett antal år blunda för att det sekteristiska våld och det krig som har pågått och fortsatt pågår är en skam för mänskligheten. Att det får fortgå även med en del fördömanden och nu också, vilket är väldigt positivt, med en resolution från säkerhetsrådet är någonting som vi kommer att dömas hårt för i historien om vi inte gör allt vad vi kan för att säkra att oskyldiga människor inte hamnar emellan.

Anledningen till att jag lyfter upp frågan om en skyddszon är att det är allt annat än ett normalt läge. Det tror jag att vi alla ändå inser. Därför måste man också diskutera detta. Nej, utrikesministern, jag tänker mig inte en zon för kristna, en zon för kurder och en zon för den ena och den andra. Jag tänker mig ett skyddszon så att alla de civila människorna, oavsett vilken minoritet de tillhör, kan få möjlighet att söka skydd.

Fortsätter detta och den militära konflikten förvärras menar jag att man även måste diskutera sådant som man under normala omständigheter är väldigt skeptisk till. Alternativet är att detta fortgår med fördömanden och resolutioner men inte någonting som görs i praktisk handling.

Anledningen till att jag lyfter upp detta som exempel – jag skriver i interpellationen om kurder, assyrier/syrianer och andra kristna gruppe-
ringar – är att de i dag hamnar emellan nästan oavsett vem som råkar
vinna det senaste slaget om Aleppo, Hums eller vad det nu råkar vara.
Jag vill vara tydlig med att jag inte ser framför mig att man går in och
skapar skyddade zoner för enskilda etniska grupper.

Vi hoppas alla att förhandlingarna ska leda till en politisk och diplo-
matisk lösning. I det läge de inte går i lås kan vi inte bara fortsätta att titta
på och allmänt då och då fördöma men i praktisk handling ändå låta det
fortgå. Det kommer historien i så fall att döma oss hårt för.

Anf. 18 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Nej, normalt ska man inte säga att det ska vara skydds-
zoner hit eller dit. Men jag tror att det så småningom kan bli fråga om att
ett visst område måste skyddas internationellt. Jag vill ge ett exempel.

I den norra delen av Syrien i det kurdiska området finns det kurder,
assyrier/syrianer och även en del araber. I dag finns det inte något om-
råde i Syrien som är skyddat. Det har man nu sett i Humsområdet. Där är
det många kristna som har drabbats hårt. Man kan se det i Aleppoområ-
det där en del kristna har blivit hårt drabbade men också en del kurder
som har tvingats att i stället ta sig till Afrinområdet i stället för Aleppo.

Den här frågan kan bli aktuell lite senare. Men i förebyggande syfte
tycker jag inte alls att det är fel att väcka den fråga som Ibrahim Baylan
tar upp. Skulle det finnas ett skyddat område skulle åtminstone de fly-
ende kristna från Humsområdet och kanske flyende kurder från en del av
Aleppo och Kobaniområdet kunna ta sig till det skyddade området.

Detta är en fråga som kan bli aktuell. I dag finns det inte något om-
råde där du går fri från att syriskt flyg och pansarfordon kan attackera.
De mest drabbade är självklart de religiösa minoriteterna och de etniska
grupperna. Dit hör kurdiska grupper, det kurdiska folket, den kristna
minoriteten, druser och andra.

I dag har de inte varit drabbade. Men om vi inte gör någonting kom-
mer de att i framtiden bli hårt drabbade. Det är inte alls fel att väcka
frågan: Kan det finnas möjlighet till ett skyddat område för just flyende
flyktingar? Det skulle jag välkomna.

Anf. 19 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Kriget i Syrien är fruktansvärt. I den Unicefrapport som
kom för ett tag sedan pekar man på att det är jordens djävligaste plats att
växa upp i och den absolut farligaste för barn. Våldet har blivit brutalt
grövre mot barn än vad man tidigare har sett.

Sverige tar ett jättestort och viktigt ansvar när det gäller asylsökande
och ger skydd till människor som är på flykt, som flyr för sina liv. Mi-
nistern lyfter fram i svaret att vi har tagit emot närmare 35 000 asylsö-
kande under detta krig. Tillsammans med Tyskland är det Sverige som
har tagit emot den stora delen av dem som har kommit till Europa.

Min fråga är egentligen: Vad kan ministern och regeringen göra, och
gör, för att trycka på resten av Europa? Sverige ska vara ett land som tar
ett stort ansvar. Vi ska fortsätta att vara den plats som ger skydd för
människor som flyr från krig. Men fler länder i Europa skulle behöva

komma med i den matchen och tydligare ta ett ansvar när det handlar om situationen i Syrien.

Prot. 2013/14:93
1 april

Anf. 20 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Om det senare kan jag bara självfallet hålla med. Samtidigt måste jag påpeka att så enkelt är det inte. När flyktingarna kommer till Europa, innanför den europeiska gränsen, är det de själva som väljer vart de ska åka. Då väljer de att åka till Sverige och Tyskland och något annat land. I huvudsak är det Sverige först, Tyskland sedan och sedan praktiskt taget inget.

Den princip vi har är att de har rätten att söka sig vart de vill. Det finns extrema omständigheter som gör att man kan upphäva denna princip, och vi argumenterar i den europeiska unionen för att det ska bli en bättre bördefördelning. Men det är lättare att säga än att åstadkomma det. Jag vill bara säga det utan att ha någon invändning vad gäller strävan.

Jag har heller absolut ingen invändning när det gäller att ställa frågan om skyddszoner, tvärtom. Jag tycker att det är viktigt att varje möjlighet prövas. Det är en desperat situation, så allting måste prövas. Men just nu är vi i den situationen att den förutsättning som har funnits är att de facto ha skyddszonerna, om vi nu använder det uttrycket, på andra sidan gränserna. Skyddszonerna finns i Jordanien, i Irak och i Turkiet. Dess värre finns de också i Libanon, med cirka en miljon människor utspridda över hela det landet.

Skulle vi gå in militärt i Syrien för att skydda vissa områden? Ja, det kräver till att börja med en resolution av säkerhetsrådet. Mot bakgrund av de svårigheter vi hade med framför allt Ryssland, för att vara mycket explicit, men för all del även med Kina, för att få till stånd resolution 2139 är jag inte påfallande optimistisk på den punkten. Till detta kommer att det därefter handlar om att få länder att gå in i en kapitel 7-operation, det vill säga aktiva militära operationer inne i Syrien, för att freda vissa områden.

Jag tror inte att de möjligheterna finns för dagen, men jag tror i alla fall att det är viktigt att vi håller diskussionen levande. Det har i den internationella debatten förekommit en tanke om det som kallas humanitära korridorer, som är en variant av detta och som mer har handlat om att få humanitärt tillträde till olika delar av Syrien där detta har varit svårt. Även det har visat sig vara förenat med betydande komplikationer.

Det bör väl sägas att de humanitära organisationer – FN-systemets humanitära delar och de frivilliga organisationerna, Röda Korset och andra – som vi rätt mycket replierar på och som har vissa förutsättningar att nå in i Syrien, till människor som är långt borta från några zoner som vi inte ens skulle komma i närheten av att kunna etablera, är mycket skeptiska mot den typen av tankar. De tror att det bara skulle förvärra de svårigheter som de har med tillträde till andra delar av Syrien. Vi ska inte glömma att sådana här zoner med nödvändighet skulle bli mycket gränsnära områden. Hums är ett område som vi med all säkerhet inte skulle ha någon möjlighet att nå, även om de andra svårigheter som jag har refererat skulle gå att övervinna.

Jag säger detta med både ödmjukhet inför frågeställningen och med respekt för interpellanten och andra debattörer därför att det är viktigt att i ett sådant här desperat läge pröva varje möjlighet att nå fram med hjäl-

Svar på
interpellationer

pen till människorna. Vi ska vara stolta över att vi tar emot 35 000, men det är dess värre en rännil i förhållande till det enorma mänskliga lidandet i Syrien och i regionen i dess helhet.

Anf. 21 IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, utrikesministern! Jag tycker efter det senaste inlägget att det ändå finns en öppning, inte när det gäller själva grundtanken, för det är precis som utrikesministern säger ingen lätt sak. Under normala omständigheter skulle inte diskussionen vara adekvat att lyfta, men vi är allt annat än i ett normalt läge. Frågan är – om inte detta skulle utmynna i det som vi alla hoppas på, en politisk och diplomatisk lösning – om man då i FN och Europeiska unionen ska lyfta den här typen av frågor.

Ingen av oss kunde väl förutse att fredliga krav på det som vi i stora delar av västvärlden tar för givet – demokrati och mänskliga rättigheter – skulle utmynna i ett sekteristiskt våld där grannar ställs mot varandra och där grupper som tidigare levt sida vid sida i dag står med vapen mot varandra. Redan i dag har vi dödstal på en nivå som är helt horribel.

Jag hoppas, utrikesministern, att vi kan fortsätta hålla diskussionen levande och stödja, som utrikesministern ger uttryck för, förhandlingslösningar, att vi kan vara öppna och fortsatt vara ett land som är generöst med att hjälpa människor på flykt. Jag hoppas att vi kan hålla frågan öppen om att på plats hjälpa grupper som i dag lätt hamnar emellan, etniska och religiösa minoriteter, och att vi kan tänka oss lösningar som under normala omständigheter över huvud taget inte skulle bli aktuella.

Tack för interpellationsdebatten, utrikesministern!

Anf. 22 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Som interpellanten framhåller finns det ofantliga mängder med rapporter och kunskap om det fasansfulla som för tillfället sker i Syrien. Det är en miljon barn som bedöms vara fast i områden och som inte nås av humanitär hjälp. Av över en miljon barn som är på flykt är mer än hälften under fem år. I slutet av januari släppte FN sin rapport som lyfter fram det fasansfulla med nya krigsmetoder i form av sextortyr på barn.

Allt detta leder till slutsatsen att vi behöver göra allt vi kan för att hantera situationen och mildra lidandet i Syrien. Men vi behöver också ta ansvar som omvärld. Här gör Sverige ett bra arbete. Jag är jätteglad att vi är ett land som har den tydliga inställningen att asylrätten är en mänsklig rättighet; man ska få sin sak prövad. Tillsammans med Tyskland gör vi skillnad för människor som kommer hit.

Jag saknar dock fortfarande svaret på frågan vad utrikesministern gör för att ligga på övriga länder i Europa att ta ett större ansvar än vad de gör i dag så att vi gemensamt kan göra än större skillnad.

Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! I den senare frågan handlar det snarare om att uppmuntra dem som kommer till Europa att söka sig till också andra länder. Det är deras val som styr uppehållsort i väldigt stor utsträckning.

Låt mig tillägga till vad som sades om barn att det som inträffar och som vi ofta glömmer bort är att tusentals barn föds i flyktingläger i andra länder. Det ställer helt nya krav på flyktingläger, och det tänker vi inte

på. Dessa barn föds med en osäker framtid. Det är klart att omständigheterna i flyktingläger för nyfödda barn är mycket besvärliga, också de.

Alla dessa aspekter på ett krig som har pågått så länge som detta är förfärliga i varje tänkbar del.

Det är en bred enighet i denna debatt. Det har vi alla förväntat oss, och det är så det ska vara. Det är en situation där vi alla måste pröva varje tänkbar möjlighet att hjälpa till. Ingen möjlighet får lämnas utan att prövas. Det innebär inte att varje möjlighet är möjlig eller ens att varje möjlighet är lämplig. Men vi måste aktivt pröva varje möjlighet som vi, och därmed det internationella samfundet, kan använda oss av för att föra detta framåt.

Det handlar om det som vi själva kan göra. Det kan vara flyktingmottagande, men framför allt är 1,1 miljarder kronor en enorm humanitär satsning som vi från svensk sida har gjort.

Det handlar om diskussionerna inom Europeiska unionen, där man kommer att diskutera detta igen på fredag och lördag när Europeiska unionens utrikesministrar samlas i Aten för att diskutera de utmaningar som vi står inför.

Det handlar också om FN-systemet, att försöka att få säkerhetsrådet att agera, att ge ett stöd till Lakhdar Brahimi och ge ett konkret stöd i det mycket svåra arbete som nu utförs av Förenta nationernas och andras stora internationella humanitära hjälpinsatser.

Det stöd som vi gemensamt kan ge till dessa insatser tror jag betyder mycket för de människor som utför arbetet ute i verkligheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2013/14:371 om avregleringen av bilbesiktningen

Anf. 24 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Patrik Björck har frågat finansmarknadsminister Peter Norman om resultatet av avregleringen blev det som regeringen syftade till med sitt beslut, och om han avser att ta initiativ till att rätta till de problem som många bilägare upplever. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Resultatet av riksdagens beslut att omreglera fordonsbesiktningen blev det som regeringens förslag syftade till, även om det tar tid för en ny marknad och nya aktörer att etablera sig. Före omregleringen var Sverige det enda landet i unionen som bedrev fordonsbesiktning i statligt monopol. Omregleringen innebär att den här verksamheten har anpassats till den svenska huvudregeln för provning och kontroll. Huvudregeln innebär att oberoende och självständiga organ utför kontroll i konkurrens.

Omregleringen har också förtydligat rollfördelningen mellan myndighet och utförare genom att klargöra vad som är statliga åtaganden i form av myndighetsuppgifter, det vill säga regelgivning och tillsyn. Priset på en kontrollbesiktning styrs helt av marknaden. Swedac ackrediterar besiktningsorgan och utför sedan löpande kontroll av den tekniska kompetensen och utrustningen i verksamheten. Den regelgivande myn-

digheten Transportstyrelsen följer också aktivt omregleringen för att ha beredskap att vidta lämpliga åtgärder i de fall det behövs.

Enligt lag ska Transportstyrelsen följa upp att besiktningens verksamhet fungerar väl med avseende på trafiksäkerhet, miljö, prisutveckling, teknikutveckling och tillgänglighet. Uppgifter från Transportstyrelsen visar också att marknaden för fordonsbesiktning fortsätter att utvecklas såväl avseende antalet aktörer som antalet besiktningstationer.

Totalt finns drygt 300 besiktningstationer för lätta fordon i Sverige, vilket ska jämföras med ca 190 stationer vid omregleringen halvårsskiftet 2010. Listpriset för en kontrollbesiktning av personbil varierar nu mellan 300 och 600 kronor. Myndigheten konstaterar att de företag som har trätt in på marknaden håller en likvärdig kvalitet på sina besiktningar jämfört med AB Svensk Bilprovning och har inte lämnat några förslag till åtgärder.

Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Avregleringen av bilbesiktningen har ju inte varit helt enkel att förstå, måste jag erkänna. Det har nog inte heller varit helt enkelt att genomföra den. Regeringen valde dock att genomföra avregleringen, trots att regeringens egen utredning pekade på att nyttan med en sådan var minst sagt diskutabel. Risker som det pekades på var bland annat högre kostnader för bilisterna och kvalitetsproblem.

När avregleringen trots allt drevs igenom visade det sig att marknadens intresse var svalt. För att få in privata ägare tvingades man mer eller mindre skänka bort delar av bilprovningen. Och, fru talman, det var en ideologiskt genomdriven avreglering där skattebetalarnas tillgångar såldes billigt för att lösa ett problem som kanske inte ens fanns. Nu kommer det klagomål, och de går ut på att priserna har blivit högre och att bilägarna har fått det krångligare med bilbesiktningen.

Då kan man fundera över hur vi kunde hamna i den här situationen. Redan från början fanns det exempel på mindre lyckosamma resultat. Bland annat har Danmark och Finland genomfört avregleringar, och där fanns det erfarenheter att hämta.

I Danmark resulterade detta i att man visserligen fick ett ökat antal stationer på kort tid. Det var många som ville komma in på marknaden, men regleringen var så dålig att resultatet blev dåligt. Priserna föll, lönsamheten i branschen är dålig och kvaliteten har blivit sämre.

I Finland hade man en något annorlunda utveckling. Där var det lite svårare att få in aktörer på marknaden. Resultatet blev då att det inte var så många aktörer som kom in. Det var bara ett fåtal när man kontrollerade detta. Det finns en rapport som hänvisar till händelser från 2013, och då hade man visserligen väldigt god lönsamhet bland de få företag som kom in på marknaden. Men resultatet var egentligen bara att man hade bytt ett statligt monopol mot ett av riskkapital ägt oligopol. Där hade priset fått betalas av de finska bilisterna. Genomsnittet för en besiktning i Finland ligger på närmare 700 svenska kronor. Det var de resultat som man kunde se innan vi genomförde avregleringen.

De frågor som man skulle kunna ställa sig är om priset för bilprovningen i Sverige stiger – visserligen från en ganska låg nivå – kan man argumentera så, att det får väl de svenska bilägarna tåla. Frågan som

återkommer är ju: Varför? Om trafiksäkerheten i Sverige skulle bli lite lägre från en hög nivå skulle det väl inte vara någon katastrof för trafiksäkerheten, kan man naturligtvis argumentera. Men frågan som omedelbart uppstår är: Varför? Det är kanske inte hela världen om rättssäkerheten vid bilprovningen skulle minska. Men återigen blir frågan: Varför?

När man har besiktigat sin bil, fru talman, och fått anmärkningar på den åtgärdar man dem förhoppningsvis omedelbart. Men när det gäller det svenska systemet med bilprovningen, om det nu inte var så att bilprovningen var underkänd, att det inte fanns stora problem, varför genomför man då detta över huvud taget?

Fru talman! Jag tycker inte att jag har fått några svar på mina frågor av ministern i dag. Det handlar om motivet. Man kan självklart argumentera för att det inte är några större problem om det blir lite dyrare och lite sämre. Men det finns ju inget motiv till att man skulle behöva stå ut med det. Den frågan hänger fortfarande i luften, och jag skulle vilja ha svar på den.

Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Före avregleringen hade vi den billigaste bilprovningen i Europa, med mycket hög kvalitet. Jag undrar också varför. Det finns väl ingen anledning att rota i något som fungerar.

Transportstyrelsen har ju analyserat vad som har hänt. Det har inte gått jättelång tid, men man har ändå kunnat se vissa effekter. Det har inte blivit prissänkningar, som var ett argument, snarare tvärtom. Både Opus Bilprovning och Svensk Bilprovning har höjt priserna.

Visserligen har det blivit fler stationer där man kan besiktiga sin bil, men tendensen är densamma som vid avregleringen av apoteken. Det är framför allt i större städer som antalet växer. I Norrlands inland är det i princip bara en station per kommun, så man kan tydligt se att glesbygden inte har någon fördel av detta system.

De privata som etablerar sig har såklart ett vinstintresse, och det blir svårt att hålla priserna nere när man vill ha ett överskott i verksamheten.

Transportstyrelsen har också tittat på hur bilägarna upplever det nya systemet. Många upplever det som krångligare än tidigare. Ett av de största problemen är att man inte längre får information när det är dags att besiktiga bilen, och det kan leda till förvirring för bilägaren. En del kanske inte har uppfattat att de själva ska hitta ett datum utan väntar på kallelsen, och det kan vara lite svårt att hålla reda på det. Det riskerar att gå ut över bilägare, som då bryter mot reglerna, men i förlängningen också över trafiksäkerheten, som är grundsyftet med hela besiktningen. Jag tycker att det är ett allvarligt problem.

Det har också rapporterats att bilägare som ska boka upplever att det är svårt att välja mellan de olika företagen och svårt att boka tid. Det har till och med förekommit att man måste påbörja en bokning av besiktning för att se priset.

Mot bakgrund av detta borde man göra någonting åt de problem som vi redan kan se på området. Jag frågar mig såklart varför. Men det är redan gjort, och det verkar inte som att regeringen har någon ambition att återreglera.

Då har vi att ta ställning till de problem som har dykt upp. Hur garanterar man glesbygden en bra bilprovning trots att det är vinstintresset som

numera styr i större utsträckning? På samma sätt som med apoteken är det här en säkerhetsfråga, där bilägare även i glesbygden har rätt att inom rimliga avstånd och med rimlig kvalitet få tillgång till besiktning. Ju färre företag det finns och ju längre man måste åka, desto sämre upplevs det av bilägarna.

Jag hoppas att regeringen tar till sig de problem som Transportstyrelsen själv har sett. När det gäller prisutvecklingen hoppas jag att det inte kommer att fortsätta på detta sätt med ytterligare prishöjningar. Den undersökning McKinsey gjorde på regeringens uppdrag inför genomförandet visade just på risken för prishöjningar. Många vet inte ens om att det är fri prissättning, så risken är att man inte jämför priser tillräckligt mycket och att man då får en saftig nota, och därmed upplevelsen av ett krångligt system.

Man måste ändå ta fasta på att det är försämringar som människor upplever med det nya systemet.

Anf. 27 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Tack, interpellanten, för en intressant interpellation! Den väcker en del djupt ideologiska frågor, precis som interpellanten Patrik Björck skriver: ”en ideologiskt driven avreglering”. Det är ofta ett skällsord, fru talman, som man hör från Socialdemokraterna och vänsterfolk.

Motfrågan är naturligtvis: Är det någon idé att ha en ideologiskt driven monopolisering av verksamhet som klarar sig alldeles utmärkt utan att vara styrd av ett enda, konkurrensbefriat företag där kvalitet och även prisbilden oftast förändras till det sämre? Det tror jag inte.

Jag får också passa på att tacka ministern för ett fullödigt svar, där det framgår att det finns en väldigt stor skillnad i beskrivning av verkligheten. En utveckling där vi har fått mer än 50 procent fler tillfällen till besiktning av lätta fordon kan väl knappast vara en försämring. På samma sätt beskrivs en prisbildsutveckling, som Transportstyrelsen har koll på, som verkar helt rimlig.

Låt mig, fru talman, kort beskriva detta själv. Jag är 58 år gammal, och jag har haft bil ganska länge eftersom jag fick körkort när jag var 18 år. Jag har besiktigat min bil regelbundet under åren. Jag känner inte igen mig i den beskrivning som interpellanten gör av att allt har blivit sämre och att det har blivit dyrare.

Senast fick jag faktiskt möjlighet att inom en kvart åka ned och besiktiga bilen hos en konkurrerande ensamföretagare, som dessutom konkurrerar med sänkt pris för sin besiktning när man kommer med kort varsel.

Den typen av möjligheter fanns inte i systemet med monopol. När vi tidigare hade monopol för taxiväsendet fick man ofta ringa och höra ”var god dröj”.

Man kan fundera lite grann på hur avregleringen av monopol egentligen sker. Ofta är det tyvärr mycket lättare att instifta ett monopol, för det är en enkel lösning som på ytan förefaller väldigt bekväm. Men när man sedan konfronteras med monolets nackdelar, som konkurrensbristen och bristen på vilja att utveckla kund- och kvalitetsmedvetenhet, är det i stället långa köer med successiva fördyringar på grund av att det läggs påslag på påslag som man inte kan välja bort.

När vi talar om en marknad där man har full kontroll på att kvaliteten finns – jag vill påstå att det är fallet när det gäller bilprovningen, ef-

tersom Transportstyrelsen har ett långtgående ansvar just för tillsyn och uppföljning – kan vi nämligen vara säkra på att vi får en situation där vi i stället kan både välja och välja bort.

Tyvär är det en svår problematik för socialdemokratin och vänsterfolk att över huvud taget tillåta medborgare att själva välja – politiker vet ju oftast bäst vad medborgarna ska välja.

Det blir lite slående med en enkel omvärldsanalys. År 1963 tillskapades bilprovningen i Sverige, och vi var det enda land i unionen som fortfarande efter många år hade kvar en bilprovning i ett monopolväsen, med de nackdelar det rimligen har. Andra länder i unionen hade väl insett detta, och det skedde en avmonopolisering.

Motfrågan är naturligtvis: Vill nu Patrik Björck och Socialdemokraterna återreglera, som vi hörde Hillevi Larsson säga? Det är en drömtanke för många socialdemokrater när det gäller svunna monopol, som inte längre har något existensberättigande. Vill man återreglera detta?

Då kan vi ställa frågan varför andra länder som har lyckats välta de konkurrensbegränsande monopolen över ända inte återgår till samma ordning. Här är Socialdemokraterna på ett ideologiskt plan skyldiga väljarna en betydligt större genomlysning. Vilka andra monopol som vi har lyckats avskaffa till förmån för kunder och medborgare vill ni återreglera? Den frågan hänger i luften.

Men nu är det bilprovningen som är i fokus. Jag kan inte se annat än att statsrådets svar är ett fullödigt, uttömmande svar om fördelarna med avmonopolisering så här långt.

Anf. 28 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag tror att det var ett oerhört bra initiativ som år 1963 togs av staten, tillsammans med de olika branschföreträdarna inom yrkestrafiken och inte minst försäkringsbolagen, för att gemensamt göra skillnad och se till att vi inte har bilar ute i trafiken som inte borde vara där, av trafiksäkerhetsskäl, hälsoskäl eller dåliga skäl över huvud taget.

Det har satt sig i det svenska medvetandet att vi gärna vill ha bra fordon. Många människor tar också ett stort, aktivt ansvar för att ha en bra bil. Det är i grunden bra. Jag har haft diskussioner med kolleger i övriga Europa om just besiktningen och kan konstatera att Sverige ligger långt framme.

Patrik Björck frågade om motivet. Den frågan fanns inte med i interpellationen, fru talman, och därför svarade jag inte specifikt just på den. Jag svarade på frågorna som fanns i interpellationen.

Jag kommer också ihåg hur det var många gånger när jag skulle besiktiga bilen. Människor upplevde en irritation på grund av att man inte fick tid när man behövde och inte hade så mycket att säga till om. Men det funkade ganska bra.

Sverige var det enda land i EU som inte hade gjort en omreglering, utan det sköttes av ett statligt monopol. Tanken med att göra denna omreglering var att se om det var möjligt för andra, med bra kompetens, erfarenhet och vilja att satsa i branschen, att bli ackrediterade och utföra denna service.

Det är alldeles riktigt, som Patrik Björck säger, att det gjordes en genomlysning innan. Jag tycker att det är bra att man gör det, att man tar reda på risker så att man är aktiv om riskerna börjar visa sig. Kan det bli

prisökningar, kan det bli kvalitetsbrister, i synnerhet när vi går från ett sätt att utföra besiktning till ett annat sätt, för att inte tappa det som vi har varit bra på?

Det vi kan konstatera, eftersom det enligt lag är Transportstyrelsen som tittar på det här, är att det i viss mån har blivit en prisökning. Men vad menar man med prisökning? Den vanliga, gängse besiktningen ligger på ungefär samma pris som för ett antal år sedan – det skiljer kanske 20 kronor. Det som däremot har tillkommit är möjligheten att få drop in-tider och besiktiga på kvällar och helger. Det är dyrare, men det har blivit en fantastisk möjlighet för människor som annars kanske måste ta ledigt från jobbet och avstå från lön – och vi är ju för arbetslinjen i alla dess led.

När det gäller kvalitetsbrister säger Transportstyrelsen att det inte finns några sådana. Det är en sådan del som den har ansvar för att kontrollera.

Det jag skulle vilja veta mer om – för jag tycker ändå att frågan är angelägen – är det Patrik Björck nämner både i sin interpellation och här i talarstolen, nämligen klagomålen. Vem är det som klagat? Vem är det som har gjort just den sammanställningen?

Jag får, fru talman, rätt ofta brev till mig som statsråd. Jag har knappt fått något, tror jag, under mina fyra år som statsråd som har rört just besiktningen. Det säger också någonting om hur andan är hos människor. Därför är jag verkligen angelägen att få veta vem som har tagit reda på det här, vem som har undersökt om det har blivit sämre och vilka som har klagomål. Är det vänner och bekanta som Patrik träffar? De kan vara nog så viktiga, men jag tycker att det är viktigt att också ta fasta på alla som tycker att det har blivit väldigt mycket bättre.

Jag tror att det här är någonting som vi får fortsätta att jobba med. Staten är fortfarande kvar som en ägare bland många.

Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Före avregleringen 2009 gjorde man en undersökning. 94 procent av bilprovningens kunder var nöjda kunder. Det var ett mycket bra resultat. Vi hade hög trafiksäkerhet, vi hade hög rättssäkerhet och vi hade låga priser.

Det som framförs här som motiv för avregleringen är att tillgängligheten inte alltid motsvarade kundernas behov. Det finns dock inget som säger att man inte, inom ramen för den bilprovning som fanns 2009, skulle ha kunnat tillställa direktiv om att ha en annan tillgänglighet om det fanns behov av kvälls- eller helgtider eller någon annan möjlighet att serva kunderna och kanske höja kundnöjdhetsindex ännu mer. Inget är ju så bra, fru talman, att det inte kan bli bättre.

Men om någonting är ganska bra eller till och med väldigt bra blir man svaret skyldig om man gör en övergripande förändring av det, särskilt om den undersökning som man gör innan dess pekar på att risken finns att kvaliteten kommer att bli sämre och priset högre. Då hamnar vi i vad som driver det här. Jag antyder ju i min interpellation att det ser ut att vara mer ideologi än verklighet.

För oss socialdemokrater handlar det om pragmatism, alltså att man ska ha saker som fungerar. Vi vill varken reglera eller avreglera utifrån ideologiska synpunkter, utan vi vill ha en diskussion om vad som funge-

rar bra, vad som kan bli bättre och hur man kan få verksamheten att fungera enligt de krav man ställer. Där är ministern fortfarande svaret skyldig.

Jag skulle vilja fråga om det jag säger i interpellationen – att marknaden inte var riktigt mogen för det här. Det fanns egentligen inga krav från bilprovningens kunder att få det privatiserat. Det fanns heller ingen stor marknad som stod utanför och ville svälja godbiten som regeringen höll fram, utan det hela slutade med att regeringen mer eller mindre fick skänka bort bilprovningen för att få in privata aktörer på marknaden.

Eftersom regeringen gjorde det måste den ha förväntat sig ytterligare någonting bra av den satsningen. Men det som skedde var ju att den aktör som fick komma in och på oerhört goda ekonomiska villkor ta över en del av den gamla bilprovningen omedelbart fick en väldigt bra start. Aktiekursen rusade. Man var väldigt nöjd. Man aviserade att man ville ha en prissättning med europeiskt perspektiv – man ville höja priserna till en 400, 450 kronor. Det är också en av anledningarna till att ägarna är så nöjda: De ser att de har den utvecklingsmöjligheten.

Det är klart att bilisterna i någon mening kommer att ställa regeringen till svars för det här. Om de inte har fått någonting mer än högre priser som går till att höja vinsten i privata företag – ägarna av de företagen blir visserligen glada – är det naturligtvis om det frågan kommer att ställas.

Ministern frågar vem det är som klagar. Klagomålen som kommer nu har att göra med att man är van vid att det fungerar men tycker att man inte blir kallad. Man är inte säker på att man lita på provningen, och man tycker att priserna börjar stiga. Det är fullständigt rimliga synpunkter eftersom de överensstämmer med verkligheten.

Det här kommer att förfölja regeringen i framtiden, och vi kommer att fortsätta bevaka frågan. Det är prisfrågan och kvalitetsfrågan det kommer att dömas på.

Anf. 30 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är Transportstyrelsen som vittnar om att de får klagomål från bilägare. De granskar också effekterna av avregleringen, så jag tycker att man bör ta fasta på det de framför.

Det är just att det har blivit krångligare. Man får inte längre kallelse till besiktning. Man har problem när man ska boka i systemet – det är svårt att få överblick över vilka man har att välja mellan. Man kan nog alltså ta fasta på att många upplever det här som ett problem.

Det har blivit prishöjningar. Det är oroväckande att jämföra den europeiska marknaden med den svenska. Sverige var det enda land som inte hade avreglerat, men vi hade mycket lägre priser – dock inte på bekostnad av kvaliteten. I det finska systemet kunde man se när man avreglerade att det blev prisökningar på mellan 50 och 100 procent. Vi kan se den tendensen i Sverige nu; vi får hoppas att det inte blir lika illa här.

Det som är riktigt oroväckande är det som hände i Finland och som man kan se även i andra länder efter avreglering: Det är fler bilar som har blivit underkända. Man kan till och med se en ökning på 50 procent av antalet underkända bilar. Det kan tyckas vara en kvalitetsmarkör, det vill säga att man inte släpper igenom bilar som inte är körsäkra. Men det de kom fram till i Finland var att det handlade om att man ville att folk

skulle komma in igen och göra en ny besiktning, för då tjänade man mer pengar. Tyvärr fanns det ett incitament att kalla flera gånger.

Vi får verkligen vara vaksamma så att det inte händer här i Sverige. Hittills kan vi inte se de tendenserna, men vi får ändå ha en vaksamhet i och med att det har hänt i andra länder. Det finns alltså all anledning, tycker jag, för regeringen att följa det här och även att agera för att förbättra det som faktiskt inte fungerar.

Anf. 31 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! En springande punkt i interpellationen är frågan som väcks av Patrik Björck själv: När är marknaden mogen? Enligt Socialdemokraterna är svaret i princip aldrig.

Enligt oss som företräder en annan åsikt – vi vill skapa nya marknader och därmed få in fler idéer på marknaden men samtidigt ställa viktig kontrollverksamhet som bland annat bilprovningen under regler och tillsyn, och där spelar Transportstyrelsen en avgörande roll – är detta att hindra nya aktörer från att komma in på marknaden, vilket i sin tur är ett ständigt hot mot jobblinjen som prisas så högt i hyllningstalen av Socialdemokraterna själva. Det är inte trovärdigt.

Den viktiga frågan är vad bilprovningen är till för. Den är till för trafiksäkerheten. 1963 är lite drygt 50 år sedan och halva den moderna bilens utvecklingstid. Har det inte hänt någonting med kvalitetsutvecklingen på bilsidan på 50 år som gör att även det måste tas med i perspektivet på om vi ska ha en gammalmodig monopolställning för granskning av säkerheten hos bilarna?

Precis som statsrådet sade: 1963 var det väldigt välbefogat att införa en nationell bilbesiktning eftersom bilarna generellt hade mycket sämre kvalitet då än de har i dag. Med den kvalitetsutveckling som har skett kan man nog släppa på kraven och justera om detta. De reglerna och tillsynen av att de efterlevs faller på Transportstyrelsen. Men att andra aktörer inte ska tillåtas är gammal och glömd politik som backar in i framtiden.

När det gäller avmonopolisering handlar det egentligen om en omreglering av marknaden. Precis som statsrådet också sade äger staten fortfarande delar av den här verksamheten. Det är ansvarsfullt att bryta sönder ett monopol som är förlegat och daterat samtidigt som man gör det på ett sådant sätt att man har kontroll över verksamheten. Det ska ske på ett rimligt smidigt sätt så att det inte blir en oreglerad marknad med en gång.

Anf. 32 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Både Hillevi Larsson och i viss mån Patrik Björck har tagit upp att människor skulle uppleva det som krångligare att veta när de ska besiktiga sin bil, vart de kan vända sig och vilket som är priset. Om det är på det sättet är det naturligtvis inte bra. Det är lika viktigt också om det är en monopolverksamhet som staten äger. I det här fallet är dock andra aktörer med, och här finns det ett eget intresse för den som är aktör, ett besiktningsorgan, att vara tydlig gentemot dem som ska komma och låta besiktiga sina bilar.

Därför kan det vara på sin plats att förklara hur det går till. Har man slutat att skicka kallelser eller brev? Nej, det har man inte. Tvärtom finns

det i dag om möjligt ännu mer information för den som är fordonsinnehavare.

Besiktningorganen väljer själva hur de vill kontakta sina kunder. De allra flesta skickar någon form av inbjudan, till och med sådana där datumen är klara och det finns ett inbetalningskort. Om man då betalar före ett visst datum har man bokat sin tid också.

Transportstyrelsen informerar också generellt, via sin hemsida, och man erbjuder nu också fordonsägare besiktningssuppgifter via sms – ny teknik som man använder på olika sätt för att underlätta för fordonsägarna att hålla sig uppdaterade. För säkerhets skull finns också Transportstyrelsens information i fordonsskatteutskicken.

Det är alltså inte så att det har blivit mindre information där människor kan ta del av hur de ska göra. Tvärtom har informationen utvecklats.

När det gäller de olika bilbesiktningarna säger Patrik Björck att Socialdemokraterna inte ideologiskt är för eller mot det ena eller andra, men det låter märkligt, för jag upplever att det är precis det som Patrik Björck är. Man menar att det var bra på monolets tid, och nu vill man gå tillbaka till det och ifrågasätter omregleringen. Det kan jag ha full respekt för. På samma sätt kan man argumentera för att vi i Alliansen gick fram fort och avreglerade eller omreglerade inom vissa områden för att vi trodde på det som ett verktyg att uppnå bättre konkurrens, vilket i sin tur leder till ökad service och bättre utbud – alltså det man upplever som prisvärt.

När det gäller bilbesiktningen tittar vi på just detta. En av de frågor jag fick i interpellationen gällde resultatet av avregleringen – blev den som regeringen syftade till? Ja, det har den så här långt blivit. Men det är viktigt att fortsatt kontrollera att kvaliteten är bestående eller helst bättre och att priserna inte rusar i väg, vilket man såg som en riskfaktor. Vi har sett att det inte heller har skett. Snarare har man fått en mångfald av priser beroende på vilken service som faktiskt ges.

Jag ska ge Patrik Björck rätt i att om vi hade haft en monopolverksamhet och målet var att få bättre öppettider hade man kanske kunnat uppnå det också. Men nu har det kommit genom ett driv av kunder som inte vill behöva ta ledigt från jobbet eller skolan för att åka och besiktiga bilen. Jag förstår heller inte vad felet skulle vara med att vi nu har ännu fler ställen att besiktiga bilen på och att det finns verkstäder som kan släcka tvåor. Det är ytterligare ett sätt att öka servicen, så att vi har säkra bilar på våra vägar, vilket är själva huvudfokus.

Anf. 33 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Det var alltså två frågor som jag ställde till statsrådet Norman och som jag nu har fått svar på från infrastrukturministern. Den ena är: Blev resultatet av avregleringen det som regeringen syftade till? Svaret på den frågan är alltså enligt infrastrukturministern ja. Hon definierar det i sitt svar som att Sverige nu inte längre är det enda landet som har monopol. Det har man uppnått, och man har nu fått in nya aktörer. Det svaret fick jag i vår första replikomgång.

Sedan gick jag vidare och frågade: Men varför? Jag förstår att man har uppnått sitt syfte om man definierar det så, men fanns det inget annat man var ute efter än att få ett slut på situationen där Sverige alltså skulle vara det enda landet som hade fordonsbesiktning som statligt monopol?

Svaret på detta var ja, men jag fick aldrig något svar på min följdfråga: Varför? Om det nu skulle visa sig att det här var ett billigt, trafiksäkert och rättssäkert system är det fullt rimligt att fråga varför man skulle avreglera det, och det har jag inte fått ens en antydning till svar på i dag.

Min andra fråga var: Avser statsrådet att ta initiativ till att rätta till de problem som många bilägare upplever? Där var svaret lika tydligt nej. Det är visst bara jag och eventuellt min närmaste vänkrets som har konstaterat att priserna blivit högre, att kallelserna inte längre kommer och att det är krångligare att ordna bilbesiktningen. Det tänker regeringen inte göra något åt, för de problemen finns inte.

Anf. 34 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Patrik Björck frågade i sitt första inlägg efter motivet – det som han i det senaste inlägget kallar för frågan varför. I mitt förra inlägg gick jag tydligt igenom det som skulle ha varit motivet.

Jag och regeringen tror, uppenbarligen till skillnad från Socialdemokraterna och Patrik Björck, att just mångfald, konkurrens, möjlighet att välja och möjlighet att själv vara med och påverka är oerhört viktiga verktyg för att man ska kunna vara pådrivande, få bättre service och för att det ska bli prisvärt. Detta står inte i motsatsförhållande till trafiksäkerheten, hälsan, miljön eller teknikutvecklingen på besiktningen. Sådant har vi en stark och god tradition av i Sverige. Här har det gällt hur vi ytterligare kan öka tillgängligheten i hela landet, utveckla servicen och få fler att vara engagerade.

Det som Patrik Björck säger att ”man” upplever – ”man” får definieras på olika sätt – och som han säger är problem är något som jag inte har svarat på, för det är problem jag inte ser på samma sätt. Att det skulle vara krångligt med att kallelser inte kommer har jag just gått igenom, och det Patrik Björck påstår stämmer faktiskt inte. Kallelser skickas ut av dem som är besiktningsorgan. Transportstyrelsen har till och med en sms-service, och besiktningens information finns i fordonsskatteutskicket. Det finns mer information i dag än tidigare.

När det gäller kvaliteten har Transportstyrelsen ett uppdrag att göra översyner. Då har man sett att det inte finns någon skillnad i kvalitet. Den har inte blivit sämre.

Jag tycker att det är viktigt att vi fortsätter att följa den här frågan. Det är fortsatt viktigt att människor har ett förtroende och låter besiktiga sina bilar. Att vi sedan har en mångfald bland dem som utför besiktningar tror jag är bra på lång sikt också.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2013/14:354 om Refit-programmet

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Raimo Pärssinen har frågat mig varför regeringen stöder Refit-programmet. Raimo Pärssinen har också frågat på vilket sätt ar-

betsmiljölågstiftningen och därmed arbetsmiljöarbetet förbättras av Refit-programmet.

Arbetet med att åstadkomma smart lagstiftning är en prioriterad fråga på EU-nivå inom ramen för arbetet med att främja hållbar tillväxt och sysselsättning. Regeringen välkomnar kommissionens arbete med att systematiskt och löpande identifiera och förenkla EU-lagstiftningen. Regeringen välkomnar därmed även kommissionens Refit-program. Regeringen instämmer i vikten av att arbeta med konsekvensutredningar, utvärderingar och samråd med berörda för att uppnå en mer ändamålsenlig och effektiv lagstiftning. Detta gäller alla politikområden, inklusive arbetsmiljöområdet.

Arbetet med att förenkla för företag får dock inte leda till en försvagning av arbetsmiljökrav. Det innebär bland annat att det är en självklar utgångspunkt för oss att på områden där EU kan anta minimidirektiv, vilket är fallet på arbetsrätts- och arbetsmiljöområdet, ska medlemsstaterna fortsatt ha rätten att anta eller behålla regler som går längre och ger ett bättre skydd för arbetstagare än vad som anges i direktivet. Denna rätt regleras i EU:s fördrag.

Regeringen har även varit väldigt tydlig med att vi inte accepterar generella undantag från lagstiftning för små och medelstora företag. Förslag som ger möjligheter till lättnader eller undantag för mindre företag måste bedömas och analyseras från fall till fall. Arbetstagare i mindre företag ska inte särbehandlas och utsättas för större risker än arbetstagare i större företag. Skyddet för säkerhet och hälsa ska inte bero på i vilket företag man arbetar.

Låt mig avslutningsvis understryka att varje förenklingsförslag ska bedömas vart för sig när det väl presenteras. De rättsakter som nämns i meddelandet om Refit ska behandlas inom ramen för sedvanligt beslutsförfarande.

Anf. 36 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag måste börja med att tydligt säga något här i kammaren: Jag tror inte på statsrådet. Jag ska försöka förklara varför.

När jag ställde frågan om Refit-programmet handlade det om ett arbete som EU-kommissionen dragit i gång ute i Europa – det har pågått ett antal år. De som står bakom det hela kallas för Stoibergruppen. Det är de som har tagit fram ett Refit-program.

Nu säger statsrådet Svantesson att hon står bakom Refit-programmet. Låt mig då få påminna om, fru talman, att det den första Stoibergruppen föreslog och rådgjorde med den borgerliga regeringen om var att man skulle skära ned på Arbetsmiljöverkets inspektioner.

Det var ett påbud. Man sade att varje medlemsstat borde dra ned inspektionerna med minst 20 procent. Jag måste säga att regeringen har klarat det med råge, eftersom man skar ned på Arbetsmiljöverket kraftigt och fortsätter att göra det.

I den här andan, utifrån Stoiber och Refit-programmet, har vi nu kommit till den nivå när Arbetsmiljöverket går in med sina äskanden till regeringen – det här kan Ismail Kamil bekräfta; han sitter i insynsrådet. Man har konstaterat att täckningsgraden när det gäller inspektioner fortsätter att minska. Stöd och råd till intressenter minskar. Regelarbetet för-

svåras och försenas. Analyskapaciteten minskar. Kommunikationen med intressenter försvåras. Man måste alltmer inrikta sig på akutåtgärder i små företag, och det finns ingen förebyggande verksamhet. Arbetsmiljöverket blir reaktivt.

Vad var nästa sak som man kom fram till i denna fantastiska Stoiber-grupp? Jo, förutom att man skulle minska på inspektionerna skulle man minska på regelkrånglet.

Den förra arbetsmiljöstrategin, statsrådet Svantesson, innehöll faktiskt ett krav på att man skulle minska arbetsolyckorna med minst 25 procent. I den nya arbetsmiljöstrategin, som är på väg att arbetas fram, finns inte det här kravet. Man kan fråga sig: Varför? Regeringen står bakom Stoiber och Refit-programmet.

Nu föreslår man också att det ska vara skilda regler beroende på om det är små eller stora företag. I det tidigare arbetet pratade man från EU-kommissionen och Stoiber om att det handlade om mikroföretag. Men det har ändrats. Nu handlar det om små och medelstora företag. Enligt EU-kommissionens definition är det företag som har färre än 250 anställda.

Varför ska vi då tro på Elisabeth Svantesson?

När man pratar om regelförenklingar här finns det absolut inga konsekvensbeskrivningar för anställda. När man hade samrådet gick man ut till 1 000 företag, varav 60 svarade. De ställde upp en tio-i-topp-lista på problem och bekymmer när det gäller regelförenkling. Där kom man fram till att man skulle ta bort kravet på dokumentation eller att man skulle göra en skillnad beroende på företagsstorlek, och man skulle införa det som kallas för gold-plating.

Man har inte haft något samråd alls med arbetstagarorganisationer ute i Europa, som kallas för workers. Nu är frågan: Varför? Men vi konstaterar här att regeringen står bakom Refit-gruppen och Stoibergruppen. Det är därför, fru talman, jag är misstänksam och inte tror på svaret.

Anf. 37 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Europafacket har reagerat väldigt starkt mot Refit-programmet. Även våra fackliga organisationer i Sverige – LO, TCO och Saco – har uttryckt sig i hårda ordalag i fråga om vad det här skulle kunna innebära. De står totalt enade. Det finns alltså all anledning att lyssna på kritiken.

Anses företag med 250 anställda vara småföretag? Då kan man undra. För det är ju större delen av företagen, i alla fall i Sverige. Det är ett fåtal företag som har fler än 250 anställda. Det här berör verkligen företagen i hela EU.

Det som är det tragiska i det här är att det inte var många år sedan vi i Sverige fick kritik för att vi hade för få arbetsmiljöinspektörer i förhållande till antalet arbetstagare. Vi borde ha fler. Tidigare fick Danmark samma kritik. När de märkte att de fick mycket fler olyckor och arbetsjukdomar anställde de fler arbetsmiljöinspektörer. Tyvärr har inte vi gått den vägen. Vi skulle behöva många fler.

Det var alltså ett antal år sedan vi fick kritik från EU-kommissionen om att vi hade för få. Nu ser vi tyvärr de tongångar i finanskrisens spår som går åt andra hållet. Tyvärr lyssnade inte Sverige på EU-kommissionen när det var aktuellt med kritik för ett antal år sedan. Därför undrar

man lite: Var står regeringen i dag? Hur kan man säga ja till Refit-programmet, som innebär kraftiga försämringar, som samtliga fackliga organisationer påpekar, och samtidigt säga att man bryr sig om arbetstagarnas rättigheter?

Vi kan nu se att sjukdomarna ökar i det svenska arbetslivet, framför allt de psykiska diagnoserna. De arbetsmiljörelaterade problemen är stora. Det finns all anledning att tänka på detta om man vill att människor ska hålla sig friska och kunna jobba fram till pensionen – samtidigt som vi diskuterar en höjning av pensionsåldern.

I den vevan går man alltså med på det här programmet, som försämrar skyddet. Att man kallar regler som handlar om att garantera arbetstagarnas säkerhet för byråkrati är ett hån mot arbetstagarna. Det är ett hån att man över huvud taget använder sådana begrepp. Jag tycker att regeringen borde ta avstånd från detta – att man hänvisar till regelförenklingar när det faktiskt går ut över arbetstagare. Det handlar om både den psykiska och den fysiska hälsan. I förlängningen handlar det om liv eller död – det finns tyvärr arbetsolyckor som får dödlig utgång. Och många människor blir invalidiserade.

I det här läget hoppas jag att regeringen höjer tonläget, att man faktiskt säger nej till Refit-programmet, att man lyssnar på de fackliga organisationerna och att man drar lärdom av de senaste årens utveckling i Sverige, där arbetstagarnas skydd har blivit sämre. Det handlar om att vi förstärker skyddet här hemma i Sverige men att vi även visar solidaritet med arbetstagarna i Europa.

Det här kan dessutom få konsekvenser för svenskt arbetsliv. Har man väl godkänt detta är risken att det inte blir minimiavtal. Tänk om det inte blir det! Tänk om vi inte kan ha bättre skydd!

Jag instämmer i Raimo Pärssinens tvivel på regeringen. Varför lyssnade man inte när EU-kommissionen för ett par år sedan krävde fler arbetsmiljöinspektörer? Det känns lite som att regeringen gömmer sig bakom det här direktivet för att kunna försämma villkoren och hänvisa till det. Jag tycker att det är viktigt att man står för vad man tycker i de här frågorna. Och det borde vara regeringens linje att vi ska förstärka skyddet, inte försvaga det.

Anf. 38 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Det stämmer. Jag sitter tillsammans med Raimo i insynsrådet. Men där har vi olika syn. Jag tycker inte att den svenska alliansregeringen och arbetsmarknadsministern på något sätt har gett vika när det gäller de villkor vi har och de krav vi ställer på företag när det gäller arbetsmiljöfrågor. Det är snarare tvärtom.

När det gäller resonemanget om antalet inspektörer, som har minskat, vill jag säga något. Om man gör den här kopplingen skulle antalet dödsolyckor ha ökat. Under senare år har antalet dödsolyckor minskat. För mig finns det inte en koppling mellan ett stort antal inspektörer och dödsolyckor och sjukdomar som är relaterade till jobb.

Med detta sagt menar jag absolut inte att man inte ska ta de signaler som kommer från insynsrådet och Arbetsmiljöverket på allvar. Självklart ska man ta mobbning, socioekonomiska problem eller att en och annan far illa på grund av arbetsmiljön på allvar. Det är inte bra för företagen

eller för arbetstagarna. Vi ska utgå från om de resurser vi ger gör nytta eller inte i arbetsmiljön.

Raimo Pärssinen och Socialdemokraterna svartmålar och gör gällande att allt har blivit sämre. Sverige är fortfarande ledande i fråga om arbetsmiljön i Europa. Varken jag eller alliansregeringen vill att man ska luta sig tillbaka och säga att allt är frid och fröjd. Tvärtom! Flera åtgärder har vidtagits som stärker arbetsmiljön på arbetsplatserna. Till exempel har sanktionsavgifterna skärpts, och man har gjort klart att arbetsgivarna, företagen, har det absolut största ansvaret.

Bra arbetsmiljö är bra för tillväxten i Sverige, för verksamheten, för företagaren och inte minst för hälsan hos de anställda. Man ska inte göra det lätt för sig och säga att regeringen har försvagat reglerna. Precis som arbetsmarknadsministern säger innebär förenklingarna inte att alliansregeringen har tummat på arbetsmiljöregler eller arbetsmiljölagar. Däremot är det självklart att där det finns krångel måste regelverket förenklas.

Vi talar här om två isolerade saker, annars jämför vi äpplen och päron. Det är vad jag tycker att Raimo gjorde. Ni gör en stor grej av att hela tiden gå tillbaka till antalet inspektörer. Min vän! Det är inte antalet inspektörer som är viktigast utan vad inspektörerna gör för nytta. Både du och jag har i insynsrådet fått bekräftat att det är möjligt att samordna till exempel två inspektioner i norra Stockholm i stället för att anlända dit kl. 10 och sedan komma tillbaka på eftermiddagen för att skriva en rapport.

Många gånger är effektiviseringar till mer nytta, och resurserna som vi lägger på företagen och arbetsmiljön måste göra nytta. Därför avfärdar jag påståendet att det har blivit sämre under alliansregeringen.

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Regeringens mål är att alla som arbetar ska ha en god arbetsmiljö. Det är vägledande även i vår syn på regelförenkling. Refit-programmet handlar om att minska bördor för företag inom EU. Syftet är att identifiera ineffektiva vanor och ineffektiva åtgärder som har vidtagits till följd av olika initiativ från EU.

Regeringen har gjort klart att vi inte kommer att acceptera försämringar vad gäller arbetsmiljö eller arbetstagarskydd i Sverige till följd av regelförenklingsarbetet. Vi kommer att fortsätta att ha ett starkt skydd även i framtiden.

Vi accepterar heller inte generella undantag för små företag. I stället bör principen när regler utformas vara att alltid tänka småskaligt först. Om en lagstiftning är enkel att följa för ett litet företag är det också enkelt för ett stort, men det förhåller sig inte alltid tvärtom.

Ibland kan också små företag få en oproportionerligt stor börda i förhållande till den nytta som ett visst regelverk medför. Då kan man diskutera om de ska undantas från vissa regler. Men sådana förslag måste bedömas och analyseras noga från fall till fall.

Jag tror att det råder en hel del missuppfattningar i frågan. Att säga ja till Refit-programmet är inte samma sak som att säga nej till något direktiv eller förslag på arbetsmiljöområdet. Det innebär bara att vi är positiva till den övergripande inriktningen på arbetet med att minska onödiga bördor för företag. När sedan konkreta förslag kommer att läggas fram

kommer vi att ta ställning till dem i vanlig ordning. Då är vår bestämda uppfattning att regelförenklning inte får ske på bekostnad av en försämrad arbetsmiljö.

Anf. 40 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Jag måste konstatera att det inte kan vara lätt att vara liberal. Här sitter vi i insynsrådet och har precis dragit slutsatser om de konsekvenser som Arbetsmiljöverket har tagit upp. Då står Ismail Kamil från Folkpartiet och säger att det inte har blivit sämre. Det är fantastiskt! Låt oss göra denna analys vid nästa möte i insynsrådet och höra att det inte har blivit sämre. Arbetsmiljöverket skriver just precis så. Gör de inte det? Ska vi jämföra texterna? Fantastiskt!

Fru talman! Nu står statsrådet Svantesson här och säger att det inte kommer att bli några förändringar och att regeringen, Ismail Kamil och hela Folkpartiet arbetar för bättre arbetsmiljö. Men varför drog man in pengarna till utbildningen av skyddsombud? Var det för att stärka arbetsmiljön? Varför lade man ned Arbetslivsinstitutet? Var det för att stärka arbetsmiljön? Varför säger man nej till belastningsdirektivet i Europa? Varför säger man nej till direktivet om karcinogener, fru talman? Varje år dör 100 000 europeiska arbetstagare av arbetsrelaterade cancersjukdomar. Varför säger man nej till det direktivet? På vilket sätt förbättras arbetsmiljöarbetet av Refit-programmet när det gäller de 60 punkter som Stoibergruppen har lagt fram?

Jag får inget svar på mina frågor. Svaret blir i stället att här inte ska bli sämre. Men på vilket sätt blir det bättre? Om vi tittar på alla punkter som har genomförts när det gäller arbetsmiljön har det inte blivit några förbättringar. Ni har gått baklänges. Trots era vackra ord går ni baklänges. År 2017 kommer Arbetsmiljöverket att ha 200 inspektörer. Det handlar inte om antalet inspektörer, säger Ismail Kamil. Men vad handlar det om – antalet kommunikatörer?

Titta på de svar som de regionala skyddsombuden lämnar in. Den samlingen har precis kommit in. Vad säger de? De får inte tid att träffa arbetsmiljöinspektörer. Vad beror det på? Jo, därför att de är för få. Man skriver att man måste jobba reaktivt. Men det förebyggande arbetet kommer i skymundan. På vilket sätt leder det till bättre arbetsmiljö?

Fru talman! Det gör mig så upprörd att man säger en sak och gör en annan sak som motverkar det hela. Ta bort halva Arbetsmiljöverket och säg att det inte handlar om resurser! Gå med på Refit-programmet och säg att det inte kommer att bli sämre! Men kommer det att bli bättre? Vad i Stoibergruppens förslag gör att det blir bättre arbetsmiljö i Sverige? Det första ni gjorde när Stoibergruppen lade fram sina goda råd var att skära ned på antalet inspektörer. De skulle minska med minst 20 procent i varje stat. Varför skriver gruppen att en inspektion får max ta en timme? Vad bygger det rådet på?

Jag är hemskt förvånad, fru talman, över regeringens och Moderaternas syn på det hela. För någon vecka sedan var det en debatt. Då fick vi höra att antalet inspektörer inte behöver vara så många därför att det är den psykosociala arbetsmiljöfrågorna som växer i omfattning hela tiden. Men det är de frågorna som tar tid att hantera. Det vet alla. Ändå kör ni samma visa.

Prot. 2013/14:93
1 april

Svar på
interpellationer

På vilket sätt, statsrådet Svantesson, blir arbetsmiljöarbetet stärkt av Refit-programmet och de punkter som Stoibergruppen har lagt fram? Det skulle vara bra att få svar på den frågan, men det ska inte vara ett svar som går ut på att det i alla fall inte blir sämre.

Anf. 41 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Refit-programmet innebär även att man drar tillbaka förslag som var förhandlade och klara med arbetsmarknadens parter. Det är också det som väcker så stor ilska från Europafackens sida. Programmet var färdigt och parterna hade kommit överens. Det här innebär att arbetstagarnas skydd försämras.

Nu pågår en kampanj om dessa frågor på europeisk nivå där man framhåller att arbetstagare som jobbar på företag med färre än 250 anställda förtjänar mer än små rättigheter och att frisörer förtjänar ett skydd mot farliga kemikalier i sitt arbete.

Förslagen bör skrotas. Man bör helt enkelt avföra arbetstagarnas rättigheter och arbetsmiljö från dagordningen för regelförenklingar och byråkrati.

Att rusta ned arbetsmiljön bygger inga framgångsrika företag på sikt. Det som händer är att arbetstagarna blir sjuka och slås ut. Då blir det inte bättre resultat av verksamheten, tvärtom. Detta är därför feltänkt. Man vill minska kostnaderna eller regelbördan kortsiktigt, men långsiktigt blir det en katastrof för de drabbade arbetstagarna och för de länder som ska rehabilitera alla som blivit sjuka och för företagen. Att bortse från arbetstagarnas hälsa påverkar lönsamheten negativt. Det är grundläggande.

Om man tittar på den svenska situationen kan man se att olyckorna, framför allt dödsolyckorna, har ökat de senaste åren. Sett på längre sikt är detta inte lika tydligt, men man ser det på senare år. Detta är en oroväckande signal som regeringen borde ta tag i. På Citybanan har det till exempel varit sex dödsfall hittills. Det är nya hela tiden.

Men detta handlar inte bara om liv eller död utan om hur man mår och arbetar. Det måste regeringen ta tag i.

Anf. 42 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Arbetsmiljöverket har sedan årsskiftet genomfört en stor omorganisation – den största på många år – med en ny strategisk plan och en ny styrmodell. Vi tror att det var nödvändigt.

Detta innebär ändrade arbetssätt och nya prioriteringar inom en mängd olika områden. Vi måste se vad omorganisationen och omprioriteringarna leder till innan vi kommer med ytterligare förslag till förändringar.

Fru talman! Tidigare, under Socialdemokraterna, var det ineffektivt. Man hade fler inspektörer, men i 98 procent av fallen blev det inte någon fällande dom. Vad jag, och Folkpartiet och Alliansen med mig, menar är att vi måste kunna sätta alla åtgärder och resurser där de gör nytta.

Att göra förenklingar för företag är viktigt, men samtidigt har alliansregeringen tydligt sagt att vi inte ska tumma på arbetsmiljöeffekterna på arbetsplatserna. Fokus på samverkan, på olika nivåer – lokalt, nationellt och på EU-nivå – har en viktig roll och måste prioriteras. Det gör alliansregeringen.

Jag och Raimo Pärssinen har inte samma syn. Flera gånger har han frågat Arbetsmiljöverkets insynsråd om de klarar av uppdraget. Svaret har varit lika tydligt varje gång: Ja, vi klarar av uppdraget. Det är min syn på saken.

Anf. 43 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Till skillnad från Ismail Kamil har jag för avsikt att ta upp de frågor som interpellationen handlar om, inte allt annat.

Jag vill göra detta ur ett näringspolitiskt perspektiv. Regelförenkling i företagen är något vi har arbetat med länge i Sverige. Man har lyckats olika bra inom olika sektorer. Det finns de som har kommit över de 25 procenten för länge sedan, det finns de som knappt har gjort någonting och det finns de som har gått bakåt. Detta är viktigt och en väsentlig del av den svenska näringspolitiken.

Stoiberrapporten vände upp och ned på många begrepp. I Sverige har vi försökt hitta breda lösningar där vi tar bort onödigt regelkrångel, framför allt administration. Man började försöka förenkla skattesystemet ganska tidigt. Det var en stor förändring som vi socialdemokrater kan slå oss för bröstet för. Regeringen kan slå sig för bröstet på till exempel livsmedelsområdet, där den har gjort stora insatser.

Det som aldrig ens har föresvävat någon, i varje fall inte en socialdemokratisk regering, är att man skulle skilja ut företagen. Ur ett arbetsmarknadsperspektiv handlar detta om att ha respekt för den svenska modellen. Ur ett företag- och näringslivsperspektiv vill vi inte ha trösklar.

Tänk så förskräckligt om en företagare säger: Nej, jag vill inte anställa en person till, för då omfattas jag av ett helt annat regelverk. Detta hindrar tillväxt i företagen och minskar dessutom antalet anställda.

Det är bra att man tittar över den regelbörda som utgår från EU. Varje undersökning man gör på detta område visar att det finns tre områden som är störst: det finansiella, det associationsrättsliga och det skatterättsliga området.

Det skatterättsliga området kan vi lämna därhän, för det är en nationell fråga som vi har att hantera själva, men på EU-nivå har det lagts fram väldigt få förslag på den associationsrättsliga sidan. På det finansiella området har man däremot ökat regelbördan för företagen. De har aldrig haft så stor regelbörda. Detta har regeringen varit med om och tyckt har varit bra. Ibland har även vi socialdemokrater tyckt att det har varit bra av olika skäl.

Det som är klart är att man säger att man välkomnar Refit-utredningen och Stoiberförslagen. Det är lite magstarkt. Det finns en del saker i dem som är bra, men det finns också väldigt många som vi ska lämna därhän. Arbetsmiljön är en del, men det finns också miljöregler där man vill skilja ut småföretag och stora företag. Detta är ingenting vi ska ha i Sverige. Vi ska ha samma regler för alla företag.

Jag tycker att regeringens syn här är väldigt tråkig. I EU-nämnden har vi total enighet om att vi inte ska ha olika typer av regler, och därför har man sagt nej till alla sådana förändringsförslag.

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag undrar om den sista debattören hörde vad jag sade i mitt förra inlägg. Jag vet att Raimo Pärssinen inte riktigt hörde vad jag sade i första meningen i mitt första inlägg, för han talade med Börje Vestlund.

Låt mig säga detta igen: Att säga ja till Refit-programmet är *inte* samma sak som att säga nej till vissa direktiv eller förslag på arbetsmiljöområdet. Låt mig vara väldigt tydlig med det.

Eftersom interpellationen handlar om några väldigt konkreta förslag, bland annat ergonomidirektivet, har Sverige stöttat idén om ett modernt och sammanhållet direktiv.

Jag noterar att kommissionen nu planerar att ta fram en rekommendation, och då får vi avvakta när den processen har satts i gång och hur vi ska ta ställning där.

När det gäller frisöravtalet, som Raimo Pärssinen nämnde, vill jag understryka att jag självklart välkomnar den process vi har inom EU – den sociala dialogen. Den är både viktig och ett väletablerat system med rättslig grund i fördraget och hela EU:s funktionssätt.

Kommissionen har aviserat att de fortsätter att analysera förslaget men att de inte tänker lägga fram ett direktiv under denna mandatperiod. Förslaget är dock inte avskrivet. Regeringen har efter samråd med Arbetsmiljöverket efterlyst en bättre konsekvensanalys av förslaget, bland annat hur branschspecifika förslag ska förhålla sig till de mer generella reglerna.

När det gäller det tredje förslaget Raimo Pärssinen tar upp, om karcinogener, har kommissionen tills vidare valt att inte göra en översyn. Regeringen kommer självfallet att titta på det förslag som eventuellt läggs fram, men det är för tidigt att i det här skedet uttala sig om ett förslag som inte har presenterats.

Som jag sade i mitt förra inlägg och som jag säger nu: Det är svårt att dra slutsatser av det som står i Refit-programmet. Det är en inriktning, och det är ett regelförenklingsarbete som vi välkomnar. Jag var mycket tydlig med vad vi inte ställer upp på.

Nu pekar man ut områden för översyn mer än att man lägger konkreta förslag. Det viktigaste nu är att vi jobbar strategiskt med det som även Raimo Pärssinen var inne på, EU:s nästa arbetsmiljöstrategi, som kommissionen förväntas presentera under den här månaden. Vi i regeringen har drivit på för att ett nytt program ska läggas fram.

Anf. 45 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Först till Ismail Kamil: Visst har jag ställt frågan: Klarar ni uppgiften, Arbetsmiljöverket? Men Ismail Kamil redovisar inte svaret ”Ja, det gör vi – även med 50 miljoner”. I dag har de 520 miljoner. Det är faktiskt riksdag och regering som bestämmer ambitionsnivån för Arbetsmiljöverket – ingen annan. Det är klart att man svarar så då. Eller har jag fel?

Fru talman! För att återgå till statsrådet Svantesson: Nu har vi igen fått garantier för att det inte kommer att drabba arbetsmiljöarbetet. Jag ställde frågan: På vilket sätt blir det bättre för arbetsmiljöarbetet med Refit-programmet? Det får vi inte svar på.

Då är frågan: Varför röstade Moderaterna som de gjorde i EU-parlamentet? Det kan man fråga sig. Det var ju en omröstning för en månad sedan som er konservativa, blå grupp vann med fem röster som just behandlade punkter i de 60 förslag som kommer från Stoibergruppen och som handlar om Refit. Varför gjorde ni så?

Det är en viss sak här hemma och en annan sak ute i Europa. Det är så typiskt! Det är därför jag säger att jag inte tror på statsrådet, när hon säger att det absolut inte kommer att hända något med arbetsmiljöområdet i Sverige. Vi har ju sett hur ni konsekvent har bearbetat och försämrat möjligheterna till ett bättre arbetsmiljöarbete här i landet. Ni fortsätter ju att göra det! Det är därför vi blir så misstänksamma. Det är därför vi inte tror på er.

En annan sak, fru talman, är att jag tror att det är alldeles för låg kunskapsnivå i riksdagen när det gäller arbetsmiljöfrågorna inom Refit-programmet. Det finns organisationer som har hög kunskap om detta. Det finns stora tvivel också hos Arbetsmiljöverket, som inte har tid att följa med det internationella arbetet eftersom ni sänker nivån på deras resurser. Så ser det ut!

Anf. 46 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! I mitt sista inlägg skulle jag vilja fundera lite grann över hur regeringen har hanterat detta. Vi har en gemensam uppfattning med regeringen att vi inte ska ha olika regler för vissa företag jämfört andra företag. Men nu kommer man till den intressanta delen av förhandlingarna.

EU-parlamentet har tagit ställning. Vi har förlorat där, och den konservativa gruppen ETP har vunnit med fem röster. Vad är det som kommer att hända när man går vidare i förhandlingarna? Har man några like-minded-grupper, andra länder, som man diskuterar med för att nå regeringens ståndpunkt? På vilket sätt kommer man att se till att i varje fall få en blockerande minoritet? Jag kan mycket väl föreställa mig länder som väldigt gärna vill ha den här typen av regler, men jag kan också se ett antal länder som kanske inte är så intresserade av detta, där man i princip diskriminerar de stora företagen.

Jag är intresserad av hur regeringen kommer att arbeta för att man inte ska göra skillnad på företag och företag i ett rättsligt system. Det skulle jag vilja veta genom mitt sista inlägg.

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag ska passa på att tacka Raimo Pärssinen för interpellationen. Jag tror att jag glömde det inledningsvis.

Avslutningsvis: Jag har varit mycket tydlig med att det är den svenska regeringen och arbetsmarknadsministern som är i denna interpellationsdebatt och svarar på frågor kring Refit, och jag har varit väldigt tydlig med vad regeringen har klargjort att vi inte accepterar, till exempel förändringar vad gäller arbetsmiljö och arbetstagskydd.

Sedan väljer Raimo Pärssinen att inte tro på mig. Det har han upprepat vid flera tillfällen. Men han väljer ändå att interpellera, och det gör han alldeles rätt i. Om han sedan vill tro på mig eller inte väljer Raimo Pärssinen.

I de här förhandlingarna har vi varit tydliga med vad vi accepterar och inte accepterar. Jag har också svarat på varje fråga som Raimo Pärssinen har ställt i interpellationen, så jag känner att jag är klar.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2013/14:359 om åtgärder mot vuxenmobbing

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Marie Nordén har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att åstadkomma bättre kompetens hos arbetsgivarna för att hantera och förebygga mobbing på arbetsplatserna och om jag avser att ändra lagstiftningen så att kränkande särbehandling blir straffbart som arbetsmiljöbrott.

Kränkande särbehandling, som mobbing och trakasserier, är inte förenligt med en god arbetsmiljö eller med lagstiftningen på området. Både staten och arbetsmarknadens parter har viktiga uppgifter för att förbättra kompetensen hos arbetsgivare att hantera och förebygga kränkande särbehandling i arbetslivet. För Arbetsmiljöverkets del handlar det om både tillsyn och informationsarbete. Parternas arbete är mycket viktigt för att höja kompetensen bland de arbetsgivare som i dag brister.

Jag vill lyfta fram att Arbetsmiljöverket nu i samråd med arbetsmarknadens parter utför ett utvecklingsarbete om reglerna på det psykosociala området. I översynen ingår även föreskriften om kränkande särbehandling.

Vad gäller Marie Nordéns andra fråga vill jag säga att kränkande särbehandling inte är undantagen från brottsbalkens bestämmelse om arbetsmiljöbrott. Om någon har åsidosatt sina skyldigheter enligt arbetsmiljölagen, oavsett om det gäller ansvaret för den fysiska eller psykiska arbetsmiljön, och det har lett till eller inneburit fara för dödsfall, kroppsskada eller sjukdom kan personen fällas till ansvar för arbetsmiljöbrott enligt brottsbalken.

För att man ska fällas för brottet krävs att man uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot arbetsmiljölagsstiftningen. Det ska också finnas ett orsakssamband mellan åsidosättandet av kraven i den lagstiftningen och skadan, dödsfallet eller tillbudet. Det är allmängiltiga straffrättsliga utgångspunkter, som jag utgår från att vi alla av rättsäkerhetsskäl kan stå bakom, även om det gör utredningar mer resurskrävande och komplicerade.

Regeringen och riksdagen beslutade förra året om en reform för effektivare sanktioner för arbetsmiljö- och arbetstidsreglerna. Den träder i kraft i sommar. Reformen innebär att sanktionsavgifter i stor utsträckning ersätter straffsanktioner, vilket skapar ett effektivare sanktionssystem. Därigenom frigörs resurser från polis och åklagare, samtidigt som Arbetsmiljöverket självt kan besluta om sanktionsavgifter och effektivisera sin tillsyn.

Anf. 49 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Mobbning på jobbet kan inte betraktas som något annat än ett stort samhällsproblem. Det är sorgligt nog ett problem som inte diskuteras nog ofta och ofta hamnar i den mobbades knä. Det är inte alltför sällan den mobbade anses vara problemet och man menar att det problemet ska lösas.

Det kan handla om sjukskrivning, omplacering eller att man lämnar sin anställning då det inte finns någon annan lösning kvar. Många upplever att arbetsgivaren inte klarar av att ta tag i situationen. Ibland är det till och med arbetsgivaren som står för mobbningen.

Enligt undersökningar från Arbetsmiljöverket upplever var tionde svensk – 425 000 personer – att man är mobbad på jobbet. Det senaste året har anmälningarna ökat från runt 700 till i fjol 887 enligt preliminära siffror. Men av de totalt 3 500 anmälningar som kom in de senaste fem åren ledde endast 100 till att verket inledde ett tillsynsärende, och inget av dessa ärenden ledde vidare till en åtalsanmälan.

Möjligheten att få rätt och att få upprättelse om man är mobbad på jobbet är försvinnande liten. När två chefer i Krokombro i Jämtlands län nyligen dömdes för arbetsmiljöbrott sedan en anställd hade tagit livet av sig efter att ha upplevt sig trakasserade på jobbet var det helt unikt. Ingen arbetsgivare har tidigare fällt till ansvar för arbetsmiljöbrott av psykosociala orsaker.

När det kommer till den psykosociala arbetsmiljön är vår lagstiftning inte tillräcklig. Det finns inte något straff knutet till den föreskrift som reglerar trakasserier på jobbet, på arbetsplatsen, som inte ligger under trakasserilagen, diskrimineringslagen.

Precis som ministern säger i sitt svar krävs det att en person har brutit mot arbetsmiljölagen och att det har lett till att en anställd har skadats, blivit sjuk eller dött för att kunna fällas för brott.

Det är positivt att Arbetsmiljöverket har startat ett utvecklingsarbete om reglerna på det psykosociala området. I dag är uppdraget att se till att arbetsgivaren förbättrar arbetsmiljön där mobbning har förekommit, inte att hjälpa den som redan är utsatt för mobbning att få något slags upprättelse.

Jag måste ställa följande fråga till ministern: Ligger det i utvecklingsarbetet att utvidga Arbetsmiljöverkets uppdrag så att man inte endast ska jobba förebyggande i framtiden utan faktiskt också gå in och stötta och hjälpa den som är utsatt?

Men frågan är om det inte krävs en ny lagstiftning. Är det inte dags att vi är tydliga och säger nej och att det klart och tydligt framgår från samhället att vi inte accepterar mobbning i några former någonstans, vare sig i skolan eller på arbetsplatsen? Borde inte ambitionerna vara att kunna angripa problemet när det finns där? Borde vi inte ha en lagstiftning som är till för den som är utsatt när arbetsgivaren inte har tagit ansvar för att förhindra eller åtgärda situationen så att mobbningen upphör?

Mobbning är trakasserier, och i dag är sådant förbjudet bara i samband med kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion, funktionsned-sättning, sexuell läggning eller ålder. Om man inte blir mobbad på grund av några av dessa orsaker är lagstiftningen mycket tam och mycket svag.

På vilket sätt vill ministern förbättra just för dem som är utsatta i dag och som är så osynliga i debatten?

Anf. 50 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Detta är ett gigantiskt problem. Närmare en halv miljon människor mobbas på sina arbetsplatser. Det är inget nytt problem. Den mobbning vi ser på skolgården mellan barn är mer synliggjord. Men mobbning förekommer mellan vuxna också, och väldigt många är drabbade.

Tragedin ligger inte bara i att man inte får fällande domar utan även i att det ofta är den som blir mobbad som får lämna arbetsplatsen och som blir omplacerad och inte de som mobbar. Det är oftast den som blir mobbad som blir sjukskriven för att man inte klarar den stress som det innebär att vara på arbetsplatsen där mobbningen faktiskt sker, och det är där själva problemet finns. Väldigt många har svårt att komma tillbaka.

Man kan se att stöd från chef och arbetskamrater är mycket avgörande vid sjukskrivning. I dessa fall är det just detta stöd som har brutit. Det är därför som man har blivit sjukskriven. Då är vägen tillbaka mycket svår.

Detta handlar alltså inte om bara liv eller död, även om det är den yttersta konsekvensen. Det handlar till stor del om att människor som är sjukskrivna eller som har blivit utförsäkrade har detta som grund.

Vi kan se att den psykiska ohälsan ökar. Det är klart att det förekommer många fysiska arbetsolyckor och belastningsskador. Men de diagnoser som nu ökar handlar om stress och psykisk ohälsa, och man kan inte blunda för att en del av detta ligger i vuxenmobbning, alltså mobbning på arbetsplatsen. Det är illa nog när mobbningen kommer från arbetskamrater. Men det är på ett sätt ännu värre när mobbningen kommer från chefen, eller när chefen medverkar i mobbningen, eftersom det är chefen som ska se till att det är en bra arbetsmiljö på arbetsplatsen. I många fall medverkar inte chefen i mobbningen, men tyvärr bidrar han eller hon inte tillräckligt till att problemet ska få en lösning.

En arbetsmiljöexpert har uttryckt det som att många arbetsgivare vet att de har ansvar för arbetstagarens fysiska arbetsmiljö men inte för den psykiska. Men där är ansvaret lika stort. Det kan dessutom få fysiska effekter när man har en dålig psykosocial arbetsmiljö. Vi har somatiska och psykosomatiska sjukdomar. Men som den allra värsta och yttersta konsekvensen har vi självmord.

Det är naturligtvis svårt att göra en uppskattning, men det har ändå gjorts ett försök till uppskattning av hur många självmord som beror på vuxenmobbning på arbetsplatsen. Då har man kommit fram till ungefär 300 per år. Det är en mycket hög siffra, och varje fall är ett för mycket.

Det som är unikt med den dom som nu har kommit om en arbetsgivare som har blivit dömd för att ha mobbat en man till döds, vilket blev den yttersta konsekvensen, är inte att detta inte förekommer på fler ställen. Det unika är att detta har lett till åtal och även fällande dom. Det händer över huvud taget inte i övrigt.

Det är skrämmande siffror som Marie Nordén redovisar om att inte ett enda fall har lett till åtal – än mindre fällande dom – under de senaste fem åren. Mörkertalet är enormt eftersom det är få som vågar anmäla, och bland de anmälda fallen leder bara en bråkdel till ett tillsynsärende

över huvud taget. Det har inte lett till någon fällande dom mer än denna. Men detta fall är inte slutligt avgjort. Frågan kan mycket väl gå till Högsta domstolen. Då vet man inte hur det kommer att sluta.

Men detta fall sätter ändå ljuset på ett område som är mycket eftersatt. Det handlar både om ökad kunskap hos arbetsgivarna och om sanktionsmöjligheterna som behöver förstärkas.

Anf. 51 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Nej, det är inte acceptabelt att 300–400 personer begår självmord till följd av mobbning och andra trakasserier på arbetsplatserna. Psykosociala frågor har blivit allt viktigare på arbetsplatserna, och de fortsätter att vara betydelsefulla. Arbetsbelastning, hot, våld och stress utgör i dag stora problem. Därför är det viktigt att säkerheten förbättras och att man förebygger att arbetsmiljön inte blir dålig.

Jag håller med Marie Nordén om att det är dags att säga ifrån. Och det är precis som arbetsmarknadsministern säger, nämligen att kränkande särbehandling inte är förenlig med en bra arbetsmiljö. Vi måste säga ifrån. Därför välkomnas en översyn.

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar Marie Nordén för en mycket viktig interpellation. Detta är en otroligt komplex fråga som berör väldigt många människor, och där vi alla på något sätt är inblandade, det vill säga hur vi behandlar varandra på våra arbetsplatser och vad vi tillåter och inte tillåter.

När det gäller arbetsmiljöfrågorna handlar det mycket om att man behöver göra rätt från början för att komma åt problemet. Det handlar om att det behöver finnas ett systematiskt arbetsmiljöarbete ute på alla våra arbetsplatser. Redan i dag finns det bestämmelser om det. Arbetsgivaren har skyldighet att utforma arbetet så att anställda inte utsätts vare sig för psykisk belastning som kan leda till ohälsa eller för kränkande särbehandling. Vi ser att den psykiska ohälsan är ett växande problem, och vi vet att själen är lika viktig som kroppen för en god hälsa.

Arbetsmiljöverket har särskilda föreskrifter om kränkande särbehandling. Enligt dem ska arbetsgivarna planera och organisera arbetet för att förebygga mobbning. Det finns krav på att rutiner ska finnas för att fånga upp signaler om förhållanden som leder till mobbning, och om mobbning förekommer har arbetsgivaren en skyldighet att agera och ge personen i fråga stöd och hjälp så snabbt som möjligt. Sedan finns också det problem som Marie Nordén tar upp, nämligen att det ibland är arbetsgivarna som står för mobbningen.

Arbetsmiljöverket arbetar nu med att förnya föreskrifterna på det psykosociala området. I detta arbete innefattas också vuxenmobbning, vilket jag tycker är bra eftersom det är en utmaning på många arbetsplatser. Detta arbete gör man inte själv utan tillsammans med parterna. Det är också mycket centralt, så att man får moderna och ändamålsenliga regler tillsammans med parterna.

Jag vill ändå påpeka att handlingar som utgör mobbning redan i dag är kriminaliserade genom en rad olika bestämmelser. Det handlar om olaga hot, ofredande, förtal och förolämpning. Ett nytt brott som heter olaga förföljelse har också införts för att stärka skyddet mot trakasserier

och förföljelse. Detta brott är tänkt att gälla gärningar som var för sig kanske inte är så allvarliga men som tillsammans utgör ett led i en upprepad kränkning av personens integritet. Utöver det finns det möjlighet att bekämpa trakasserier inom arbetslivet genom diskrimineringslagen.

Sammantaget finns det alltså ett skydd mot mobbning i den straffrättsliga lagstiftningen. Marie Nordén vill ha mer lagstiftning. Jag är inte säker på att det är rätt väg att gå. Vi har en lagstiftning som faktiskt förbjuder att man betar sig mycket illa mot andra människor på sin arbetsplats. Jag hoppas att det här arbetet ska stärkas ännu mer i och med föreskrifterna som Arbetsmiljöverket tar fram med parterna.

Det är aldrig acceptabelt att någon mobbas, vare sig det sker ute på industrin, på ett kafé eller på något av våra partikanslier.

Anf. 53 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! Det är klart att det är ett samhällsproblem och att det förebyggande arbetet är viktigt. 5 procent av arbetskraften upplever att de dagligen blir medvetet kränkta på jobbet. Det är ca 250 000 människor som upplever detta varje dag. Forskning visar att mellan 100 och 300 självmord per år begås på grund av kränkande särbehandling eller mobbning. Det är siffror som vi egentligen osynliggör. Jag gick tillbaka och tittade på hur ofta vi har debatterat de här frågorna och om det har kommit någon proposition på sista tiden. Det var väldigt tomt när det gäller konkreta förslag från regeringen där man samlat beskriver det här samhällsproblemet.

Det här är inte ett enskilt problem, men jag har mött så många människor som har upplevt sig själva som ett enskilt problem, som den person som det inte går att samarbeta med och som har varit utpekade av arbetskamrater och chefer för att de är bekymret som ska hanteras. Den mobbande har oftast gått helt fri. Det är sällan som man har tittat på den mobbande och sagt: Du ska omplaceras, för du är orsaken till att den här personen inte kan komma till jobbet eller går till jobbet med en klump i magen.

Det här är inte bara ett arbetsplatsproblem, utan det är också ett samhällsproblem. Människor som till exempel är sjukskrivna möter ofta misstänksamhet från Försäkringskassan som ifrågasätter sjukskrivningen. I en konflikt kan det vara så att man är mobbad av chefen och chefen säger till Försäkringskassan: Nej, hon är inte sjukskriven på grund av att hon har ett intyg från en läkare för att hon mår så dåligt av situationen på arbetsplatsen, utan hon är sjukskriven för att hon inte vill jobba. Vem är det då man tror på? Oftast är det arbetsgivaren, för den mobbade är inte betrodd. Samhällets inställning till mobbade människor är inte att man tar för givet att de har rätt, utan de har mycket att bevisa.

Det förebyggande arbetet är viktigt, men jag tycker också att vi måste ställa oss frågorna: Är det nog? Räcker det verkligen med den lagstiftning vi har i dag? Är det inte för många människor som upplever en helt ohållbar situation på arbetet? Är det inte för många människor som faktiskt inte klarar av att gå till arbetet?

Tycker verkligen ministern att den samlade lagstiftningen är nog? Tycker inte ministern att det finns mer att göra för att stötta de här människorna? Och hur ska man ändra attitydproblemet utanför arbetsplatsen

där människor ska möta mobbade, utsatta människor som inte har valt att sjukskriva sig utan har tvingats till det?

Prot. 2013/14:93
1 april

Svar på
interpellationer

Anf. 54 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det som ändå är positivt i den här situationen är den fällande domen, även om man inte vet hur det kommer att gå i Högsta domstolen, för den visar att man faktiskt kan bevisa att någon har mobbats till döds. Går det att bevisa det i det här fallet borde det gå att bevisa i fler fall. Problemet är att de flesta fall inte leder någon vart. Det blir inget åtal, och utan åtal kan det inte heller bli någon fällande dom.

Jag tror att en del av arbetet måste bedrivas på det sättet att man uppmuntrar till att gå vidare med fallen och signalerar att arbetstagare som mobbas självklart ska våga anmäla det. I dag är det extremt få som vågar anmäla det och ta steget vidare, alltså att åtal väcks och man i slutändan får en fällande dom. Blir det inte fällande dom kommer människor inte att våga anmäla, för då blir det ytterligare en belastning. De flesta som drabbas av det här blir ju sjukskrivna, och det kan vara svårt att orka med en process när man vet att chansen att få rätt är liten.

Det ligger till stor del på det rättsliga området att se till att det blir fler tillsynsärenden, som är det första steget, åtal och sedan fällande domar. Det här fallet tycker jag visar att man kan och att man bör gå vidare.

Det som händer nu är att man från Arbetsmiljöverket ser över föreskrifter och allmänna råd kring det här området. Man har kunnat se att de ökade sjukskrivningarna med psykiska diagnoser har sin grund i sociala och organisatoriska problem. Det finns en hel del vuxenmobbing på arbetsplatserna i detta.

Det viktiga nu är att regeringen inte nöjer sig med Arbetsmiljöverkets arbete utan att man faktiskt går vidare med konkreta förslag för att se till att arbetstagarna har rättigheter även på det psykosociala området och att arbetsgivarna får bättre kunskap om det här.

Anf. 55 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Det är samhällets ansvar att ge den enskilde men också arbetsgivaren det stöd och de råd som behövs för att förebygga mobbing och trakasserier på arbetsplatsen.

Självklart måste arbetsgivaren vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga skador och se till att den drabbade får rehabilitering. Tyvärr har det många gånger hänt att den som blir sjukskriven på grund av mobbing eller andra trakasserier får rehabilitering och sedan, när man blivit bra, skickas tillbaka till samma arbetsplats som har orsakat mobbningen och sjukskrivningen.

Samhället måste alltså ta de här signalerna på största allvar. Det är viktigt att Arbetsmiljöverket också jobbar med de här frågorna. Min förhoppning är att de som är drabbade ska få en adekvat rehabilitering och att man ska ta de här frågorna på största allvar.

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Marie Nordén ställde två frågor i interpellationen. Den ena handlar om ifall jag avser att ändra lagstiftningen så att kränkande särbehandling blir straffbart som arbetsmiljöbrott. Jag svarade på det

innan, nämligen att det redan i dag inte är förenligt med lagstiftningen på området.

Den andra frågan handlar om bättre kompetens hos arbetsgivarna för att hantera och förebygga mobbning. Jag tror att det är centralt att vi i den allmänna debatten diskuterar de här frågorna, att de diskuteras runt fikabord på arbetsplatser och att vi över huvud taget medvetandegör oss om frågor kring hur vi egentligen behandlar varandra.

Arbetsmiljöverket har två verktyg för att öka kunskapen hos arbetsgivaren. Det ena handlar om tillsynsarbete som styrs av trender på arbetsmiljöområdet, och man riktar sig till områden där riskerna är som störst. Ett viktigt syfte med den tillsynen är att förbättra arbetsgivarnas kompetens så att de kan bli bättre på att förebygga arbetsrelaterad ohälsa. Just nu pågår en stor insats av Arbetsmiljöverket. Det är en flerårig tillsynsinsats mot skolan. Till och med 2016 inspekteras 30 procent av landets skolor. Jag tycker att det är fantastiskt bra att man gör de riktade insatserna i den arbetsmiljön.

Det andra verktyget som Arbetsmiljöverket har är informationsarbetet. De flesta arbetsgivare tror jag i grunden vill göra rätt men är osäkra på hur man går till väga. Regeringen har höjt anslagen till Arbetsmiljöverket sedan 2009 för att utveckla den del av verksamheten som handlar om kunskapsspridning, information och kommunikation. Det handlar helt enkelt om att nyttiggöra den kunskap som finns i forskning och inte minst om att få ut den på svenska arbetsplatser.

Sedan har såklart parterna tillsammans en viktig roll att spela i arbetsmiljöarbetet, vilket jag alltid säger i den här typen av debatter.

Jag vet att Prevent, som är en gemensam organisation för parterna, har gett ut skrifter om mobbning på jobbet. De håller också utbildningar i hur chefer och andra berörda kan bli bättre på att hantera konflikter.

Det här är ingen quick fix och inget som någon ensam kan göra, utan det här måste vi jobba med tillsammans på alla möjliga håll och kanter. Framför allt handlar det om att var och en av oss ska behandla andra som vi själva vill bli behandlade.

Anf. 57 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! Det är uppenbart att det finns en lucka i lagstiftningen. Det är en lucka som gör att det är möjligt för anställda att frysas ut och systematiskt mobbas av kolleger, chefer eller underställd personal utan att någon ställs till svars.

Jag vet att vi är överens om att det är ett grundläggande fel att någon utsätts för mobbning eller trakasserier. Ändå finns det fortfarande ingen samlad lag som skyddar den som är utsatt.

Återigen: Människor ska inte behöva dö eller begå självmord för att någon ska kunna ställas till svars. Det är nämligen konsekvensen av lagstiftningen som den ser ut i dag. De anhöriga har fått upprättelse, men till vilken nytta? Han är ju inte kvar längre. Han stod inte ut.

Av alla 3 500 anmälningar har endast 100 lett till tillsynsärenden och ingen till åtalsanmälan. Tycker inte ministern att det är ett bekymmer? Tycker inte ministern att det behövs en samlad lagstiftning som ger en tydlig signal till hela samhället att det här inte är någonting som vi accepterar?

Vi bekämpar mobbning i skolan och försöker att göra det med all kraft, men så länge vi vet och ungdomar ser att det här pågår på våra arbetsplatser, hur kan vi då möta de unga människorna och säga att de inte får behandla varandra på det här sättet, medan man på arbetsplatser gör det än värre?

Det finns andra länder som har en tydlig lagstiftning som gör det mycket lättare att få upprättelse. Frankrike är ett land och Storbritannien ett annat som har visat på att det går att ha en lagstiftning som gör att man får upprättelse. Det ska inte vara så komplicerat och svårt att få veta att jag har rätt att säga: Jag har rätt att inte bli mobbad på mitt jobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2013/14:366 om Långshyttan

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-SON (M):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag är beredd att via departementet försöka bidra till att lösa den uppkomna situationen i Långshyttan.

Den 19 februari i år ställde Peter Hultqvist en liknande fråga om vilka åtgärder jag avsåg att vidta för att stödja de anställda, Långshyttan som samhälle och Hedemora som kommun mot bakgrund av beskedet om att Outokumpu planerar att lägga ned Klosterverken i Långshyttan (2013/14:430).

I svaret på den frågan beskrev jag de förslag till åtgärder för tillväxt och jobb som regeringen presenterat i budgetpropositionen för 2014. Jag tog också upp att Dalarna är ett av de län som kommer att få ta del av medlen från EU:s sysselsättningsinitiativ för unga.

Målet för regeringens politik är full sysselsättning. Sedan regeringen tillträdde 2006 har en rad reformer genomförts för att stärka arbetslinjen. Detta har medfört att sysselsättningen har ökat med 200 000 personer. Arbetslinjen ska genomsyra arbetsmarknadspolitiken och är grundläggande för utformandet av en långsiktigt hållbar arbetsmarknadspolitik. Regeringen fortsätter arbetet med att stärka jobbchanserna för dem som befinner sig i arbetslöshet. För dem som drabbas av arbetslöshet samverkar Arbetsförmedlingen med regionala krafter för att så snabbt som möjligt åter etablera dem på arbetsmarknaden.

Förste vice talmannen meddelade att Peter Hultqvist, som framställt interpellationen, var förhindrad att delta i överläggningen.

Anf. 59 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! När det är tal om neddragningar i små orter är det klart att anställda orsbor blir bestörta, så också naturligtvis i den lilla bruksorten Långshyttan i Dalarna. Att i detta fall Outokumpu beslutat att dra ned verksamheten i Klosterverken, som berör 170 arbetstillfällen, är en viktig fråga. Det är därför jag prioriterar att vara här i kammaren och inte har tagit på mig några andra uppdrag den här eftermiddagen.

Jag var för ett par veckor sedan på Arbetsförmedlingen i Hedemora kommun, till vilken Långshyttan tillhör. De har god beredskap för att ta hand om och hjälpa till vid varsel. Vid mitt besök av kontoret såg de inga svårigheter med att hantera situationen. De har en nationell standardiserad checklista för hur de ska hantera varselsituationer. Att Arbetsförmedlingen sedan 2008 är en sammanhållen myndighet underlättar också för dem att omfördela resurser. Och i detta varselfall har Arbetsförmedlingen god tid på sig att arbeta med de varslade i Långshyttan.

Vad gäller den roll som regionen kan spela i det här fallet har regeringen för år 2014 tillfört Dalarnas län 76 miljoner kronor just för att förbättra länets möjligheter att verka för strukturomvandlingar och förnyelse för näringslivet.

Det är klart att på små orter som har stora företag där många av ortens invånare arbetar måste kommun och region hjälpa till med att skapa ett arbetsliv som är differentierat. EU:s strukturfonder är också viktiga instrument för den lokala och regionala tillväxten i Dalarna. Och i vår del av landet – Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län – har vi tillsammans fått 1,2 miljarder kronor från den europeiska regionala utvecklingsfonden. Det är en betydande summa för dessa tre län, och det torde betyda att mycket kan göras för vårt län Dalarna vad gäller tillväxtarbete och för att se till att vi får ett konkurrenskraftigt län.

Att orter tappar arbetstillfällena betyder inte ortens död utan kan till exempel ge nya och innovativa idéer och innebära att man kan utveckla något nytt. Här kan jag ta ett exempel från min hemstad Falun, där regementet lades ned. Vi var då bestörta över det, men i dag finns på regementsområdet fler företag och fler arbeten än då militären fanns där.

Alliansregeringen för en ansvarsfull ekonomisk politik som sätter jobben i centrum. Till skillnad från många andra europeiska länder har vi klarat oss igenom lågkonjunkturen och ökat sysselsättningen. Regeringen ska inte ta över och driva företag utan se till att stimulera arbetsmarknadspolitiska åtgärder som ger möjligheter till fler jobb. Genom bland annat de medel som i det här fallet tillfallit Dalarna får regionen ett ansvar att utveckla sitt näringsliv.

Alliansregeringen har sedan den tillträdde 2006 genomfört ett antal förbättringar på arbetsmarknaden för att minska jämviktsarbetslösheten och sett till att förbättra matchningen. Det finns ett antal olika åtgärder som kan hjälpa dem som nu söker arbete efter att ha blivit varslade. Det kan vara studier, kompetensutveckling av olika slag, yrkesutbildningar, andra arbetsmarknadsutbildningar eller yrkesintroduktion.

I Långshyttan är folk redo att kämpa för att samhället ska överleva. Här gäller det att servicen inte försvinner från orten. Den socialdemokratiskt styrda kommunen får se till att skolan och omvårdnaden håller en god standard, att det rödgröna landstinget har en bra vårdcentral och så vidare. Då kan man finna nya vägar, nya inriktningar på jobben och en överlevnad för Långshyttan.

Anf. 60 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det här är inte mitt expertområde då jag bor i Malmö. Jag tycker ändå att det är viktigt att slå ett slag för Hedemora.

Det här berör många arbetstillfällen och i förlängningen hela familjer. Det handlar faktiskt om hela samhällets överlevnad. Att hänvisa till att

man kan söka pengar från EU för sysselsättning av unga tror jag inte upplevs som tillräckligt i den här situationen.

Orderingången i företaget har varit bra, det vill säga att det borde finnas andra handlingsalternativ än just nedläggning. Det hade varit bra om regeringen hade medverkat på ett annat sätt, för när beslutet väl är fattat drabbas ju alla dessa familjer och hela samhället.

Prot. 2013/14:93
1 april

När det gäller större företag är det naturligt att regeringen går in och försöker hitta handlingsalternativ och hjälper de drabbade om företaget måste lägga ned. Det tenderar att vara så att regeringen går in om det är större företag och orter, men för glesbygden är intresset inte så stort – åtminstone inte i detta fall. Men med ganska små insatser skulle man kunna göra mycket för de drabbade.

Det är bra att man kan söka pengar från EU, men hur hjälper det de äldre arbetstagarna? Det känns lite desperat att hänvisa till EU-stöd. Vi får se det som ett litet stöd av det som behövs.

Vi får inte heller glömma att försämringarna av a-kassan innebär extra problem för arbetstagarna i sådana här situationer. Risken är att de får gå från hus och hem. Poängen med att ha en stark a-kassa är att de oskyldiga människor som inte vill något hellre än att få jobba vidare men som drabbas av en nedläggning inte ska behöva gå från hus och hem.

I dag får var tionde arbetstagare 80 procent av sin tidigare inkomst i a-kassa. Det är väldigt få. Risken är att man får sälja sitt hus, och det kan vara svårt att hitta en annan bostad i ett mindre samhälle där det kanske inte finns hyresrätter i tillräckligt stor utsträckning.

Min förhoppning är att regeringen slår ett slag för detta och gör vad man kan. Det ska inte vara beroende av vilket företag man arbetar för eller var man råkar bo om man får hjälp i en sådan här situation. 180 jobb kan tyckas lite, men i en mindre kommun handlar det om många människor. Det berör många familjer och handlar om hela samhällets överlevnad.

Peter Hultqvist kunde inte vara här i dag, men jag vill slå ett slag för företaget i Långshyttan, för Hedemora och för alla som riskerar att drabbas.

Det bästa vore förstås om man inte behövde lägga ned alls utan kunde hitta andra handlingsalternativ. Om orderingången är god, vilket den har varit, borde det finnas en annan utväg.

Jag hoppas att regeringen kan visa att man bryr sig om människor även i mindre kommuner och mindre företag. Eftersom det är en viktig verksamhet för hela kommunens överlevnad är det viktigt att göra vad vi kan. Det är bra att det går att söka EU-medel, men jag hoppas att regeringen gör vad man kan för att hjälpa de människor som drabbats.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.01 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Anf. 61 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Det vi nu debatterar – jag säger det med tanke på dem som följer debatten på nätet – är nedläggningen av Outokumpus verk i Långshyttan. Det är ett hårt slag mot Långshyttan. Det är 177 anställda, invånare i byn, som kommer att förlora sitt jobb. Det oroar, särskilt i ett läge då arbetsmarknadspolitiken har kollapsat. Risken att bli fast i arbetslöshet har aldrig varit större. Chansen att ställa om och möjligheterna till en arbetsmarknadsutbildning är alldeles för små.

Att bli arbetslös i dag i Moderaternas Sverige är minst sagt en utmaning. Tyvärr är det en utmaning bara för den enskilde individen. Regeringen har lämnat den utmaningen bakom sig för länge sedan.

Att bli arbetslös i ett län och i en kommun som Dalarna och Hedemora där det är en så hög ungdomsarbetslöshet att EU går in, precis som ministern läste upp i sitt svar, med extra åtgärder för att regeringen inte klarar av ungdomsarbetslösheten är någonting som oroar. Då får vi höra att Arbetsförmedlingen är väl rustad. Det är många som riskerar att hamna i en ohållbar situation.

När 177 personer varslas och får lämna sitt jobb i en liten ort på drygt 1 500 personer krävs det särskilda aktiva insatser från regeringen, från staten. Man kan inte lämna de här personerna i sticket. Man ska inte behöva vänta på arbetsmarknadsinsatser från Arbetsförmedlingen. Det här var någonting vi drev i Jämtland under den period då vi förlorade många stora företag. När man vet att många ska bli av med sitt jobb och när man vet att många har en framtid framför sig där de riskerar att bli arbetslösa om de inte hittar en ny arbetsgivare snart borde det vara möjligt att göra en insats innan anställningstiden är slut, tillsammans med arbetsgivaren göra en bra insats för dem som går mot en väldigt osäker framtid.

Ministern säger att målet för regeringen är full sysselsättning. Det är så att man häpnar. Vi vet att det är en högre arbetslöshet i dag än när de borgerliga vann valet 2006. Vi har gått från 6 procents arbetslöshet till 8 procents arbetslöshet. Andelen långtidsarbetslösa har tredubblats under den här regeringens tid.

Fas 3, sysselsättningsfasen, är den största statliga arbetsgivare som vi har nu. Den ”sysselsätter”, eller förvarar, fler personer än vad som jobbar inom hela Ica-koncernen. Det är vad regeringens arbetsmarknadspolitik har inneburit. Det är mindre resurser till att utbilda sig och sämre möjligheter att få en chans på arbetsmarknaden.

Det är klart att väldigt många även utanför Långshyttan är väldigt oroade. I dag debatterar vi nedläggningen i Långshyttan, och då vill vi naturligtvis veta om ministern är beredd att se de här 177 personerna, se Långshyttans utsatta läge och göra någonting för dem.

Anf. 62 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Herr talman! Jag kände mig tvungen att ge mig in i debatten, då den rör mitt hemlän Dalarna. Jag har inte följt tidigare inlägg, så jag vill ge min bild av det hela. Jag har träffat dem som är berörda av beskedet i Långshyttan.

*Svar på
interpellationer*

Jag vet inte hur många av er här som har varit i Långshyttan. Det är den ort som min familj flyttade till från Uppsala. Det är anledningen till att jag flyttade till Dalarna. Min pappa drev den lokala pizzerian där i början av 1990-talet. På den tiden var det en otroligt levande bygd. Jag minns som barn att det var otroligt vackert, jag hade vänner som bodde där och bygden levde. Det fanns människor som rörde sig i bygden. Affärer och annan samhällsservice fanns.

I dag bor det ungefär 1 600 personer i Långshyttan. När man i dag tar en promenad genom staden slås man av hur tomt det är. Jag var där för ett par år sedan för första gången sedan min pappa sålde pizzerian, och jag möttes av att det hus som pizzerian låg i höll på att förfalla. Skolor har lagts ned och affärer har stängts. Den utvecklingen är oroväckande, och den bekymrar.

De som bor kvar eller flyttar dit gör det av en anledning: De trivs med att bo på landsbygden. Det berikar dem på många olika sätt. En förutsättning för att man ska kunna bo på mindre orter är att det finns tillgång till samhällsservice, skolor och arbete. Arbetstillfällen är det som lockar människor dit.

Vad händer i dag? När beskedet om nedläggning kom från Outokumpu försattes bygden i stor sorg.

Herr talman! Beskedet om nedläggningen drabbar de drygt 170 anställda direkt. Men det man inte får glömma bort är att samtidigt som dessa drabbas så drabbas även deras familjer, sambor, fruar och män, deras barn. Det är flera människor och företag som drabbas av nedläggningen, liksom underleverantörer som verkar i Dalarna. De förlorar också en grundpelare.

Därför ställer vi oss frågan: Vad tänker regeringen göra i frågan? Jag tycker att frågan är relevant. Arbetsmarknadsministern har faktiskt uppvaktats i frågan. Skriftliga frågor har ställts av bland annat min kollega Peter Hultqvist. Men jag tycker inte att de svar jag har läst ger hopp. Ministern hänvisar till kompetensen i länet att sköta frågan. Jag vill understryka att kompetensen finns i länet. Det finns otroligt duktiga människor som jobbar med det här. Men den så kallade arbetslinje som regeringen står för fungerar inte i praktiken.

Vi från Socialdemokraterna har gett ministern konkreta förslag på åtgärder, för vi tycker att frågan kräver ett snabbt agerande. Det duger inte att hänvisa till arbetsmarknadspolitiska reformer som inträder först efter 300 eller 450 dagars arbetslöshet. De som bor och verkar i bygden och de som jobbar på bruket behöver en snabb omställning, en individuellt anpassad omställning.

Är ministern beredd att på allvar diskutera frågan om den så kallade fria zonen, som kommunalrådet i Avesta och kommunalrådet i Hedemora tidigare har lyft fram, en frizon för arbetsmarknadsåtgärder? Vad säger ministern om det? Jag vill ha ett besked, gärna här och nu.

Anf. 63 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Min första fråga till statsrådet är: Har ni talat med koncernledningen i Outokumpu? Har ni varit i kontakt med ägarna? Har ni talat med facken? Jag vet att någon statssekreterare har varit där uppe och lyssnat.

Har ni ställt er frågan: Vad kan departementen göra och vad kan regeringen göra i ett läge där en liten ort som Långshyttan får ett sådant besked? Vad vi vet är att företaget går ganska bra i sig. Det är en god ordningång; de har att göra. Det finns en löntagarkonsult som har lagt fram en rapport om det hela.

Frågan blir åter: Har ni talat med koncernledningen? Har ni efterhört vad regionen skulle kunna göra? Jag vet att det naturligtvis finns en stark vilja hos kommunen men även hos regionen att ordna det här.

Man kan ställa sig frågan, Elisabeth Svantesson: Gör ni som ni gjorde när Stora Ensos massafabrik i Norrsundet lades ned? Gör ni på samma sätt som när Ericsson lade ned verksamheten i Gävle eller nu när före detta Hiab uppe i Hudiksvall planerar att lägga ned? Det är massvis med industrijobb som kommer att försvinna.

Då måste den relevanta frågan vara: Vad kan vi göra? Man hänvisar i svaret till att styrkan finns lokalt. Ja, det är klart att det finns styrka lokalt, men det finns väl även andra nivåer. Jag tycker att det borde finnas ett intresse hos regeringen att göra mer saker.

Så hänvisar ni till att ni har en arbetslinje och att det har skapats 200 000 jobb. Ja, 150 000 jobb tillkom 2007 och ytterligare 50 000 år 2008. Samtidigt har arbetslösheten ökat med 100 000 jobb. Är det svaret till metallarbetarna och andra i Långshyttan, att det faktiskt har tillkommit 200 000 nya jobb fast arbetslösheten har ökat med 100 000? Det är väl inget besked att ge. Det är väl inget svar som är relevant över huvud taget. Frågan är ju om det här är en gemensam angelägenhet för Långshyttan, för Dalarna och för Sverige. Det är det som är kärnfrågan, tycker jag.

Herr talman! Man kan ju bli lite fundersam om man har en statsminister som åker till Davos på ett toppmöte och säger att industrin är basically gone. Industrierbetarna är i princip borta i Sverige. Är det arbetslinjen när det gäller industriarbeten, att de i princip är borta? Nu hänvisar man metallarna i Långshyttan på Outokumpu Klosterverken att ställa sig i kö. De som har en arbetslöshetsförsäkring får väl använda den. Men var först arbetslös i 300 dagar, så kan ni komma i åtgärder! Ni kan hamna i fas 1 efter 150 dagar. Är det beskedet? Frågan är: Har ni varit i kontakt med ägarna? Har ni studerat läget i Långshyttan? Är ni villiga att göra någonting?

Jag tycker att det här är gravt allvarligt, men det är ytterligare ett bevis på en passiv regering, om vi inte kan få ett annat besked än att industrin är basically gone.

Anf. 64 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det är alltid sorgligt när vi hör om människor som kommer att förlora sina jobb. Varje varsel, varje gång ett företag lägger ned eller flyttar är naturligtvis oerhört tragiskt för bygden.

Det här är ju en utveckling som vi inte bara ser i Dalarna, utan den finns på många håll och har funnits sedan årtionden tillbaka. De flesta industrinedläggningar skedde på 90-talet då det var otroligt många som förlorade sina jobb. Vi måste kanske titta tillbaka och se på vad som hände med dessa platser när nedläggningarna skedde, om vi ska lära oss någonting av historien.

Det som många gånger har hänt är att människor har fått helt andra möjligheter i sina liv. Det är ju inte så att en bygd dör ut. Det händer på väldigt få ställen. Bara i mitt hemlän har människor getts nya chanser att helt enkelt byta karriär i livet, att utbilda sig, att få möjlighet att göra någonting helt annat än att jobba på ett industrigolv.

Jag tror inte att vi kan stoppa nedläggningarna någonstans. De är globala. De finns över hela världen, och det är tråkigt när det händer. Men vad jag reagerade emot i den här debatten var att socialdemokrater från talarstolen låter som om det är regeringens fel, som om regeringen nu ska ta över ansvaret för ett enskilt företags utveckling och avveckling. Jag vet inte riktigt hur det gick till förr i tiden, men jag tror inte att regeringen var på plats och tog över ansvaret. Så kan vi ju inte ha det.

Självklart ska det alltid finnas verktyg lokalt, regionalt, där det finns arbetsförmedlingar och där det finns omställningsföretag. När vi ser på statistiken brukar den här gruppen människor vara i arbetslöshet under kortast tid. Det är inte den gruppen som kommer att finnas kvar i arbetslöshet om några år. Några kanske har gått i pension, några har utbildat sig, några har flyttat och några har fått helt andra jobb.

Jag tycker inte att det är sjyst mot vare sig regeringen, ministern eller de människor i den här bygden som blir varslade att ha ett sådant angreppssätt som man nyss hade här. Måla inte alltid i svart! Tvärtom måste vi se att det kommer att lösas på olika sätt. Ingen av oss kan säga exakt hur det ser ut, men det är självklart att det finns arbetsförmedlingar, omställningsföretag och annat som har de verktyg som behövs och som kommer att ligga i ordentligt när det krävs.

Stå inte och tala inför väljarna bara för att det är ett valår och få det att låta som att det är en regerings eller en ministers ansvar! Vi skulle aldrig kunna fungera på det sättet. Det skulle aldrig bli bra. Det måste till en skärpning, tycker jag. Vi ska prata om jobb, om hur nya jobb kommer till, hur människor får en möjlighet till en omstart och till en utbildning. Men måla inte i svart, och gör det inte till en fråga för den här riksdagen, för det är den inte.

Jag beklagar alla dessa människor, men jag ser ändå med tillförsikt fram emot att det kommer att bli någonting annat i stället som ersätter dessa jobb. Så har det sett ut i mitt hemlän där glasindustrin, pappersindustrin, många gamla och tunga företag och branscher nu faktiskt går i graven. Men det uppstår nya företag, nya branscher och nya jobb.

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Företag startar, företag växer. Ibland säljs företag och ibland läggs företag ned. Arbetsmarknaden förändras. Det skapar ofta en stor oro, särskilt när stora företag lägger ned på en liten ort som det nu verkar ske i Långshyttan. Det är en oro som drabbar de anställda och naturligtvis alla ortsbor. Jag känner starkt med dem som drabbas.

Min statssekreterare tog nyligen initiativ till ett besök i Långshyttan och träffade det aktuella företagets ledning och de fackliga representanterna på arbetsplatsen. Hon träffade landshövdingen, företrädare för kommunen och Trygghetsrådet för att bilda sig en uppfattning om läget och också för att se hur man nu samverkar och arbetar framåt.

Vi ska ha klart för oss att det här är i ett rätt så tidigt skede. Företag har i alla dessa situationer ett väldigt stort ansvar. Det ligger också ett tungt ansvar på företaget under tiden som det förs MBL-förhandlingar och omställningsdiskussioner.

I det här sammanhanget vill jag särskilt lyfta fram att när det läggs den här typen av varsel är det ju långt ifrån alla som direkt leder till arbetslöshet för människor. Många finner nya jobb innan de blir arbetslösa. Trygghetsorganisationerna, som inte så många här hittills har nämnt, gör ett väldigt stort arbete med råd, stöd, utbildning och vägledning. Det tycker jag är viktigt att visa på och också att lyfta fram, för det är ju en viktig del i det omställningsarbete som sker på svensk arbetsmarknad. Det är också viktigt att det finns en offentlig struktur. Här har Arbetsförmedlingen en stor vana och erfarenhet att jobba med varsel och uppsägningar.

Jag menar att den bästa kunskap om vad som behövs i Långshyttan ändå finns i regionen. Jag vet att man har stor erfarenhet av detta, och det är särskilt viktigt att alla berörda parter nu träffas och fortsätter att samverka kring hur man bäst och gemensamt möter framtiden.

Det är också därför som huvudansvaret för de regionala tillväxtresurserna ligger just hos länen. Tillsammans med länens egna prioriteringar och insatser skapar regeringens satsningar inom näringspolitiken och den regionala tillväxtpolitiken mycket goda förutsättningar för regional tillväxt och attraktionskraft i alla delar av länet. Det här gör man allra bäst i de regioner som berörs.

Vi har årligen tillfört medel till länen för regionala tillväxtåtgärder. År 2014 – det här året alltså – tillfördes Dalarna drygt 76 miljoner kronor fördelat på länsstyrelsen och regionförbundet Region Dalarna. Detta är medel som ska förbättra länets möjlighet att verka för en strukturomvandling och en förnyelse av näringslivet.

Det gäller även EU:s strukturfonder, och vi är en del av EU. Det är inte de där nere som ger oss pengar, utan det är en del av den union som vi är med i. Även EU:s strukturfonder är ett viktigt instrument, både för den lokala och för den regionala tillväxten i landet.

Under nästa programperiod, det vill säga 2014–2020, tilldelas programmet som gäller norra Mellansverige, där Dalarna ingår, medel även från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Det är stora och betydande utvecklingsmedel som bidrar till tillväxt och konkurrenskraft i länen.

Anf. 66 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Herr talman! Den här debatten fick en lite annorlunda vändning. När vi startade den fanns bara jag som moderat här inne. Hillevi Larsson var här, och hon reste sig spontant upp och gjorde ett inlägg kring hur förhållandena kunde se ut. Interpellanten kanske inte hade trott att debatten skulle ta denna vändning.

Det som först och främst känns lite märkligt är att interpellanten själv inte finns med här. Det må vara att han har andra saker att göra som han har prioriterat, men det kändes inte så prioriterat när vi startade debatten. Hade vi inte haft en paus hade många saker säkert lämnats därhän från den socialdemokratiska sidan.

Det är också lite märkligt att man kommer in och tar till så stora ord om vad regeringen gör och inte gör. Man pratar om en arbetsmarknads-

politik med höjda arbetsgivaravgifter för unga. Hur kan det skapa jobb? Det är min fråga till Socialdemokraterna.

Flera av dem som har varit uppe här har inte ens varit i den lilla orten Långshyttan, som ligger i Hedemora kommun i Dalarna. Det är en uppgift för kommunen att ta sig an de 76 miljoner kronor som regeringen har tillfört Region Dalarna. Här har den socialdemokratiska ledningen i Hedemora kommun en viktig uppgift att se till att skapa förutsättningar. Det är inte regeringen som ska vara där i Långshyttan och se till att driva företag, utan det är kommunen och regionen, som har fått medel, pengar och verktyg för att göra det.

Att en liten kommun inte blir helt beroende av ett enda stort företag vad gäller arbetstillfällen är också en viktig fråga från det regionala perspektivet. Här har den socialdemokratiska regionen, kommunen och landstinget någonting att göra: se till att man överlever i Långshyttan. Det finns vägar att göra det, och det finns en kraft att komma ur det, bara man ser möjligheterna, precis som Katarina Brännström sade.

Anf. 67 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det här är kanske inte den typiska industrinedläggningen med tanke på att det är en väldigt liten ort som företaget ligger i. Långshyttan har drygt 1 500 invånare, och det är en ort som har minskat successivt över åren. Man kan säga att den blir mindre och mindre, och risken är att detta blir dödsstöten för Långshyttan.

Det är inte så lätt att hitta nya jobb i denna situation i en liten utflyttningsort med arbetslöshet. Snarare förstärks den tendensen mer och mer i utflyttningsorter i glesbygden. Därför är det inte självklart att människorna där kommer att hitta nya arbeten.

Detta berör inte bara dem som förlorar jobbet utan också, som har nämnts i debatten, deras familjer. Det handlar om försörjning, inte minst för många barn. Det är en väldigt allvarlig situation. Det är inte bara Långshyttan utan också Hedemora och hela Dalarna som berörs av det här.

Det som är mest tragiskt i sammanhanget är att Klosterverken har beskrivits som ett guldägg som faktiskt har en bra orderingång, och en löntagarkonsult har tittat på handlingsalternativ. Det kanske inte ens hade varit nödvändigt med nedläggning och varsel av personal. Tragedin är att man hade kunnat gå in och förebygga detta.

Men oavsett detta, vad gör man i nuläget med de människor som riskerar att få gå från hus och hem? A-kassan är anpassad efter att människor inte vill arbeta, som regeringen har uttryckt det. Det ska alltså löna sig att arbeta. Men de som oförskyllt blir arbetslösa drabbas ju kollektivt av detta. Därför menar jag att det ligger ett extra ansvar på regeringen att gå in och agera. Det är inte bara en regional fråga. Och regeringen kan agera om man vill.

Anf. 68 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Katarina Brännström säger att vi ska lära oss av historien, att det har löst sig förut och att det ordnar upp sig. Det kan man ju tycka att det har gjort, men det är oftast i ett läge där vi har haft en aktiv arbetsmarknadspolitik och sett till att det finns åtgärder för dem som blir arbetslösa. Problemet i dag är bristen på arbetsmarknadsinsatser, bristen

på arbetsmarknadsutbildning, och det gör att människor riskerar att hamna i en helt ohållbar situation.

Det gäller 177 personer av 1 500 invånare på en arbetsmarknad som naturligtvis inte är speciellt diversifierad; den är liten och utsatt. Det är klart att det behövs större insatser än att säga tänk positivt, det löser sig alltid. Det är väldigt många det inte har löst sig för. Över 400 000 människor är arbetslösa i dag. Över 70 000 människor har varit arbetslösa väldigt länge. Antalet har tredubblats sedan Alliansen kom till makten.

Det är klart att det behövs en annan politik, som innebär mycket kraftfullare insatser än en klapp på axeln och ”det ordnar sig alltid”.

Det är inte regeringen som lägger ned eller flyttar den här fabriken. Det är inte Moderaternas fel att Långshyttan förlorar 177 arbetstillfällen. Men det är Moderaternas ansvar att se till att dessa människor får vettiga insatser som leder till nya jobb, som leder till möjligheten att ta de nya jobb som kanske växer fram, som förhoppningsvis finns även i Långshyttan i framtiden.

Det är ett otroligt utsatt läge som denna lilla ort utsätts för, och människorna där förtjänar bättre än en klapp på axeln och ”tänk positivt”. De förtjänar en aktiv arbetsmarknadspolitik. Det vi angriper i dag är att den inte finns, och vi känner oro för att dessa människor inte kommer att få ta del av den på grund av att regeringen har prioriterat skattesänkningar före arbetsmarknadsinsatser.

Anf. 69 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att tänka mig in i hur det är att leva i Hedemora och Långshyttan i dag med detta besked.

Nermin Basic är en av de metallare som jobbar på bruket, en 60-årig metallare, och han ställer sig frågan: Vem ska anställa mig? Titta på mig! Vem ska anställa mig?

Det finns många som Nermin. De har olika behov av hjälp, men alla har rätt att få hjälp och stöd. Många av dem som jobbar på bruket har varit där i många år, och de har helt olika förutsättningar – unga, gamla och så vidare. De är enormt duktiga, de har otrolig arbetsförmåga, de har en vilja och de har en kraft.

Det jag frågar mig är vilken framtid regeringen vill att de ska möta. Ska de verkligen behöva vänta i 450 dagar på en åtgärd, en insats? Och vilken åtgärd ska de då in i? Är det fas 3? Ska de samsas med de 35 000 som redan är i fas 3?

Det är det här som vi angriper, precis som Marie Nordén säger. Vi tar ansvar för människorna som arbetar i Långshyttan. Vi vill att de ska få en omställning som går snabbt. Vi vill att man absorberar deras kraft, deras vilja och deras önskan om att bo kvar i Långshyttan, kunna arbeta där och försörja sin familj. Det är inget konstigt.

Det är därför jag ställer frågan till ministern en gång till: Hur ställer sig ministern till förslaget om en frizon?

Anf. 70 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag vet inte vad man ska säga – man blir bara trött. Eller är det så att vi har ett gäng nöjda moderater som sitter här i kammaren och säger: Det där kommer att lösa sig, det är så bra och vi lade en så bra budgetproposition i höstas.

Statsministern säger att industrijobb är basically gone – industriarbetarna är borta, i princip. Han kallar svenskt näringsliv ett särintresse.

Metallarbetarna i Långshyttan jobbar i ett vinstdrivande företag med god orderingång, och jag ställer frågan: Vad kan vi göra? Då säger ni i Alliansen att kraften naturligtvis finns lokalt. Det har ni sagt vid alla dessa nedläggningar. Ni har inte gjort ett dugg, för ni har ingen politik för det här. Det är det som är grejen.

Och så får vi höra: Ska regeringen vara i Långshyttan? Nej, regeringen är inte i Långshyttan. Jag vet var regeringen är. Regeringen hänger på krogen.

Det är där ni sätter in era resurser. Det är där ert koncentrerade intresse ligger. Ni är mer intresserade av moms på krogen. Ni är mer intresserade av att vi ska äta mer snabbmat på Max eller McDonalds, för där säger ni att ni har en framåtsyftande politik.

Men var finns industripolitiken? Det är faktiskt industrin som bär upp välståndet i det här landet – 50 procent av exportinkomsterna och bruttonationalprodukten kommer från industrin. Men ert fokus ligger på moms på krogen. Det är fantastiskt. Det ligger på snabbmat och billiga hamburgare.

Det är det som är kontentan eftersom vi inte får något annat svar. Det är rena rama, ja, vad ska man säga? Industrierbetarna är basically gone, säger statsministern.

Anf. 71 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Att lyssna på 70-talsnostalgikerna här känns nästan pinsamt. Raimo Pärssinens senaste utfall här – jag tycker faktiskt inte att det är värdigt Sveriges riksdag att låta så.

Det är varken Sveriges riksdag eller Sveriges regering som styr över Outokumpu eller något annat bolag eller över hur mycket de går med vinst eller förlust. Det sköter de själva, och tack och lov för det. Det är ingen socialism vi har i Sverige.

Även i mitt hemlän har flera hundra människor fått lämna sina jobb, men jag har aldrig tagit upp frågan i Sveriges riksdag. Det finns ett fantastiskt bra omställningsprogram i trygghetsorganisationerna. Stå inte här och säg att man ska vänta 450 dagar! De kommer att få hjälp på en gång – det är så det fungerar när det blir varsel och uppsägningar. Det är en svartmålning av Sverige och svensk arbetsmarknad som är alldeles oförskämd, tycker jag.

Det är också så att Dalarnas, Värmlands och Gävleborgs län har tilldelats 1,2 miljarder i strukturfondsmedel. Det har faktiskt inte mitt hemlän tilldelats. Skulle jag stå och utgjuta mig i Sveriges riksdag om det? Ni ska vara glada över att vi är med i EU och att de stöd som finns fungerar, inte stå och skylla på någon regering eller någonting annat.

Nej, tillbaka till verkligheten! Det är på plats där ute som detta kommer att lösas. Vänta och se! Det blir nya möjligheter. Ni har svartmålat Sverige; ni svartmålar regeringen. Men vi kommer inte tillbaka till 70-talet, hur mycket ni än vill. Svenska industrier är hotade och kommer att vara det framöver oavsett vilken regering som styr landet. Det viktiga är att det finns omställningsprogram och att det finns pengar att få från strukturfonder och annat. Det har man sett till att få där uppe, och då kommer det inte att se så svart ut om ett tag.

Anf. 72 HANIF BALI (M):

Herr talman! I en ESO-rapport där man har gått igenom alla jobb som har kommit till och försvunnit sedan 1990 konstaterar man att 3,2 miljoner jobb har försvunnit. Samtidigt har det kommit till 3,4 miljoner jobb. Vi har ett överskott på arbete. Det är så den svenska arbetsmarknaden funkar: Det försvinner jobb, men det kommer också till jobb. Under finanskrisen försvann 70 000 jobb, men nya jobb har kommit till.

Jag är ganska tacksam att arbetsmarknadsministern inte springer omkring och har enskilda samtal med företagspampar varje gång någon blir varslad utan i stället fokuserar där jobben skapas.

Vi ser att vi har ett skifte i ekonomin, precis som man såg att man hade ett skifte i ekonomin för hundra år sedan. Då var åtta av tio svenskar anställda inom jordbrukssektorn. Om de här socialdemokraterna hade levt då hade de gått omkring och skrikit: Vi ska rädda vartenda jordbruksjobb! Som tur är levde inte de här socialdemokraterna då, utan det var lite modernare och mer framåttänkande socialdemokrater som levde då. De insåg att industrin var framtiden: Vi ska inte bevara det gamla; vi ska satsa på det nya.

Detsamma ser vi nu inom den svenska industrin och i den svenska ekonomin. Industrijobben är inte 50 procent längre. De är 40 procent, och trenden är på väg nedåt. Och det är inte bara i Sverige; det är i Finland, i Norge och i massor av andra länder där industrin lägger om. I kunskapsnationer läggs det om från industri till robotisering och högre produktivitet och till en expanderande tjänstesektor. Det är där Sverige måste ligga. Vi måste designa robotarna. Det är där utmaningen för Sverige ligger.

Jag tycker faktiskt att det är ganska märkligt att man för fram att fas 3 skulle vara Sveriges största arbetsgivare. Med den logiken är faktiskt nystartsjobben bland de största. Faktum är att det är ett väldigt populärt stöd som ger extremt mycket bättre förutsättningar för människor att komma i arbete.

Vad vill ni göra? Jo, ni vill införa någonting som ni kallar välfärdstjänster. Blir det då Sveriges största arbetsgivare, med 20 000 personer inom välfärdstjänsterna? Det är något som ni har provat tidigare, för det är identiskt med plusjobben – som hade lägre resultat än fas 3. Era plusjobb hade lägre resultat än fas 3, som ni har stått här i åtta år och bespottat.

Vi tittar på de grupper som ni talar om – 60-plussare var ett exempel. Sysselsättningsgraden för dem mellan 54 och 64 har ökat med 2,2 procent sedan 2006. För dem mellan 65 och 74 har den ökat med 7,3 procent. För dem mellan 15 och 24 har den ökat med 4,6 procent. För dem som är mitt i livet, alltså mellan 25 och 54, har den ökat med 0,5 procent. Regeringens insatser har med precision gett just äldre och yngre högre sysselsättningsgrad.

Ni sitter här och skakar på huvudet och håller inte med. Som vanligt håller ni inte med om verkligheten. Går ni in på www.scb.se kan ni kolla upp statistiken.

80 procent av företagen i Hedemora kommun anser att företagsklimatet är dåligt. Hedemora kommun kommer på plats 268 av landets 290 kommuner i företagsrankningar. Ni har tappat 45 platser. Det är en soci-

aldemokratisk kommun. Ta ansvar för era politiska gärningar! Ni sitter och styr där. Ni sitter och styr regionen. Vad har ni gjort?
(Applåder)

Anf. 73 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Precis som jag sade i mitt förra inlägg förstår jag den oro som många känner, både på orten och i företaget som nu har beslutat om nedläggning. Det är viktigt att inte späda på den oron genom att – som Socialdemokraterna gör här i riksdagens kammare – peka ut att nästa fas för de här personerna skulle vara sysselsättningsfasen.

Låt oss komma ihåg hur svensk arbetsmarknad fungerar. På svensk arbetsmarknad jobbar vi med omställningsförsäkringar i ett väldigt tidigt skede. Arbetsmarknadsdepartementet – för frågan handlar ju om vad Arbetsmarknadsdepartementet gör här – har genom statssekreteraren varit på plats, som jag sade i mitt förra inlägg.

Det är viktigt att vi gör saker tillsammans. Det allra bästa och viktigaste för Långshyttan är att berörda parter som kommunen, näringslivet, trygghetsorganisationerna och Arbetsförmedlingen nu samverkar för att använda de verktyg och insatser som faktiskt finns för de individer som drabbas av nedläggningen.

Jobben är vår viktigaste fråga, och det är inte en slump att jobben har blivit över 200 000 fler i en lågkonjunktur. Vi kan åka ned till Öresund, till Danmark, och se hur de har haft det där. Där har jobben blivit färre under den här tiden.

Vi är väldigt tydliga med att vi vill satsa på konkurrenskraft. Vi har till exempel sänkt bolagsskatten. Vi vill att det ska vara enkelt att anställa och satsa på dem som står långt bort från arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna har konsekvent sagt nej till våra förslag. När vi säger att vi ska satsa på jobb vill Socialdemokraterna återigen satsa på transfereringssystem och bidrag. Det har vi hört i den här debatten.

Jag ser att den politik som vi har leder till att jobb växer till i många olika sektorer. Även industrijobb är en absolut grundsten för svensk tillväxt och konkurrenskraft. Vi ska ha en industri som lever och utvecklas.

Jag har haft förmånen att resa runt i hela Sverige och träffa många som jobbar inom olika sektorer. Jag har träffat unga personer som har funnit sin väg in i industrin. Det är viktigt för framtidens konkurrenskraft. Vi kommer att ha industriföretag även i framtiden, så även i Dalarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2013/14:374 om färre möten med arbetslösa på Arbetsförmedlingen

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Hillevi Larsson har frågat mig vad jag som arbetsmarknadsminister gör mot bakgrund av att mötena mellan arbetslösa och Ar-

betsförmedlingen minskade med en miljon förra året, vilka åtgärder jag avser att vidta för att arbetsförmedlarna ska hinna träffa de arbetslösa och ge dem individuellt stöd samt vad jag anser är viktigast: ökad kontroll av arbetslösa eller kvalificerad hjälp för att öka jobbchanserna?

Arbetsförmedlingens centrala uppgift är att på ett effektivt sätt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. För att matchningen ska fungera väl är sökaktiviteten bland de arbetssökande central. En av de faktorer som påverkar sökaktiviteten är uppföljningen av de arbetssökande, bland annat genom de möten som genomförs mellan arbetsförmedlaren och den arbetssökande.

I Arbetsförmedlingens årsredovisning för 2013 beskrivs att antalet möten med de arbetssökande minskade 2013 jämfört med 2012. Av samma redovisning framgår även att nivån vad avser sökaktiviteten bland de arbetssökande låg på samma nivå och att andelen av de inskrivna individerna som gick till arbete ökade. Regeringens inriktning är att sökaktiviteten ska öka bland annat genom tydligare krav och uppföljning.

Arbetsförmedlingen har ett viktigt uppdrag, och regeringen har höga förväntningar på myndigheten. Samtidigt har Arbetsförmedlingen själva ålagt sig hårdare krav än vad som krävts av regering och riksdag, bland annat vad avser upprättande av handlingsplan. Den nytillträdda generaldirektören har redan minskat på en del av denna interna kravställning.

I Arbetsförmedlingens uppdrag ingår både att stödja de arbetssökande och att följa upp de arbetssökandes sökaktivitet. Det ena är inte viktigare än det andra, utan båda uppgifterna syftar till att få de arbetssökande i arbete.

Anf. 75 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är alltså en miljon färre möten på Arbetsförmedlingen mellan arbetslösa och förmedlare. Det har gått från 9,5 besök 2012 till 8,5 besök 2013, och det är en illavarslande utveckling. Det har precis kommit en forskningsrapport från Danmark som visar att personliga möten är väldigt viktiga för att få jobb. Det visade sig att en arbetslös som fick ett personligt möte ökade sin chans att få jobb med i genomsnitt 25 procent. Därför är risken att vi kommer att ha svårt att komma åt den höga arbetslösheten framöver om den här utvecklingen fortsätter.

Om man jämför olika ställen i landet kan man se att där arbetslösheten är som störst är också trycket på Arbetsförmedlingen som tuffast. De personliga mötena ersätts mer och mer med kontakt via dator eller telefon. Man ersätter också individuella möten med gruppmöten. Det blir väldigt svårt att göra en individuell handlingsplan för varje enskild arbetssökande och följa upp den när det sker i grupp.

Det förekommer också drop-in-samtal för att spara tid. Arbetslösa har vittnat om att det mer upplevs som en kontrollstation än som hjälp att få jobb. Arbetsförmedlingen kontrollerar självklart att man söker jobb, men man ska också infinna sig vid olika tider, och det uppfattas som ett sätt att helt enkelt visa vem det är som bestämmer. Det har inte upplevts positivt av de arbetslösa, och arbetsförmedlarna vittnar inte heller om att de tycker att det är positivt.

På en arbetsförmedling på en ort med hög arbetslöshet hade en anställd helt övergått till administration, för det är så många papper att administrera. Hon träffade inte arbetslösa alls. Sedan fanns det såklart

andra som träffade de arbetslösa, men man kunde se en tydlig tendens: ju högre arbetslöshet, desto färre personliga möten. Mötena blir kortare, och man får mer gruppmöten och drop-in-möten.

Man kan dessutom se att arbetsförmedlarnas tid inte bara upptas av många arbetslösa utan även av administration. Nu måste ju de arbetslösa lämna in aktivitetsrapporter varje månad, och allt detta ska administreras. Systemet bygger på kvantitet, inte kvalitet.

Det innebär att ju fler jobb man söker, desto bättre är det. Men om man då söker massor med jobb som man har noll chans att få är det meningslöst. Det är till och med destruktivt, för den enskilde slösar tid på något som inte leder till jobb utan bara till ännu fler bakslag och ännu fler nej. Det blir jobb i onödan för den arbetssökande, och sedan ska detta administreras av arbetsförmedlarna.

Ett av grundproblemen i detta med de färre mötena är bristen på arbetsförmedlare. Arbetsförmedlingens egen pressekreterare säger rent ut att det beror på en minskning av personalstyrkan. Det finns alltså färre arbetsförmedlare. När man sedan räknar med att arbetslösheten ska gå ned framöver avsätter man ännu mindre resurser till arbetsförmedlare. Minskar Arbetsförmedlingens resurser totalt går det ut över antalet arbetsförmedlare.

Det finns alltså stora risker med detta. Många arbetsförmedlare har en pressad situation. Andelen arbetsförmedlare som har fler än 300 arbetslösa att ta hand om har ökat, och den andel som har hand om lite färre men ändå alldeles för många för att hinna träffa dem har också ökat. I den här situationen blir det ett övermåttigt uppdrag att hjälpa varje enskild.

Jag hoppas att regeringen gör något åt detta.

Anf. 76 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Det är ganska sorgligt att en av Sveriges viktigaste myndigheter nu under så många år har fått arbeta under helt orimliga förutsättningar. Arbetsförmedlare vittnar om en extremt dålig arbetsmiljö och att de känner att det i princip är omöjligt att göra ett bra jobb. De känner att de inte ges förutsättningarna, att de ständigt har fått nya, förändrade arbetsuppgifter. De ser problemen men har inte redskapen att göra något åt dem och hjälpa de arbetssökande, som de vet skulle ha en bra chans med tidiga insatser. Jag har besökt flera arbetsförmedlingar där man vittnar om frustrationen över att vara tvungen att vänta med insatser för unga arbetslösa.

Man kan skälla på dem som jobbar på Arbetsförmedlingen och tycka att de gör ett dåligt arbete när jobben inte kommer till dem som behöver dem. Men de enda som bär skulden för en icke fungerande arbetsförmedling är regeringen. När Arbetsförmedlingen misslyckas med att förmedla jobb och insatser är det regeringens misslyckande. Det är regeringen som skapar förutsättningarna för arbetsförmedlarna och Arbetsförmedlingen. Det är regeringen som ser till att vi har ett administrativt system som snarare belastar än hjälper både de arbetssökande och dem som jobbar på Arbetsförmedlingen.

I svaret låter ministern väldigt nöjd med att vi nu har en bra generaldirektör som ska göra jobbet åt regeringen. Nu ställer man de krav som man själv kanske tycker att man borde ha ställt tidigare. Då undrar jag:

På vilket sätt tycker ministern att man kanske borde ha gett Arbetsförmedlingen möjlighet att göra ett bättre jobb, och vad är det som generaldirektören nu gör och som ministern egentligen borde ha gjort?

Tycker ministern att det fungerar bra på Arbetsförmedlingen? Tycker ministern att Arbetsförmedlingen ges de redskap som man borde ha? Tycker ministern att det är rimligt att man som ung arbetslös ska vänta i tre månader på en insats? Tycker ministern att Arbetsförmedlingen har de redskap som krävs med tanke på att man fortfarande lotsar människor in i förvaring i fas 3 – eller sysselsättningsfasen, som man nu har döpt om det till?

Det är orimligt att tycka att man har lyckats när den största arbetsgivaren i statens regi är i förvaringsbranschen. Människor förvaras i stället för att ges aktiva insatser. Det kan väl ändå inte anses vara en lyckad arbetsmarknadspolitik.

Är ministern beredd att ändra rapporteringssystemet, så att arbetsförmedlarna faktiskt får möjlighet att syssla med förmedling av arbete och lediga tjänster? Eller är kontrollen viktigare än kvaliteten och möjligheten att leverera resultat – resultat som är baserade på verkliga siffror och inte på fusksiffror eftersom man är rädd för att producera siffror som inte ser bra ut i statistiken?

Anf. 77 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-
SON (M):

Herr talman! Tack, Hillevi Larsson, för interpellationen! Jobben är vår viktigaste fråga. Som jag har sagt många gånger i kammaren är målet att jobben ska fortsätta att bli fler men också komma fler till del.

Här har Arbetsförmedlingen och alla arbetsförmedlare runt om i landet en otroligt viktig uppgift. De har helt enkelt ett av de absolut viktigaste uppdragen: att rusta och att föra samman dem som söker arbete med de arbetsgivare som vill anställa.

Förutsättningarna för Arbetsförmedlingen har förändrats över åren. Arbetsmarknaden ser inte ut som den gjorde för 20 år sedan. Det beror dels på en utdragen lågkonjunktur, dels på att arbetsgivare ställer allt högre krav på dem de vill anställa. De ställer ofta krav på högre utbildning. Speciellt efter krisen ser vi att många företag skruvar upp kraven.

Till det kommer att vi har gjort stora politiska reformer som har påverkat Arbetsförmedlingens jobb, till exempel etableringsreformen. Och de som tidigare var långtidssjukskrivna men hade arbetsförmåga och inte kom till Arbetsförmedlingen finns nu på många sätt i rehabilitering eller i matchning eller har kommit ut i arbete.

Arbetsförmedlingens målgrupp är i dag betydligt bredare och större och består i större utsträckning än tidigare av personer som är i behov av mer omfattande insatser. Därför har jag stor respekt både för dem som i dag tycker att det är tufft att ta sig in på arbetsmarknaden och för det uppdrag som Arbetsförmedlingen har. De har ett stort och omfattande jobb.

Personer som söker arbete – den här interpellationen handlar om kontakten mellan arbetssökande och arbetsförmedlare – ska få individuell hjälp och individuellt stöd samtidigt som sökaktiviteten ska vara hög. Hela tiden är målet att fler ska få jobb. Exakt hur mötena ska ske – om de ska ske via mejl, om det ska vara personliga möten eller om de ska ske

via telefon – är arbetsförmedlaren bäst på att avgöra utifrån individens behov. De personer som söker jobb är olika och har väldigt olika behov. En del är mellan två jobb under en väldigt kort tid. Andra behöver mer stöd.

Jag tycker att det är viktigt att man i den här talarstolen säger som det är. Unga som kommer till Arbetsförmedlingen har redan från dag ett rätt till förmedlingsstöd – Marie Nordén säger att ingen ung får hjälp. Dessutom ska varje ung person som kommer till Arbetsförmedlingen och riskerar långtidsarbetslöshet – det kan exempelvis handla om att man inte har gjort klart sin gymnasieutbildning – ha rätt till insatser från dag ett. Det betyder inte att alla unga ska ha en arbetsmarknadsinsats från dag ett. Det vore inte rätt, eftersom de flesta unga är arbetslösa under en väldigt kort tid och inte behöver den typen av stöd. De behöver olika typer av stöd.

Sedan måste jag vända mig till Marie Nordén. Hon har nu i två olika interpellationsdebatter sagt att det är förvaring. Alla människor som är i sysselsättningsfasen förvaras. Jag känner inte igen den bilden. Jag möter många människor, och jag tror inte att de alltid känner sig uppmuntrade när Socialdemokraterna gång på gång, vecka efter vecka, beskriver sysselsättningsfasen som det värsta som kan hända en människa.

Jag möter människor som är i sysselsättningsfasen men också människor som har kommit vidare i jobb. De vill ingenting annat än att ha ett jobb att gå till. De vill inte lämnas hemma i passivitet, utan de vill finnas på en arbetsplats, göra skillnad och göra nytta. De vill finnas i en arbetsgemenskap. Det är det vi ser, och det är det som är målet: att man ska komma vidare i arbete.

Under förra året var det enligt Arbetsförmedlingens egen rapport ungefär 12 000 som gick vidare till jobb. Målet är att fler ska göra det, men då måste jobben fortsätta att bli fler. Men jag tycker att man ska vara väldigt försiktig med orden när man beskriver de insatser som människor finns i och som många trivs med.

Anf. 78 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! I regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen har arbetsmarknadsministern tydligt angett att kontakterna ska bli tätare mellan de arbetslösa och Arbetsförmedlingen. Trots det har antalet möten med arbetslösa på Arbetsförmedlingen minskat med en miljon. Det går i precis motsatt riktning i förhållande till vad regeringen har angett.

Att man kan se detta som en succé är väldigt svårt att förstå. Jag tycker att den nya forskningsrapporten från Danmark gör att man borde tänka om.

Färre möten – det ska helst vara personliga möten – leder till sämre jobbchanser. Nu har vi sett utvecklingen mellan 2012 och 2013. Men fortsätter det här riskerar många fler att få sina jobbchanser ytterligare försämrade. Det är inte direkt ett lämmeltåg av arbetslösa som går från Arbetsförmedlingen ut till riktiga jobb. Det är faktiskt massarbetslöshet. Arbetslösheten består.

I det läget är det en märklig politik att inte ha aktiva åtgärder och att inte ha samtal med de arbetslösa. Det reduceras mer och mer till administration av papper. Det är inte meningsfullt att den som inte har grundskolekompetens eller gymnasiekompetens ska söka hundratals jobb varav huvuddelen är jobb som de har noll chans att få.

Det är utbildning som de människorna framför allt behöver. Självklart ska man ringa in det fåtal jobb som de har en chans att få, men i första hand handlar det om utbildning för att öka jobbchanserna. Den utbildningen kan inte Arbetsförmedlingen erbjuda. Det är ytterligare ett systemfel, förutom att det är allt färre arbetsförmedlare som tar hand om allt fler arbetslösa. Man kan alltså inte ens hjälpa dem som saknar grundskole- och gymnasiekompetens.

Vi har hög ungdomsarbetslöshet. Man kan alltså inte ens hjälpa ungdomarna. En ungdom som inte har den utbildningen kommer inte att få jobb. Det gäller självklart senare i livet också. Men i det här läget borde det handla om att hjälpa de ungdomar som inte har lyckats ta sig igenom utbildningen. De har kanske av olika skäl hoppat av. Det kan vara psykiska och fysiska problem. Det är allt möjligt som händer i en ung människas liv. Att inte ens i det läget kunna gå in och hjälpa till med grundläggande utbildning är vansinne, måste jag säga. Kostnaden för samhället är väldigt liten i förhållande till vad man får tillbaka. Detta är ju någonting som ökar jobbchanserna radikalt.

Man kan se att arbetslösheten är dubbelt så hög bland dem som saknar gymnasiekompetens jämfört med dem som har den. Det är en sak man skulle kunna rätta till. Se till att Arbetsförmedlingen kan anvisa utbildning! Det är inte pengarna som är problemet. Arbetsförmedlingen har de senaste åren skickat tillbaka 20 miljarder kronor till regeringen. Det är pengar som man inte har kunnat använda, för regelverket är så fyrkantigt att det är få utbildningar som kan anvisas de arbetslösa, trots att det är just utbildning som de flesta behöver.

Bortsett från detta, som regeringen borde ändra, borde man också utvärdera kontrollsystemet, där det ser ut som en succé när någon har sökt hundratals jobb, även om man inte har en chans att få något enda av de jobben. Det borde utvärderas. Vi borde också titta på hur man kan öka de personliga mötena på Arbetsförmedlingen och minska administrationen. De administrativa uppgifterna upptar ju deras tid ännu mer.

Jag återkommer till ministern med mina frågor angående detta.

Anf. 79 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Det är intressant att höra hur ministern försvarar fas 3. Hon säger att det på något sätt skulle bli värre för dem som är inlåsta i fas 3 av att vi kritiserar systemet och av att vi svartmålar ett system som enligt ministern för många skulle leda till en förändring, en utveckling och en möjlighet till jobb.

Det är inte sant. Fyra av fem i fas 3 är kvar efter två år. Man är inlåst i en permanent arbetslöshet. Det är den verklighet som de flesta lever i när de väl har nått fas 3.

Jag har pratat med ganska många. Jag har besökt flera fas 3-platser – jag vill inte kalla dem arbetsplatser. Det finns några enstaka som har sagt: Ja, men det här känns ganska meningsfullt. Det här kanske skulle kunna leda till någonting positivt i framtiden.

Men det beror inte på att ni ställer krav på att det ska leda till jobb. Om det leder till jobb är det nästan ett misstag i arbetet. Det innebär inte att det finns en utövare som har bestämt sig för att det inte ska bli en lukrativ bransch där det går att häva in pengar i gratis arbetskraft i stället

för att göra en insats så att dessa människor kan gå vidare. Två av tre människor är efter två år fortfarande kvar i fas 3.

Det finns ingen rätt till insats när man väl är i fas 3. Man kan vara gymnasieläroverk och sortera kläder. Man kan sitta framför en dataskärm och surfa på nätet. Man kan poppa popcorn. Allt man gör under det tak som kallas fas 3 innebär endast att det enda kravet som finns från verksamhetsutövaren är att få 5 000 per skalle i månaden från Arbetsförmedlingen. Det är det enda kravet som finns i det som kallas fas 3.

Anf. 80 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Nu har regeringen provat alla sina så kallade verktyg. Flaggskeppet i det hela är det som växer hela tiden, nämligen fas 3. Samtidigt finns det matchningsproblem. Det är rent av ett fiasko. 80 000 jobb blir inte tillsatta eftersom det inte är möjligt att matcha in rätt kompetens i företag som söker personal. Tyngdpunkten ligger längre bak i åtgärderna. Där finns fas 3.

Senast kunde vi läsa, Elisabeth Svantesson, om ett fas 3-företag i Stockholmstrakten som kallar sig Osynliga jobb. Det fanns en deltagare som blev avstängd av Arbetsförmedlingen. Han blev avstängd därför att han inte ville sitta på golvet och rita av sina händer under en dramaaktivitet. Arbetsförmedlingen hade inte besökt företaget. Den som hade blivit anvisad till fas 3 blev kallad till Arbetsförmedlingen. Där fick han träffa Arbetsförmedlingens chef och företagets chef. Han blev anklagad för diverse saker, och sedan blev han avstängd. Konsekvensen för personen blev att han blev av med ersättningen. Han åkte på karens, och det kan ifrågasättas.

Fas 3 omspanner nu 36 000 inskrivna. Arbetsförmedlingens egen prognos säger att det kommer att bli över 40 000 nästa år, herr talman. Av de 36 000 är 4 300 helt utan ersättning.

Regeringen betalar ut 140 miljoner kronor i månaden till fas 3-anordnare. Det är pengar som inte leder till jobb. Då får vi höra här att vi minst inte ska tala illa om fas 3. Vi kan tala illa om fas 3 som system eller som åtgärd, men vi talar inte illa om människorna som finns i fas 3. Jag har träffat mängder av olika fas 3-grupperingar. De har en längtan efter att få antingen lite mer utbildning eller prova på olika jobb. De har ingen längtan efter att sitta och inte ha så mycket vettigt att göra.

Många av dessa vittnar om att de känner sig inlåsta i fas 3. Det är till och med så att fas 3 har ersatt och trängt ut andra jobb. Häromåret fick vi höra att bland annat sommarjobb i Blekinge trängdes ut. Det är ingen bra åtgärd.

Samtidigt som alla dessa människor hålls med en dålig ersättning, en del helt utan, och företag skor sig på dem, klarar man inte av att matcha dessa människor mot företag som söker personal. Hela Arbetsförmedlingen har nu körts i botten, Elisabeth Svantesson.

Nu står ert hopp till att det har kommit en alldeles utmärkt person som generaldirektör, Mikael Sjöberg. Det är mycket som hänger på hans axlar. Men har ni aldrig ställt er frågan om det var den förra generaldirektören som såg till att Arbetsförmedlingen blev ett kaos? Var det den förra generaldirektören som såg till att era åtgärder inte fungerade? Hänger det nu på Mikael Sjöberg att allt ska börja fungera och att färre

ska lämna fas 3? Jag tror att det beror på er politik. Det vore intressant att få höra er analys.

Prot. 2013/14:93
1 april

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-SON (M):

Herr talman! Eftersom interpellationen handlar om kontakter på Arbetsförmedlingen tänker jag hålla mig till den frågan. Nu har flera minuter ägnats åt en annan fråga, nämligen sysselsättningsfasen. Vi har haft debatter om den frågan tidigare, och det kan vi ha igen.

Vi har också haft debatter om det vi nu talar om, nämligen Hillevi Larssons interpellation om kontakter mellan arbetssökande och arbetsförmedlare. Det är viktigt att ha täta kontakter mellan arbetssökande och arbetsförmedlare. På vilket sätt det ska ske ska vi överlåta till Arbetsförmedlingen att avgöra. Det sker på olika sätt. Ibland kan det för unga vara bra att träffas i grupp. Ibland behöver de möten. Behoven är olika. Där ska arbetsförmedlarna själva bedöma vad som är bäst.

Jag har höga förväntningar på Arbetsförmedlingen. Jag förväntar mig att man kan hjälpa både arbetssökande och arbetsgivare på ett sätt som de upplever är meningsfullt. Att hjälpa och stötta människor till jobb är en viktig uppgift. Arbetsförmedlingen befinner sig i en spännande tid.

Vi har alldeles nyss tillsatt en helt ny generaldirektör, och vi har också tillsatt en utredning som ska göra en översyn av Arbetsförmedlingen. I det sammanhanget finns en unik möjlighet till nystart också för Arbetsförmedlingen. Jag sade när jag presenterade Mikael Sjöberg att han inte kan vila sig i form. Tillsammans med medarbetarna på förmedlingen ska han på både kort och lång sikt verkligen arbeta för att fler människor ska komma i jobb och att fler arbetsgivare ska kunna anställa.

Det finns mycket internt som kan bli bättre. Det handlar bland annat om att olika arbetsförmedlingar kan lära sig av varandra. Det finns också en hel del intern administration som tar mycket tid, vilket är resultatet av ledningens egna beslut. Här behöver ledningen lyssna på sina medarbetare så att arbetet kan underlättas och förbättras. Det handlar till exempel om handlingsplaner. Vi har sagt att handlingsplaner ska upprättas inom en månad. Tidigare har det skett på en dag. Det behöver inte vara rimligt utan ska lösas på bästa sätt.

Låt mig sist säga något kort om aktivitetsrapporter, det vill säga om att söka många jobb. Hillevi Larsson talar om hundratals jobb. En arbetssökande som uppbar en försäkring, till exempel a-kassa, ska söka jobb. Så var det innan aktivitetsrapporterna fanns, och så är det nu. Man ska redovisa, berätta och samtala om de jobb man söker. Aktivitetsrapporterna innebär att det arbetet har strukturerats. Den diskussionen har vi haft tidigare, och den har Socialdemokraterna stått bakom.

Det här handlar om att söka rätt typ av jobb, det vill säga det som är rimligt. Man ska söka jobb där man har en chans att få ett arbete. Det handlar om geografisk och yrkesmässig rörlighet och även rimlighet. Det handlar just om hur många jobb man söker och vilken typ av jobb man söker. Det är ingenting nytt. Aktivitetsrapporterna gör att det tydligare syns vilka jobb en person har sökt. Kontakten kan då bli mer meningsfull genom att stötta personen i processen att söka rätt typ av jobb och i intervjuerna.

Svar på
interpellationer

Vi har haft en diskussion tidigare, och vi kommer säkert att ha en sådan igen. I grunden är det viktigt att arbetssökande och arbetsförmedlare har kontakt med varandra. Hur detta sker är upp till Arbetsförmedlingen att avgöra.

Anf. 82 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Problemet är att Arbetsförmedlingen inte har speciellt stort handlingsutrymme i nuvarande situation med massarbetslöshet. Allt färre arbetsförmedlare ska ta hand om allt fler arbetslösa. Många har en utbildning som behöver kompletteras, men Arbetsförmedlingen har inte rätt att hjälpa till med utbildning därför att regelverket är fyrkantigt. Frågan är vad Arbetsförmedlingen ska göra annorlunda.

Arbetsförmedlingen kan inte minska administrationen, som tar mycket tid och resurser. Där står regeringen fast vid systemet. Det bygger mer på kvantitet än på kvalitet. Att söka hundra jobb där man inte har chans att få ett enda smäller högre i systemet än att söka ett jobb som man faktiskt har en chans att få. Hela systemet bygger på att man ska vara aktiv, men vad man gör är inte lika viktigt.

Jag kan inte förstå hur regeringen kan lägga detta i knät på Arbetsförmedlingen samtidigt som man skär ned så att det blir färre arbetsförmedlare per arbetslös. Hur ska de då hinna träffa arbetslösa? Arbetsförmedlingen säger själv att anledningen till att det är färre persliga möten är att resurserna har krympt. Man hinner inte träffa alla.

När det blir allt fler arbetsförmedlingar som har 300 eller till och med 400 arbetslösa att administrera säger sunda förnuftet att de inte hinner träffa allihop. I bästa fall blir det gruppmöten eller drop in-besök.

Jag tycker att frågorna om fas 3, som är det man framför allt har att erbjuda de arbetslösa så småningom, och även om jobbcoacherna är relevanta. Här plöjer man ned massor med resurser i onödan som inte leder till något annat resultat än att fas 3-anordnarna och de privata jobbcoacherna blir rika.

Vi behöver en helt ny inriktning på arbetsmarknadspolitiken och även på det Arbetsförmedlingen ska göra.

Anf. 83 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Då får vi åter höra att det är ledningens ansvar. Det är Arbetsförmedlingens och dess lednings ansvar.

Nej, så här på kvällskvisten här i riksdagens kammare den 1 april 2014 kan vi bara konstatera att ansvarigt statsråd Elisabeth Svantesson inte har några nya förslag. Hon hoppas på den nya generaldirektören Mikael Sjöberg, som är en alldeles utmärkt person.

Under tiden är det många företag som inte hittar rätt personer att anställa på grund av att de inte har rätt kompetens. Under tiden växer fas 3 med fler inskrivna personer. Arbetsförmedlingens egen prognos säger att det kommer att svälla över till 40 000 om regeringen och Elisabeth Svantesson får fortsätta.

Under tiden får Arbetsförmedlingen inga nya instruktioner. Nu väntar man på en stor utvärdering. Varför inte göra som vi säger, Elisabeth Svantesson, nämligen låta arbetsförmedlarna göra det de är satta att göra: förmedla jobb?

Varför ser ni inte att ni kringgärdar arbetsförmedlarna med regler och fångar in dem i ett nät? Varför ser ni inte att arbetsförmedlarna har alldeles för många att jobba med? Varför ser ni inte att fas 3 är en åtgärd som inte fungerar? Varför ser ni inte de människor som tvingas in i fas 3 utan en enda svensk ettöring i ersättning?

Nej, Elisabeth Svantesson, ta ansvar för det här! Lägg det inte på myndigheter! Idka politik i stället!

*Svar på
interpellationer*

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2013/14:111 Säkerheter vid clearing hos central motpart

2013/14:113 Gränsöverskridande förvaltning och marknadsföring av alternativa investeringsfonder

2013/14:207 Ändring i lagen om kvotplikt för biodrivmedel

2013/14:212 Sveriges tillträde till överenskommelser inom FN om bekämpande av terrorism

2013/14:213 Cirkulär migration och utveckling

EU-dokument

KOM(2014) 186 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om personlig skyddsutrustning

KOM(2014) 187 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om linbaneanläggningar

Motioner

med anledning av prop. 2013/14:143 Ett medborgarskap som grundas på samhörighet

2013/14:Sf15 av David Lång (SD)

2013/14:Sf16 av Maria Ferm m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2013/14:151 Skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el

2013/14:Sk9 av Lise Nordin m.fl. (MP)

2013/14:Sk10 av Kent Persson m.fl. (V)

2013/14:Sk11 av Leif Jakobsson m.fl. (S)

2013/14:Sk12 av Thoralf Alfsson och Josef Fransson (SD)

med anledning av prop. 2013/14:156 Tröskeleffekter och förnybar energi

2013/14:N8 av Lise Nordin (MP)

2013/14:N9 av Kent Persson m.fl. (V)

2013/14:N10 av Anna Hagwall (SD)

med anledning av prop. 2013/14:161 En databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

2013/14:Fi2 av Ulla Andersson m.fl. (V)

2013/14:Fi3 av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

Prot. 2013/14:93
1 april

---

med anledning av prop. 2013/14:172 Allas kunskap – allas bildning
2013/14:Kr9 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S)
2013/14:Kr10 av Margareta Larsson (SD)
2013/14:Kr11 av Tina Ehn (MP)

med anledning av prop. 2013/14:189 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali
2013/14:U14 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (SD)

med anledning av skr. 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013
2013/14:U11 av Urban Ahlin m.fl. (S)
2013/14:U12 av Julia Kronlid m.fl. (SD)
2013/14:U13 av Ulf Holm m.fl. (MP)

Civilutskottets betänkande
2013/14:CU20 Konsumenträtt

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2013/14:MJU16 Avfall och kretslopp
2013/14:MJU19 Jakt och viltvård

Skatteutskottets betänkande
2013/14:SkU21 Riksrevisionens rapport om skattekontroll i statliga myndigheter och kommuner

Socialutskottets betänkande
2013/14:SoU18 Folkhälsofrågor

Justitieutskottets betänkande
2013/14:JuU31 Nomineringar till Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna

Näringsutskottets betänkande
2013/14:NU12 Näringspolitiska frågor

15 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 mars

2013/14:387 Friluftslivets villkor
av *Isak From* (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)
2013/14:388 Energieffektivisering inom industrin
av *Ingemar Nilsson* (S)
till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2013/14:389 Konsekvenser när omhändertagna barns rättigheter kränks

av *Hillevi Larsson* (S)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2013/14:390 Inbördeskriget i Syrien och destabiliseringen av läget i Mellanöstern

av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2013/14:391 Rymdbolaget och svensk utrikespolitik

av *Peter Rådberg* (MP)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

2013/14:392 Institutet för språk och folkminnen

av *Isak From* (S)
till kultur- och idrottsminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (M)

2013/14:393 Vårdval Stockholm

av *Ingela Nylund Watz* (S)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2013/14:394 Regelverket för visstidsanställningar

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till arbetsmarknadsminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2013/14:395 Syftet med fas 3

av *Eva-Lena Jansson* (S)
till arbetsmarknadsminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2013/14:396 Införandet av en rätts- och patientsäker process för trafikskadade med nackskador

av *Pry Niemi* (S)
till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

2013/14:397 Tillsyn över försäkringsbolagens läkare

av *Hillevi Larsson* (S)
till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

den 31 mars

2013/14:398 Kollektivtrafikbolagens biljettsystem

av *Ardalan Shekarabi* (S)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 31 mars

2013/14:542 Dödsdomar i Egypten

av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

den 1 april

2013/14:543 Pyroteknik

av Catharina Bråkenhielm (S)
till försvarsminister Karin Enström (M)

2013/14:544 Nynazister i skolorna

av Peter Persson (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 1 april

2013/14:540 Svaveldirektivet

av Lars Johansson (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

18 § Kammaren åtskildes kl. 19.13.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 16.01 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

/Eva-Lena Ekman

1 §	Justering av protokoll.....	1
2 §	Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
3 §	Meddelande om frågestund.....	1
4 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
5 §	Ärenden för hänvisning till utskott	2
6 §	Ärenden för förnyad bordläggning	3
7 §	Svar på interpellationerna 2013/14:358 och 384 om behovet av likvärdig digital utbildning i skolan	3
	Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	3
	Anf. 2 CECILIA DALMAN EEK (S).....	4
	Anf. 3 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	5
	Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	6
	Anf. 5 CECILIA DALMAN EEK (S).....	7
	Anf. 6 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	8
	Anf. 7 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	9
	Anf. 8 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	10
	Anf. 9 CECILIA DALMAN EEK (S).....	11
	Anf. 10 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	12
	Anf. 11 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	12
	Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	13
8 §	Svar på interpellation 2013/14:325 om situationen i Syrien.....	13
	Anf. 13 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	13
	Anf. 14 IBRAHIM BAYLAN (S).....	14
	Anf. 15 ISMAIL KAMIL (FP).....	15
	Anf. 16 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	16
	Anf. 17 IBRAHIM BAYLAN (S).....	17
	Anf. 18 ISMAIL KAMIL (FP).....	18
	Anf. 19 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	18
	Anf. 20 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	19
	Anf. 21 IBRAHIM BAYLAN (S).....	20
	Anf. 22 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	20
	Anf. 23 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	20
9 §	Svar på interpellation 2013/14:371 om avregleringen av bilbesiktningen	21
	Anf. 24 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	21
	Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S)	22
	Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S).....	23
	Anf. 27 FINN BENGTSSON (M).....	24
	Anf. 28 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	25
	Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S)	26
	Anf. 30 HILLEVI LARSSON (S).....	27
	Anf. 31 FINN BENGTSSON (M).....	28

Anf. 32 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	28
Anf. 33 PATRIK BJÖRCK (S).....	29
Anf. 34 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	30
10 § Svar på interpellation 2013/14:354 om Refit-programmet	30
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	30
Anf. 36 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	31
Anf. 37 HILLEVI LARSSON (S).....	32
Anf. 38 ISMAIL KAMIL (FP).....	33
Anf. 39 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	34
Anf. 40 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	35
Anf. 41 HILLEVI LARSSON (S).....	36
Anf. 42 ISMAIL KAMIL (FP).....	36
Anf. 43 BÖRJE VESTLUND (S).....	37
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	37
Anf. 45 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	38
Anf. 46 BÖRJE VESTLUND (S).....	39
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	39
11 § Svar på interpellation 2013/14:359 om åtgärder mot vuxenmobbing.....	40
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	40
Anf. 49 MARIE NORDÉN (S).....	40
Anf. 50 HILLEVI LARSSON (S).....	41
Anf. 51 ISMAIL KAMIL (FP).....	43
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	43
Anf. 53 MARIE NORDÉN (S).....	44
Anf. 54 HILLEVI LARSSON (S).....	44
Anf. 55 ISMAIL KAMIL (FP).....	45
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	45
Anf. 57 MARIE NORDÉN (S).....	46
12 § Svar på interpellation 2013/14:366 om Långshyttan.....	47
Anf. 58 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	47
Anf. 59 ANN-BRITT ÅSEBOL (M).....	47
Anf. 60 HILLEVI LARSSON (S).....	48
(forts.).....	49
Ajournering.....	49
Återupptagna förhandlingar	49
12 § (forts.) Svar på interpellation 2013/14:366 om Långshyttan.....	50

Anf. 61	MARIE NORDÉN (S)	50
Anf. 62	ROZA GÜCLÜ HEDIN (S)	50
Anf. 63	RAIMO PÄRSSINEN (S)	51
Anf. 64	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	52
Anf. 65	Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M)	53
Anf. 66	ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	54
Anf. 67	HILLEVI LARSSON (S)	55
Anf. 68	MARIE NORDÉN (S)	55
Anf. 69	ROZA GÜCLÜ HEDIN (S)	56
Anf. 70	RAIMO PÄRSSINEN (S)	56
Anf. 71	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	57
Anf. 72	HANIF BALI (M)	58
Anf. 73	Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M)	59
13 §	Svar på interpellation 2013/14:374 om färre möten med arbetslösa på Arbetsförmedlingen	59
Anf. 74	Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M)	59
Anf. 75	HILLEVI LARSSON (S)	60
Anf. 76	MARIE NORDÉN (S)	61
Anf. 77	Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M)	62
Anf. 78	HILLEVI LARSSON (S)	63
Anf. 79	MARIE NORDÉN (S)	64
Anf. 80	RAIMO PÄRSSINEN (S)	65
Anf. 81	Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M)	66
Anf. 82	HILLEVI LARSSON (S)	67
Anf. 83	RAIMO PÄRSSINEN (S)	67
14 §	Bordläggning	68
15 §	Anmälan om interpellationer	69
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	70
17 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga	71
18 §	Kammaren åtskildes kl. 19.13	71

